

KOSZORÚ,

SZÉPLITERATURAI AJÁNDÉK

A^o

TUDOMÁNYOS GYŰJTEMÉNYHEZ.

1 8 3 7.

TIZENHETEDIK ESZTENDEI FOLYAMAT.

PESTEN,
TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI IST. TULAJDONA
(URI UTSZA 612.)

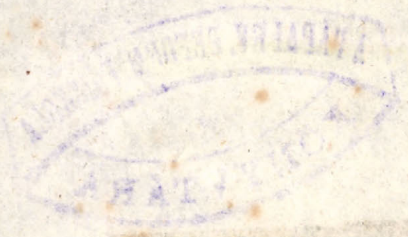
RECEIVED

THE NATIONAL ARCHIVES

WASHINGTON, D. C. 20540

1983

RECEIVED

1983

RECEIVED

A' FÖSVÉNY.

(Sylvester napján.)

Már ismét egy év az idő sírjába iramlott,
Ej ej! harminczhat derülend holnap fel az égen,
Erről az évről már régtől sok jóslat imígy szól:
„Eggy ezer, és nyolczszáz harminczhatodikba derűre
Elrombúl e' világ, mert egy nagy csillag az égről
Zöttyen alá, (neve Halley) 's elpusztítja lakóit.“
Rettenetes dolog, — ah! — jaj!! — csak még egy
nap az élet;

Üdvözlég! — miatyánk!! — 's ez elég a' holnapra utra. —
Egy részről még is bölcsen van ez így kijelelve,
Ugy is tél az idő, minden drágábban adódik:
A' paczal öt krajczár, a' korpa kilencz, pedig így még
Húsról szó se legyen, vagy lisztről, oh egek! ekkor
Eggy déleesti lakás majd husz krajczárba kerülne.
Éppen, hát! — huszkrajczárért két hétig elélek.
Hm, hm! a' ki szegény kint kell szenvednie mindég,
Oh egek! elfajzott már régtől az emberi nemzet,
Most csak ez a' fő gond minnyájánál hogyan ejtse
Törbe szegény társát, mint játsza ki, 's csalja ki pénzét;
'S elméjekbe se jó hogy holnap vége a' földnek.
Ah! hiszekeggy, — miatyánk; — üdvözlég, — holnap
ebédre

Én is azon boldog, — — no de pénzemet elsem is ástam
Még, — lám milly zavar ez ha halál borzasztja az
embert. —

Öt hatszáz aranyat csak nem tehetek ki veszélynek;
Hát ha egész földünk nem dűll el sullya alatt a'
Csillagnak, valahára megint pénzenre találna;

'S kényyén élne, pedig érdemtelenül, az utókor.
Inkább eltemetem, mint más használja; úgy is már
Untig epesztettem magamat két hétnek előtte,
Mert egykor ládámba nyulék, 's mit látok? egek! hair
Két nagy egér bankóimból kényyén lakomázott;
A' szél majd meg ütött ennek láttára, — no már ez
Sok. — De igaz! szémszédom két hagymával adósom
Át futok, elkérem, még ebből jó vacsorám lesz.
Így könnyű elmével adom magam' által az ágynak,
Sem mire sem leszen már többé gondom ezentúl,
És örömost múlok ki ezen csupa drága világból. —
Vég kívánságom pedig ez: kegyes Halley zúzzad
Őszve e' föld minden lakóit porrá, ne talántán
A' késő maradék valahogy kincsemre találván
Abból víg hahoták közt kényyén élje világát!

N. János Vácxról.

T a n á c s.

Ha nincsen a' kihez
Kebled lekötve tart,
'S magányban érezed
A' lesujtó vihart.

Ha kit úgy tisztelél
Ki téged ápolá,
Nincs már többé neked
Az édes jó anya.

Ha gyászos sír fedi
Szeretődnek porát,
'S keserves életed'
Elhagyva bolygodát.

Ha sors' csapása dűl
Édes reményiden,
'S hervadva tűnik el
A' másnak szép jelen.

Találj magadnak egy
Hű részvevő kebelt,
Ki egyaránt emel
Veled minden tehert.

Enyhíteni fogja ez
Az égő mély sebet
Mit szived rejtekén
A' sors csapása tett.

Írma y.

Nyugott Szív.

Töltse bár más aranyokkal
Földbe rejtett ládáját,
És Chinai pamlagokkal
Ékesítse szobáját,

Építsen más pompás házat
Csupa márvány kövekből,
A' nyugott szív mind azokat
Bár látja rejtekeiből:

Nem bánnya, így is megnyugszik,
Ön sorsával megelégszik,
Gazdag ellen nem kel fel,
Nem cserél életével.

Szentai György,

H á l a.

Kies ligetbe nevelt fel
Édes Anyám engemet,
Istenhez hála jelekkel
Felbuzdítá lelkemet.

Jó anyámnak köszönhetem
E' mostani szerencsém',
A' tájt el nem felejthetem,
Bár a' jó sors leng felém;

Mindenkoron eszembe lessz,
Ha eljövök a' ligethez;
Itt vetettek talpkövet,
Itt kezdém szerencsémét.

Szentai György,

B o r u.

Sötét boruban usznak a',
Mosolygó kék egek,
Mert a' napot most elfedék
Homályos fellegek.

Sötét boróban gyászolom
Szerelmem' kék egét,
Mert rég a' távol elfedé
Napját — hű kedvesét.

És íme a' borus egek
Könyűket ejtenek,
És a' homályos fellegek
Tovább ellengenek.

De én bár mint könnyeztem is,
Mit ért a' könyptak?
A' messzeség' homályai
Meg nem ritkultanak.

Hah! tán örök borúban, és
Örök sötét között,
Kell e' földön bolyonganom
Miként egy üldözött? —

Szánj meg szerelmem istene
'S kinomnak vess határt,
Oszlasd el e' setét borut
Ah küldj egy fénysugárt;
Küldj egy reménysugárt!

Csendhelyi.

É l e t.

Rövid éltünk,
A' mit nézünk
A' költőkkel álomnak,

Szövevényes,
Néha édes,
'S ha az is; nem sokaknak. —

A' Gyermek
Szerencsések,
Mert semmi nem kinozza,

Minden tető,
Minden mező,
Jólléteket échozza.

Gyermek időnk
Be vezetőnk,
Ezen földi pályába.

Szakra jobbat,
Boldogabbat,
Ne keressünk hijába!

Ifju korunk',
Boldogságunk'
Raktárának véletlik ;

Csalódásokj
Pedig nagyok,
Azoknak, kik hihetik. —

Boldog, csak az :
Kit az igaz
'S csendes lelki esméret,

Nyugtan tartva ;
Kész akartva :
Várja, legyen ítélet ! —

Szép az élet, —
Ha reménylet
Telyesedik ő benne,

Mint kikelet,
Melly felejtet
Bánatot, ha tán lenne ;

Legyen él'ted,
A' mint kérted,
Öröm telyes a' míg élsz,

'S ha le élted
Azt mint kérted ;
Akkor boldognak szemlélsz !

Iffj. Toroczky László.

H u n n i a.

(A Mohácsi hadveszély után. 1526.)

1. Amott a' hármás domb felett,
A' szép dupla Kereszt mellett
Látok egy gyászló alakot,
Kisírtt szemet, bús ajakot :/:
2. Fejéről csügg gyász fátyola,
Bádjadt szemmel néz alóla,
Fejét hajtja balkezére,
Jobb keze esett térdére. :/:
3. Haj! Magyarok! haj! mit látok?
Ez a' Ti édes Anyátok,
Sír szeme, fáj hív kebele,
Oh sírjátok ti is vele. :/:
4. Ha néz Mohács' vidékére,
'S annak véres mezejére,
Majd ajaka jajra fakad,
Majd elhal 's nyelve elakad. :/:
5. Ha néha vesz lélekzetet,
Csak kínra nyer új életet,
Mert a' kínos élet' sulyja
Szívét új kínokkal dúlja. :/:
6. Jaj huszonkét ezereknek
Elhultt fiai véreknek
Patak módra kiomlása
Lett bús szeme' könny forrása. :/:
7. Sok fő Urak', hat Püspökök,
Vérét onták a' Törökök,
Két bíboros Érsekekkel
Mohácsot festvén vérekkel. :/:

8. Sőt még amaz ifju alak
Lajos Király Csele-patak'
Mocsárjában elfullada
'S Hunnia árván marada. :/:
9. Mint Anyjoktól fosztott csibék
Elszéllednek: úgy a' pribék
Ellenség népünk' széttűzte,
Öldözte 's rablánczra fűzte.
10. Valahányszor déli szellet
Suhog Buda' Vára felett,
Mohácsi jajjal van telve
'S azt nyögdécsli néma nyelvve. :/:
11. Itt sok Szülék magzatjokat,
Ott szép Hölgyek hív Párjokat
Jaj jaj szókkal kiáltozzák
'S az Armány dühét átkozzák. :/:

A' vidám Ifjú.

1. Búsuljon ám a' buta ló!
A' bú nem embernek való!
Búval fejemet nem töröm,
Ezer búnál jobb egy öröm. :/:
2. Szánom azt a' nagy bolondot,
Ki magának csinál gondot;
Bújában fejét vakarja,
Eszét szívét töri marja. :/:
3. Teli szekrényjén zsugorog,
Étlen szomjan hasa korog,
Csűre pajtája van rakva,
Maga soha sincs jól lakva. :/:

4. Becsülöm én böles Salamont,
Azt követem, a' mit a' mond,
Ez bölcsességem' veleje:
„Mindennek vagyon ideje.“ :/:
5. Ideje van nevetésnek,
Nevetni csak bohók késnek,
Ideje van a' sírásnak,
Sírjanak hát, kik sírt ásnak. :/:
6. Ideje van a' munkának,
A' bölcs akkor gyűjt magának,
Gyors a' keze, izzad feje,
Jutalmazza szép mezeje. :/:
7. 'S a' mit bégyűjt esze, karja,
Azt a' böles meg is takarja,
Eszik, iszik, költ eleget,
De semmit el nem veszteget. :/:
8. Ha barátság' istenének
Zendül a' bordal vagy ének,
Akkor baráti sorában
Részt vesz az öröm' borában. :/:
9. Most a' gondtól nem föl feje,
Mert mindennek van ideje,
Tánczol, szökik, mint az evet,
Tréfál, danol, játszik, nevet. :/:
10. Ha sorba poharát tölti,
Barátival ezt süvölti:
„Dráva, Száva, Duna, Tisza,
Eb a' ki ezt meg nem issza!“ :/:

11. Búsuljon hát a' buta ló!
A' bú nem embernek való!
Búval fejemet nem töröm,
Ezer búnál jobb egy öröm! :/:

B. I. H. P. 's K. E.

Honni érzés.

Szomor Hazánk' Istene,
Engedd Hősink szelleme,
Hogy szívünket élessze,
Nagy, 's nemesre ébressze!

Átillának tettében,
Míg kard forgott kezében,
A' mi nagy és dicső volt
Késő fájában ki holt.

A' Hont szerző Árpád itt
Ki száz ellennel meg vjtt
Ha felkelvén ránk tekint
Újra sírba rogy megint.

A' Nagy Zrinyi nagy Lelke
Ki mennyét a'ban lelte
Ha ölelvén halálát
Védhette bús Hazáját.

Hogy Szigetnél elesett
Nem önhasznót keresett
Példát akart hagyni ő
A' nagy; nemes, és dicső.

Hősök ne tekintetek
Ránk, mert elhal lelketek,
Ha egyszer meglátjátok,
Mivé lett unokátok.

Nincs ki példátok követné,
Sótt nevetek számkivetné
Ha a' nap és csillagok
Nem ragyognák ki magok.

Keblünk kő szívünk aczél
Elbomlott a' szent kötél
Nem csatol a' Hazához
És a' Nemzet' javához.

Hát bús Honnunk Istene
Enged' Hősink szelleme
Hogy szívünket élessze,
Nagy 's nemesre ébressze.

E n y h e l e m.

A' távolnak kék kódében
Hol egy patak folydogál
Csendes rózsza völgy ölében
Bús szívem enyhre talál,

Ott panaszlom árva sorsom
Míglen leng az esti szél
'S boldog jövődömet várom
Mellyben keblém vágya kél.

Ah! de látköröm egére
A' zúgó vész tornyosúl,
Habzó szívemnek kényére
Bal sorsnak leple vonúl,

Most hát csak a' sír homálya
Kóstoltat enyhet velem
'S kínos létem vég órája
Nyugtathatja kebelem.

Z. A.

A' Mulandósághoz.

Köszöntlek! magányombul,
Te Jó 's Rosz győzője
Légy annak, kit Sorsa dul!
Légy most, segítője.
Reményim szép virágít!
Te rablottad el bár!
Kedvesem!! artz Rózsáit
Rég hamvad fedi már.
Még is eséngve hívlak!
Széllel tört kebellem,
Mulóság! kétes alak
Jójj! fájdalomim szedd el.
Vidd emésztő szárnyadon
'S engem, tzelem felé!!
Hol egy örök Tavaszon
Szebb Lét virított elé.
Szívem rózsá lánthat ott!
Vad sors nem szaggatja,
Enyim! örökre! amott
Majd szívem mondhatja.

A' Reményhez.

O Remény! Isten Asszonya Szíveknek;
Énekemet, melly mostan peng;

'S a' te dicséretedre zeng —
Hald meg! — tesszen kedvednek.
Remény! — Szerelem Testvérje; Égi kints —
Kedves társa Életünknek,
'S szerzője öröminknek!
Nélküled Boldogság sints.
Gyötrődik! ki nálad nélkül — szerethet,
Kit sorsa Vas keze sért!
Szép Reggele Éjjre tért —
Tsak te töled éledhet.
Új szívet adj azoknak kik Esmérnek,
Öleljed a' Szenvedőt!!
Egy szebb Létre vezessed őt,
Te! küldöttje az Égnek.
Te! Emeld-fel áldott Remény Lelkemet!!
'S ha majd égi pillangóként
Onnénd szemem reád tekint
Ne tsald meg! kébzetimet.

B. K.

A' Barátság és Szeretet.

A' barátság és Szeretet

Drága kintsek éltünkben;

Mert sok édes érzéseket

Táplálnak ők keblünkben,

Bús napjainkról elűzik

A' komor fellegeket,

Barátinkban vissza szerzik

Az édes örömeket. —

Kedveltünknek szemlélése,

A' Barátság' Szent érzése

Felderíti kedvünket,

Édesíti létünket. —

A' Reménytelen.

Jaj a' Szívnek, kit reményi
Bíztatni már meg szűnnek,
Annak legszebb érzeményi
Félig élve eltűnnek. —
Mint rózsza, melynek a' fáját
Féreg rágja 's emésztí,
Kifeslett piros bimbóját
Nyílásra nem viheti,
Minden öröm 's gyönyörűség
Nálra mérég 's keserűség,
Jobb hát néki nem lenni,
Mint lenni és szenvedni.

R.

EPIGRAMMÁK.

Zavary' Sírjára.

Nyugodj békével Zavarynk, bár élve zavartad
Csendünket, költsönt vissza ne félj nem adunk.
Sírodhoz nem tódulunk, nehogy a' dobogásra
Álmod' félbe szakaszd, csendel aludni hagyunk.
Csak nyugodj, nevedet sem fogjuk hangzani, 's érted
Sírni se mérészlünk, csak hogy örökre aludj. —

Barátomhoz.

Intettél fiaidból, hogy nézném ki Barátom,
Hogy mire lennének szülve teremve kivált.
Szűnetlen czivódásokból, megbizakodva
Mondhatom egymás közt hadra teremtek azok.
A' valóságos Színjatszók.
Mint dróton vonogált báb, a' Tánczmester úgy ugrál,
Kedve pedig ninesen, 's tán korog a' hasa is.
Ellenben keserűn danol a' Kántor, pedig egy csepp
Könnyt az ő szemiből torma se vájna ki tán. —
Lássátok ti azért Játékok' ügyes mutatói!
Nem magatok vagytok színmutatók egyedül.

Kiss Endre.

P É N Z É S R A N G

elbeszélés.

„Szerény hizelgés, jó alkalmazás, mély tisztelkedés állandóság, hív érzélgés, az asszonyi szívnek kulcsai; ezek hódítják, ezek gyújtják rokon szerelemre“ — Mondá Díszesi.

„Pénz és rang, kényélet' jövődjé, az asszonyi szívnek vágyai; ezekért imádkoznak, hazudoznak 's könyeznek űk; sőt az egész emberiség' bálványa ez, 's ezekre töbrekszik boldog boldogtalan.“ Vizonyzám pénzen vett barátomnak, ősi elvemet tüzesen védve. „Ládd, amice, folytatám szavaimat, ez legfőbb elvem: Pénz és rang kít ne hájolna el? ehhez mérem minden tettemet; ezen alapítom boldog jövőndömet. Ez volt már ősatyáim' elve is, 's én egyetlen sarjadékuk mélyen szívembe gyökereztetém örökségül, mint supremum moralitatis principiumot, unokáimra hagyandó. Már kis koromban is tapasztaltam bizonyos hatóságát. Vele gyakorta félelmet öntöttem nevelőimbe, ha tetszésem ellen javaslának valamit; mert tsak ezt szoktam mondani: „Én gróf Pénzesi vagyok!“ 's űk tőkeként hallgattak; ha pedig atyámnál mert panaszkodni valamellyik, ez hasonló elvvel fogadta 's szegénynek pusztulnia kellett. E' szép methodussal közűlök hányat útasíték atyámhoz, legjobb expeditörjokhoz! Minden két hónapban más más vett keze alá 's én őket jármom alá. De egyen még sem tudtam kikapni; ez nyakán hátan hurczolt 's háládatosságból én őtet orránál fogva. Atyám mind ezekre tapsolt 's magán kívül ragadtatva mondogatá el: „Gyula, te úrnak születél, te tudsz, te fogsz uralkodni. El ne felejtöd, hogy gróf Pénzesi vagy 's kintsed kimeríthetetlen.“

A' felsőbb oskolákat Posonyban végzém, 's olly szerencsésen átúsztam, hogy otthonról levelet kapék: ne hogy

megfelejtkezsem magamról, 's a' tudományokba merülve elvonuljak az élet' kellemétől; mert tudomány 's gróf Pénzesi nem illenek öszve: 's hogy inkább igyekezzem emineálni bálban 's kávéházban, mint sem az oskolában: 's hogy hagyjam a' tudósságot más szegényeknek. Pedig kár volt a' tudósság' mételyétől féltettnem; mert a' nagy eminentiákat pénzemnek 's rangomnak köszönhetém. Itt kezdém igazában tapasztalgatni familiai elvem' valóságát. Az egész város u. m. fogadós, kalmár, szabó, pinczér, tekeőr 's az ifúság' egész ezrede csak nevemet zengé, 's a' ki barátságommal nem dicsekedhetett, nem is tartatott nobel úrnak. Gaval-lér voltam: mint most is, minden nap vendéglék; kész pénzzel 's feleslegesen fizettem mindent; 's tudtam használni méltóságomat. Hát ha még olvastad volna, milly új esztendei 's névnapj versek dicsőíték nagy nevemet! Amice, híres költők éneklettek meg — de fizettem is, még pedig minden lapot egy aranyával... Egy szóval: láttam, hogy nékem az egész világ hódol; mert: Pénz és rang kit ne bájolta el? —

Atyámnak megírtam mind ezt. Ő, tán örömében, ke-vésre aztán meghalt 's rám hagyá örökségül temérdek kin-cseit, dominiumait és — ősi elvünket. Így minden posonyi-ak' fájdalmára haza kellett mennem.

Magammal vittem gazdag tapasztalásimat, mellyeknek rövid kivonatát, kastélyom' régi homlok czírmzete helyett — melly ennyiből állott: „Parva quidem, sed mihi apta.“ — e' szavakkal iratám fel: „Pénz és rang kit ne bájo'na el?“ A' régi czím nem is illett hozzánk; megfordítva: „Apta quidem, sed mihi parva.“ csak türhetőbb lett volna.

Egyszer familiai képosarnokomban tisztos őseim' kép-mását nézegettem. Elcsudálkoztam nagyszámukon, de egy-szer'smind örvendettem; mert: mennél régibb a' familia, mennél számosabbak az ősök; annál fényesebb az ivadék'

tekintete 's ditsősége, 's a' közvilágra nézve, érdeme is. Szemem legkedvesebben legelt anyáimon, 's ah, amice. egy kivető szépségre sem találtam, mert mindnyájan szebbnél szebb ideálók voltak. Szinte beléjük szeretek, ha olly sokan nincsenek: így mindnyája felséges lévén, szívem vonzalma megoszlott 's mint eddig, úgy ezentúl is szerelmelen maradt. De agyomban egy furcsa okoskodás világolt fel. Őseim általányosan szép nőket nyertenek, magok bárha nem legszerencsésebb alakzatúak voltak; mi okozta ritka szerencséjüket? — pénz és rang! tehát én buzgó maradékuk, ki híven megőrzém elvöket 's kinek kincse szinte temérdek, hogy ne nyernék egy bájos nőt? — Sőt mivel én őseimmel — ditsekedés nélkül legyen mondva — szebb fiú vagyok, a' világ pedig mind inkább majma a' divatnak, így a' szükség számtalanabb, 's a' pénz elkerülhetetlenebb: vagy még kevesebb cerimoniával jutok egy anyáimhoz hasonló szépséghez; vagy annyi cerimoniával sokkal bájosabbhoz. Íly reménytől biztatva elhatározám, hogy fellépek a' lánynézői pályára. És csudálad-e, hogy ide Pestre, a' lányok' legbővebb tárába, jövék válogatni? — Pénz és rang kit ne bájolna el? ez lesz itt is vezércsillagom.“

„Jól van, pajtás! kövesd apáidat“ Viszonzá egészen meggyőződve Díszesi; 's magamra akart hagyni.

„Egy tapodtat sem, pajtás! ígéreted szerint vezess Virághalmiékhoz.“ Mondám tartóztatva a' távozni akarót. Díszesi le törekedett beszélni: de én erőltetém 's markába nyomék egy pár aranyat: így pénz és rang kit ne bájolna-el? kénytelen volt várakozni, míg felöltöztetének. — Aztán két angoly lótól vonatva előállott bátárom; huszárom bele emelt bennünket — 's indúltunk. Én vigan enyelgék; Díszesi busongva hallgatott.

Virághalminét nem lelők hon, csak Dorottyát, testvér hugát 's kedves lánykáját, Rózsát. Díszesi bemutatott: de valahogy felejté grófi czímemet nevem elé tenni, 's ez

szinte zavarba hoz — mert nagyobbnak, mint vagyok, igen: de kisebbnek, nem szeretek láttatni — ha a' lányok rám bámulása 's csudálkozása ki nem pótlá a' tévedést 's meg nem engesztelé méltóságomat. — Csudáltak ők, de volt is mit csudálniok: öltözetem legfinomabb divatu, nyakamban ritka művü arany lántz, 's minden újjamon drága briliántos gyűrű volt; hát batárom 's drága lovaim! hisz ezek eléggé tolmácsolák, hogy én az egy É n vagyok, 's nem lehetek más, mint gróf Pénzesi.

Egy két perczig némán néztünk egy más szemébe. Furcsa is az első öszvejövetel! nem tudjuk, mit 's miről szólnunk: innen van a' sokszor gúnyolt időről kezdő beszélgetés. — Bőven megjutalmaznék egy tudóst, ki olly könyvet adna ki, mellyből ezen alkalmatlanság' pótlékául szép 's mindenüve használható dialogusokat olvashatnék. — Mi tehát bámúltuk egymást. Ők engemet, mint mondtam, fényem ért. De én mit bámúltam rajtok? kérdi valaki. Én bizony azt a' szép kontrasztot bámúltam, melly kisasszonyainkon méltán bámúlható volt. Dorottya mint a' vén, Rózsa mint a' gyenge lányok' ideálja állott előttem. 'S ah, megmondjam-e előre? Rózsat száz évig is elbámúltam volna. Az a' szem, ajk — de nem festem le, mert festhetetlen. Egy szóval: Rózsa éltemben látott lánykáim' legszebbike volt, Rózsa angyal volt, engemet meghódított, elbűvölt. Már most rajtam volt a' sor visszabájlolni őt; örvendő gondolám: Pénz és rang kit ne bájlolna e!?

Díszesi kezdé, mint régibb ösmeretes, a' beszéd' fonalaít szedegetni öszve; ezekből olly fátvölt szőttem én, mellyen át nézelve, lehetetlen, hogy minden, ki csak a' szépnemhez tartozik, nőmmé ne vágynék lehetni. Díszesi a' szépek' titkos hatalmáról szólla: szokásaként hizelegve, hazudozva, érzelegve: de kénytelen vele a' szegény ördög; mert ősei nintsenek, és méltósága, pénze sincs. Én a' pénz' titkosabb hatalmára ragadám a' beszédet. Így leghathatós-

han gondolám vinni az asszonyi gyenge szívet; mert nincs divatszeretőbb, melly roppant summákat emészt meg, az asszonyi hiúságnál. — Díszesi ekkor hallgatott; mert zsebében, nagyobb levén a' kifolyás a' befolyásnál, többnyire szároztság volt. Rózsa hallgatva bámulta beszédemet. Dorottya részt vett belőle, 's eldicsekvé, hogy tíz ezer pengője már tizenkét éve tőkepénz, 's a' kamat' kamatja is ben hever. Engem ez nem érdeklett; mert az öreges Dorottya mondotta. Rózsától vágytam ezt hallani: de ő épen semmit sem szóllott a' pénzről; csak a' tavasz' gyönyöreire 's az átkozott regényes életen andalgott: én pedig ezeknek esküdt ellensége vagyok: következésképen, midőn Rózsa beszéllett, halgatnom kellett; 's csak ha Dorottya izetlenkedett, vala szóm. E' beszéd viszonyból küztünk szorosabb barátság szövődött; 's ő bátorkodott a' szív' gyöngéjéhez, a' szerelemhez, közelíteni; egy két mély sohajjal el is árulta szerelmi vágyát: de hijába! pénz és rang kit ne bajolna el?

Hasztalan törekedtem Rózsához juthatni: Dorottya minduntalan kérdéseket tőn, 's folyvásti feleletekre foglalta el. Aztán meghítt az oldalszobába, hol, mint monda, mulatásomra hangszerén egy pár nótát fog játszani. Az ajánlatot meg' nem' vethetém; 's gondolám: forte-piano a' hangszer, 's ő eléggé öreg — következőleg eléggé betanult — játszóné fogván lenni, ki tudja, milly új remekkel lep meg; a' forte-pianonak különben is nagy barátja vagyok: karomat ajánlám tehát 's az oldalszobába vezetém. Rózsa Díszesivel nem követett, 's ez fájt — Most az egyszer inkább szerettem volna szegény Díszesi, mint gazdag gróf Pénzesi lenni.

A' forte-piano helyett egy közészerü orgonát pillanték meg. Az egyik oldalon kicsüggő szíjak' láttára elborzadtam — mért? gondolom, előérzetből.

„Különös vonzalmot érzék az orgonához, 's ez választám kedvelt hangszeremmé. Mondá Dorottya. Ez tanúja öröimnek, ez könnyeimnek. Ah, ha tudná a' gróf —“

Semmit sem akarok tudni, gondolám.

„De mért panaszkodom? folytatá szavait, azok örö-
mök voltak — de most, mióta nagysádat láttam, nagyobb
kínok várnak —“

Ő hallgatott; mert itt volt a' pont, hol nékem is cse-
lekvőleg kellett volna mutatkoznom: de én is hallgattam.

Dorottya egy hosszú pauza után székeket tett, egyiket
az orgonabillentyűkhöz, másikat a' szíjakhoz. „Métóztassék
nagysádnak, mondá, helyt foglalni. 'S a' szíjak megelti
székre mutatott. Ah, milly édes andalgással játszom én,
ha nagysád ad hangszeremnek lelket —“

„Nem szólíthatnám be, huszáromat; mondám a' lány'
merészségét bámulva, őt hamar betaníthatja nagysád.“

„Ó, nem, viszonzá neheztelve, csak nagysád hallhat-
ja csekély tökéletem. Reménylem, leszen olly kegyes, 's
megteszi e' kevés fáradságot!“

Tovább nem vonogathatám magamat. Mit volt mit
tennem? Sompánkodva leültem 's váltogatva óriási erővel
húznom kellett az átkozott szíjakat. — Ah, mért nem valék
most Díszesi? ő — a' nyomorult ördög, mert minden
szegény az — édesdeden mulatott Rózsával, míg én —
világi isten — Szép, átkozot szép!

Dorottya édesen andalgva játszá a' már annyira űsmert:
„Fáj a' szívem fáj“ vén lányok' dalát, 's szemei könnyek-
ben úsztak. Istenem, még egy concert sem hatott ennyire
meg! mert szinte hideg borzogatótt, 's a' guta nem mesz-
sze járt körültem. Csudálja-e' tehát valaki, ha az orgona
mélyen hatva lelkemet, indulatosan felugram székemről,
's alig lélekzelve Rózsához 's Díszesihez — kik édesdeden
kaczagták bal szerencsém — kábultan tántorogtam vissza.

Kalapomat revém 's rövid búcsu után elsiettem. Díszesi követelt.

„Ah!“ Sohajtám a' kocsi egyik' szegletében. „Hahaha!“ kaczaga Díszesi a' másokban. De így változik a' világ: előbb ő, most én kaczagék.

Csak hon pihenhetém ki egészen orgona commolionat, 's átkoztam magát Júbált, ki először feltalálta ezen izzasztó hangszert. Díszesi még sokáig kaczagott mellettem.

A' mai történetek nem kedves tünemények voltak, de Rózsa, a' legszebb tünemény csak hamar elfelejteté velem. Érzem, hogy szívemben tapasztalatlan vágyak támadnak, melyeket csak hamar szerelemmé keresztelék. Rózsának viszonznia kell szerelmet, gondolám; mert előttem semmi sem volt lehetetlen: pénz és rang mindent 's mindenkor győz; 's egy gyenge lány szívet milly könnyen bájol! És grófnévá lenni: valóban nem bolondság! hát még gazdag grófnéva: ellen álhatatlan, mint a' Strauss' kerिंगői! A' lányka ugyan szótlan volt irántam ma: de tán első látásom lepé meg; mert gazdag gróf' menetele egy közönséges házhoz nem mindennapi dolog: de holnap, vagy holnap után ő is nyugodtabb lelkű lesz; én is lerázom nyakamról a' pártaut szörnyeteget: 's így egész valóságommal 's gazdagságom' méltóságom' minden cizikeleivel megüsmertetem — 's elvakítom őt — 's szeretnie kell. Mert ne mondja nekem valaki: hogy csak pénzemet fogná szeretni: pénzem tsak nagyító üvege lesz, mellyen engem isteninek, menyeeinek, bájosnak 's tündérinek láland; engem, nem pénzem fogja szeretni.

E' gondolatok olly édesek voltak, hogy tőlük megválni nem tudék, nem akarék. 'S ma egész estve senkinek sem valék hon. Ért és álomvágyom nem volt 's csak szokásból aludtam, vagy is hevertem nyoszolyámban tíz óráig.

Délkor Díszesi jött látogatásomra ; arcza szokatlanul vidám, örömittasságának minden szava, minden mozdulata tanúja volt.

Tegnap bal eseteim' elkaczagása után komolyabb arczzal a' dologra mentem, 's köztünk illy beszélgetés eredt:

„Amice, mondám, mit gondolsz: gazdagok-e Virághalminék?”

„Gazdagok. Viszonzá. Rózsának előre is tízezer van; anyja' 's Dorottya nényje' halála után még két annyi vár reá.”

„Ez kár — 'Sohajtam. De pénzemet nem kímélem.”

„Hogy — hogy?”

„Rózsát nőmül veszem. Tudod már elvemet. Mindjárt küldök a' drágakőárushoz. Vakító ajándokot veszek, olytat, millyet tsak gróf Pénzesi vehet. Ez elvakítja a' lányt, 's elbájolva karaimba dől. Akkor, amice, akkor, csapunk egy lakomát! ha mindjárt két dominiumba kerül —“

„Hahaha. Felséges barátom! Siess, ne hogy valaki hamarabb járjon.”

„Ki merne?”

„Ha már nem szabad a' lány' szíve 's keze?”

„Ha úgy is — Zsebem' csörgésére, gondolnám, elfelejti az érdemetlen szegény ördögöt, 's ezer örömmel gróf Pénzesinévé leszen. Tegnap még nem volt alkalmom egész hőségben előadni szándékomat — de majd — Hát még az anyja, az anyja, barátom! erővel is nyakamba köti —“

„Alig hiszem: Virághalminé nem nagy barátja a' fénynek, bár háza az elsők közé tartozik; Rózsa nem hiú leány, eléggé gazdag is, 's szép lelke kevésbbel is megelégednék; őt csak a' szerelem vezetheti az oltár elé —“

„Úgy beszélsz felőle, mint egy szerelmes. Ne félj: bele szeret méltóságomba, 's pénzembe. Most küldök a' drágakőárushoz.”

Díszesi magamra hagyott.

A' drágakőáros megjelent, 's legdrágább ékítvényeit tárta ki előttem. A' sok brilliánt szinte szemem' fényét vette 's a' sok szép közül nehezen tudtam választani. Hosszas bajlódással kiválaszték végre egy pár fülbevalót, kézpereczet 's egy pompás nyakékítvényt. Kevés alku után, gondolom, megcsalatra, fizettem, 's a' zsidó árus távozott.

Már csak ezek is kit ne bájolódnának-el? főkép ha látná a' termérdek arany tömeget, mellyet áraban elemelt áru-sa! Psychologice tudjuk, hogy valami jó érzést, jó akaratot, hajlandóságot 's némünémű szeretetet érziünk az iránt, ki valami kedves tárgyhoz juttat. Így a' pénzárnyokot, midőn jó summát fizet ki részünkre, mint ha szeretnők, bár sokszor a' legviszataszítóbb arczu 's természetű. Már így — nem nagyobb-e e' szeretet, ha ingyen jutunk a' kedves tárgyhoz? 's még nem nagyobb-e, ha több több jóhoz reménylünk általa juthatni? — Innen merem állítani, hogy az Istenen kívül senkit sem szeretünk magáért, hanem azon jókért, mellyekkel megajándékoz. — E' szerint Rózsa fog engem szeretni; mert illy ritka 's drága kincshez jut általam, 's reménye lesz többtöbbhez juthatni.

Fontos elmélkedésemből ebédemre jött barátim ébresztének fel. Nem győzték eléggé bamólni drága ékítvényimet nem eléggé dicsérni; ez nevelte ön méltóságom' érzetét 's győzelmemről bizonyossá tön.

Délután előállott legpompásabb batárom. Az ékítvényeket zsehembe rakva, barátimtól búcsút vettem 's Virághalmiékhoz hajtottam.

Ma máskép mutatkozott szerencsém: Rózsat magányosan lelém hon. Nyájosan fogadott a' kedves, 's a' pamlagra maga mellé ültetett. Most minden szónoki tehetségemet használtam, 's a' nagy urak' házas életének gyönyöreit festém le.

Rózsa szótalannl ült mellettem. Már unta-e' magát, vagy más felé gondolkozott? nem tudom, de hinni nem,

hinni nem lehetém. Meghatá lelkét, gondolám, ékes beszédem, 's most épen a' szép jövődöben andalog, 's vágy 's remény ébred lelkében hülgymmé lehetni: tehát szeretni kezd! Így az előkészületekkel készen lettem volna. De most jövék a' legkényesebb pontra: a' szerelmi vallo-másra. Ettől mindég idegenkedtem. Hogy segíthetnék bajomon: okosan elhatározni nem tudám... Hallám, hogy térdre szokás esni a' lányka előtt, életet halált emlegetni, menyét hazudni a' lánynak 's a' megvetés' esetére poklott magunknak; így szánakozást gerjeszthetni a' nőnem' gyenge szívében, és szánakozásból szerelmet. De gróf Pénzesi ennyire nem alázható méltóságát; 's igazán mondva: a' szánakozás boszszura ingerlé mindenkor gőgömet — — Ekkor ötlött eszemben a' vásárlott drágaság — 's egy pilanat alatt feltaláltam magamat. Benyúlék zsebembe, kihúzáj ajándékimat 's ünnepélyes komolysággal szóllék: „Szép Rózsa, mi közelebbről üszveköttetésbe jövünk — —“

„O, igen, viszonzá Rózsa, örvendezni fogok“

„Örvend? mondám vidultan, O, én legboldogabb! Nézze jegyajándékimat — 'S éppen ki akarám tájni drágaságimat, 's által nyújtani. De ím új gát vonúlt 's végső gát szerencsém elé —

Virághalminét 's Dorottyát hozta haza valami gonosz. Zsebembe rakám ékitvényeimet, 's köszöntém a' jötteket. 'S ím — Rózsavidáman lejtett Dorottyához, 's képzelje minden! hámulásomra ezt csacsogá: „Mindent kivallott, nénike! ő szereti nénikét“

Dorottya örömbódultan tipegett felém, „Ne is vonakodjék, dadogá, kis csintalan, bizony, sokáig bírja szerelmét rejtegetni. Mondja: úgy-e szeret?“

„Én — nagysádat?“ Kérdém fuldokolva.

Előbb is tudómba szorult lélekzetemet szabadítám meg, aztán pihentem, végtére Virághalminéhoz fordúltam 's lelkendezve mondám, a' mit mondani tudék: „Én Rózsát

szeretem, őt kívánom nőmmé. Hisz' íme hozom drága jegyajándékomat is. Ah, nézzék, nagysátok...“

„Hiszszük, gróf ur, hiszszük. Szavamba vág Virághalminé. De sajnálkodva jelentem, a' grófnak: Rózsát estvére jegyi el Díszesi. Hanem Dorottyát ajánlhatom; ő szereti, imádja a' pénzt.“

„Díszesi? kérdém álmélkodva, mi érdemesíti őt felettem?“

„Jósága, tudománya, erkölce 's más belső tökélye.“
Viszonzá szerényen Virághalminé.

Mint egy mezőjátékban vesztő hős, gúnykaczajra fakadtam, 's meghajtva magamat, bucsut vettem. Dorottya elsikoltotta magát, 's gondolom, elájult; de így van: Pénz és rang kit ne bájolna el?

„Ah, már ez ördögileg fatum! sohajtám otthoni magányomban: pénzes grófnak, ki olly vakító ajándékkal jelenik meg egy vén kóró ajánltatik; 's a' rózsát, az angyal egy szegény ördög nyeri el! csak jósággal, csak tudománynyal, 's csak tettetett erkölccsel!... mind ha, hol pénz és rang van, ezek mind nem értetődnének tacite!“ Esetemet magamnak sem merém hinni — de hinnem kellett — de mit volt mást tennem? a' mindent elbíró fatum' nyakába akasztottam; 's Rózsáról nagy lelkién lemondván Díszesit házomtól eltiltottam. Ő nem igen látszott bánni; mert már gazdag nője után élhetett...

Az egyszer bevett hittől 's szokástól nem könnyen válunk meg; 's az egyszer szívacsként beszít elvet csak i-mételt nyomás írthatja-ki szívünkéből. Erősen ragaszkodtam még most is annyiszor bebizonyosodott elvemhez; 's véremmel kész valék erősíteni: Pénz és rang kit ne bájolna el? De hogy meggyőződésül újabb argumentumokat merithessek, 's leghevésbé sem ingadozzam: mentem,

's pénzem' rangom' varázs erejével újabb hódításokat tevék: hogy majd egy nagyobbbal mint egy megkoronázzam ősi elvemet.

Lebocsájtott hintóval jártam be Pest' útszáit; édesen tapasztaltam, milly sok tisztelőm 's hódítottam van: nem hazudva mondván; — majd minden tizedik találkozó mély alázattal köszöntött. Betértem a' kávéházakba: a' tekeőrök, vendéglők, pinczerek senkibez sem mutatott szolgálati készséggel tisztelkedtek; útamból minden kitért: az igaz: argumentumaim aranyokba kerültek — de még is csak én tiszteltettem — Hon orvosom várt — csupa alázattal, csupa tisztelettel: az igaz: aranyokba került. Jött egyik ügyvédem — csupa tisztelet, csupa alázat: az igaz: aranyokat vitt. Jöttek barátim — hizelgés, dicséret, magasztalás ült ajkukon: az igaz: estve nálam vacsoráltak: de még is csak én tiszteltettem... Ah, ennyi dicsőség, ennyi tisztelet! Pénz és rang kit ne bájolina el? mindent! Előbbi esetem csak kivétel volt, 's csak arra taníta meg: hogy semmi regula sincs kivétel nélkül!

A' vacsora felett már sűrűen durrogtak a' champagne-res üvegek; mindennek arcza vörösre hevült; a' jó kedv tágabb 's tágabb határokat ösmert, míg végre határtalan lőn. Ím vendégim előbb rám köszöntgeték poharaikat; aztán kikérték, hogy mindenki ihassék egyegy pesti szép' egészségéért. Az alázatos kérésnek engedtem. Hallottam itt neveket, csudálom, hogy barátim' nyelve épen maradt, de egyik sem vont magára általános figyelmet. Majd utoljára állott fel Kiss, 's diadali szavakkal köszönté el poharát. „Pest' első szépségét, Szűvi Ágnest, hogy az Isten ne éltetné, abból semmi sincs!“ Már erre harsány „éljen“ hangzott, 's mindnyájan elmerültek dicséretében.

Csak Pest' első szépsége 's ön méltóságom forgott eszemben: csuda-e-tetűhát, ha e' két képzeményt a' valóban is öszve vágytam kapcsolhatni; 's végső okoskodásom is avval vég-

zém: hogy Gróf Pénzesihez leinkább illenék Pest — tehát az egész háza' — első szépsége. Ősi elvemből önként folyt planumon, őseim' szerencsés példája hatalmasan biztatott 's a' lehető vesztést lehetettlennek hittem. Így más napra határozám a' munkálkodás' kezdetét. Kiss, mint házi ősmérős, bevezetőmül édes örömet ajánlkozott.

Más nap Kiss' társaságában egész pompával látogatám meg Szüviéket. Semmit sem mulaszték el, miből gazdagság 's méltóság tündökölhethetnek. Két huszár állott bakomon, 's legújabb divatu batáromat annyira csudált ángoly paripáim vonták. Büszke méltóságot igyekszém szavaimban, mozdulaimban mutatni, 's feltevém, hogy minden ötödik szavam „pénz“ 's minden tizedik „rang“ leszen ön személyemre alkalmazva. E' tudományt kevés erőlködéssel űzhetém; mert kis koromtól sajátom volt.

Szüvi tanácsos és tanácsosné mély alázattal fogadtak, 's különös szerentséjüknek mondák, hogy szegény házukat! illy különösen megtisztelém. Ágnes a' tisztelet' minden jeleivel halmozott. Barátom Kiss mellett, mint egy végtelen nagy mennyiség mellett, el látszott enyészni. Csak én valék a' nap; tsak én, ki körül az egész társaság forgott. Bátrabb is levék, mint valaha, 's beszédesebb. Jószágaim' 's birtokaim' nevét 's mennyiségét olly szép fordulatokban adám elő, hogy szinte magam is csudálkoztam ügyességemen.. A' szülők örömkéjben úsztak. Ágnes mind inkább gondolkozó lőn, végtére mély merengésében némely kérdésimre felelettel is adósom maradt. E' gondolkozás, merengés nem az elbájoaltságnak jele-e? nem a' szerelemé? — Gondolom: csiklándoztatá szivecskéjét az úri kényélet; 's arról kellett gondolkoznia: milly isteni lenne gróf Pénzesinévé választatni! — Tehát itt minden másképp ment, mint Virághalmiéknál: az apa, anya's a' kedves, mindnyájan bámúltak, csudáltak: tehát hogy ne reménylettem volna a' legboldogabb czélt érhetni!?

Ez első látogatás rövid volt; mert sikerét láttam 's méltóságomhoz illőnek gondolám, ha először csak rövid ideig szerencséttem magammal csudálóimat. Ezentúl gyakran vala szerencséjük hozzám, 's minden nap újabb-újabb színeit láthaták fenségemnek 's uri kényelmeknek.

Virághalmiéknál, meglehet, abban hibáztam, hogy nem végzek előbb az anyával. Ne hogy itt is úgy járjak, mihelyt alkalmom volt a' szülőkkel egyedül lehetni, nyilván megvallám szándékomat, mellé adám pondusul: milly boldog, mennyi kincsnek 's birtoknak úrnéja, milly földi gyönyörben élhetne, mint nőm, leányuk. Ők nem rejthették kitörő örömeiket, háládatosan szorítottak karjaik közé, 's „Tegye, a' gróf, boldoggá!” egyszerre rebegették.

A' szülék' egyezését megnyerém, de már most a' kedves' szerelmét kellett megnyernem. Pénz és rang kit ne bájolna-el? gondolám, 's készen volt plánumon... Szerencsémre nem sokára Ágnest egyedül lelém hon. Ekkor nem csupa szárazon mondogatám el elvem' resultatumait; hanem birtokaim' regényes 's gyönyörű tájait 's ritka helyeit is elszámoltam, mert így leghatósobban gondolám vinni gyenge szívét. Aztán közelítettetem a' házasságra is; de úgy, hogy csak reménylhessen. Aztán, mivel ezt nem látszott érteni, világosabban szóllottam, de komoly méltósággal. Ő ekkor másra forgatta a' beszédet: de azért láttam, hogy mind inkább nő tisztelete: tehát szeretete is... Nem elégnek véltem csak a' száraz szóvali bájолást, azon kezdtem törni fejemet: mint ösmertethetném meg, 's mint bájолhatnám el, tetteleg is fényemmel? mert a' nyelv tett nélkül gyenge eszköz... Végteére készen voltam elvem szerinti újabb plánumommal is.

Hol mutatkoznám fényesben, hol tündöklene rangom pompásban, hol pénzem bámulni méltóbban, mint egy általam adandó mulatságban? — De ennek kivitelére nem csak

pénz, hanem ész és jóízlés is kellett: tehát barátimhoz folyamodtam: rendes gyűléseket tartánk előülésem alatt 's nagy ügygyel bajjal megállapítók a' mulatság' rendét.

A' mi csak bájosan 's meglepőleg hathatott az őt érzékre; a' mit, Horatius szerint, levegő, föld, tűz és víz teremhetett, használtam mulatságom' diszére. A' terem' ékitvények', asztal', csemegetár', italok' 's hangászat' elrendelését egy egy leghiresebb, legdrágásabb művészre 's egy egy barátom' felügyelésére bízam. Azonban legnoblebb társaságot hívtam meg; Szűviék bizonyosan elsők voltak.

Eljött a' nagy nap is, mellynek estvójét szívszorongva vártam. Gyűltek mind két nemű vendégeim legdiszesebben öltözködve. Eljöttek Szűviék is Barra huszárcapitány társaságában. Hangzottak a' legjobb ízléssel választott táncznóták 's vígan jártuk a' tánczremeit. — Ah, most érzem méltóságomat! vendégeim minden pillanatkor új meg' új hámúlni valót leltenek. Közönségesen suttogák: hogy ilyes valamit Pest még nem látott, de fogni sem reményl; mert lihetetlen summába kerülhetett. — Hát csak Ágnesset nem bájlná el fényem? gondolám: 's nagyobb vakítására őt e' mulatság' királnéjává neveztem: minden vonogatás mellett is el kelle fogadnia. Oda volt az angyal! olly búsán olly andalogva ült, tánczolt, sétált szegényke, mint ha ország' gondjai nyomnák; gyakran fohászkodott; egy szóval: a' szerelem minden jeleit észrevevém rajta. 'S ez mind most? . . most, most találtam gyengéjére, most bájoltam el egészen!

Én, gondolhatni, többnyire Ágnessel, mint e' mulatság' királnéjával, mulatoztam; ő némán lépdelt mellettem. Én elbeszélém, hogy ezt mind csak érte tettem: ő sajnálta szörnyű költségemet. Előszámlálám — szép színekben — mennyimbe került e' csekélység: ő hallgatott 's néha reszketett. Szinte sajnáltam a' lelkemet: mennyire szerelmes

belém! de holnapig várnom 's szegénykének kinlódnia kellett...

A' mulatság élénken 's rendesen haladt, 's egészen kedvem szerinti volt; mert minden felől csak dicséretet, csak hodúlatot hallottam, 's mindenek mélyen tisztelőnek. Csak a' Szüviék' huszárkapitánya nem volt ínyemre; ez minduntalan Ágnesre bámúlt... Épen Szüvi hitt félre, 's ezt sugta fülembre: „Az egész felséges, de kár volt illy szörnyen költenie —“ „Gyermekség —“ mondám, 's szemeim ismét Ágnest vadásztak: ím a' szemtelen kapitány karára öltve már mulatni is kezdé. Mint villám magára hagyám Szüvit, 's szép móddal elválasztam őket, 's diadali tekintettel tovább vezettem kedvesemet. A' kapitány borult arcza engedett 's többé magát nem láttatá...

Lassan lejárt az idő 's vendégeim eloszoltak. Szüviéket batárom vitte haza.

Én mint csata nyert vezér fendobogó szívvel dőltem egyik pamlagra, 's szépeket álmodtam.

„El van bájolva, szerelemig el van bájolva.“ Dadogám ébredve. Mellettem álló szobainasom kaczagott.

„Mit kaczag kend?“ Kérdém.

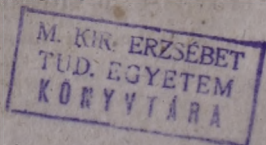
„Ah, nagyságos uram, annyit méltóztatott álmában beszélni“ Viszonzá a' cseléd.

„Mit? beszéljen kend —“

„Ágnest, valami Ágnest —“

„Jó jó, viszonzám, öltözni akarok.“

Ezembe jutottak szép álmaim: Ágnesnél voltam, jegy ajándékomat elfogadta, lakodalmoztunk 's a' t. tehát az álom is kedvezőleg jóslóm volt. A' jegyajándék is eszembe jutott álmom után: a' Rózsának veteknél szebbet 's drágábbat nem gondolék szerezhetni: tehát ezeket magamhoz vevém 's indultam.

Leg-

Az emberről való Elmélkedésben tett Próba.

(Pope Sándor után.)

Első Levél.

Serkenj! oh! serkenj te Barátom! 's holmi hiú fényt
Hagyj! alatsony büszkék', 's Fejedelmek' kényire engedj;
Jer! mivel önn éltünk röviden tart, 's majd alig annyi,
Hogy, mi körül nézzünk, azután mind sorra ki múltunk,
Visgáljuk szabadon, mi jelenség? 's millyen az Ember?
Terjedező tévely, de azért, van rendszer is abban,
Egy vadon, a' mellyben, vegyesen nő dudva virággal,
Vagy tsuda-kert, melly is tsábít, de gyümöltse tilalmas.

Bó mezejét járván, lássuk sok féle vidékit; —
Mit mutat a' nyíltán, fedezettből látni mit enged?
Minden rejtekeit, valamint szédületes ormát,
Holmi vakon tsúszót, szemekentül fennyen emelgőt,
Visgáljuk; 's Természet utát tartván szemeinkben,
A' mi szokás nézzük, bélyeg'zvéen a' mi bal értés: —
Néha nevetgessünk; ha lehet, szóljunk egyenessen;
Isten' utát mindég védjük, minden botor ellen.

I. Mond meg elől? Isten', 's emberről, vajmi mit értünk?
Honnan okoskodjunk? hanem a' mit róla tudunk itt.
Mond! mit az emberről egyebet? hogy földi valóság!
Itt nemzék, nevelék, 's ugyan itt fő, mint okos állat. —
Úgy, ámbár sokféle világ esmérje az Istent, —
Már minekünk, inkább ebben, kell őt' ki nyomoznunk.
A' ki az elterjedt, 's végetlen létbe behatván,
Látja: miként, egyben fűzött sokféle Világok,
Számptalan, és másúlt formán Mind öszszre hegedtek,

Koszorú 1837.

Látja: hogy egy rendszer, mi arányt tart másikat érvén,
A' sok féle Világ, minemű más Napja körül jár?
És minden Tsillag, millyen másféle lakost tart? —
Az szólhat: mi okért, a' Menny, így szülte az embert?
Ah! tsak ezen testünk artzát, és sok kötelékit,
Olly izmos szövétét, 's finom szerkézete' vóltát, —
És, az arányzatját, vegyeit, mély, és nagy eszeddel —
Átláttad? de hogy is hatná az rész, az Egésszet? —

Vallyon? azon tsatló lántzot melly rendes alapban
Tart mindent, gyengétske kezéd? vagy, fogja az Isten?

II. Óh te merész ember! még azt is tudni akarnád!
Hogy, mi okért lettél gyarló testel, 's rövid észszel? —
Ám de eléb, nehezebb bötkét, bár óld te fel annak:
Hogy, nem vagy kisebb, gyengébb, 's észben rövidültebb.
Kérd! köz Anyánk földtől, mi okért lett a' terebély tser,
Sokkal erős'b, szálás'b, mint a' sok tseplye alatta? —
Vagy Kérdezd, az Egek' ragyogó térségit amott fenn,
Hogy mi okért kisebb, Jupiter' négy hőldja magánál?

Már, ha miként vallják, a' sok Systema közül, az
Végtelenül bölts Ész, mindég legjobbra veszen tzélt;
A' mellyben, minden tellyel függ öszve, 's üreg nints; —
És mind, a' mi ered, származ tsak kelleti móddal:
Úgy az eszes Lévík' szakaszában, nyiltan igaz, hogy
Lenni azon rangnak, valahol kell, millyen az ember;
És az egész kérdés, (vitassák bár mi sokaig.)
E' maradánd: rosszszúl? vagy jól helyhette az Isten?

Mind, valamit rosznak nevezünk emberre tekintvén,
Jó lehet az, sőt jó vitetődven mind az Egészre. —
Nézd ember mívét! legyen az, gondal remekelve,
Majd nem ezer próbát teveget, míg ér vele egy tzélt;
Istennek minden, 's bár egy mozdúlta; elért vég,
A' mellett, másod hasznúl, más mívre megy által,
Úgy, valamint itten, látszik fő Lénynek az ember,

Majd ne talám másik földön rang fokja alá lesz,
Más pergőbe fogal, valamelly más szerhez aránylik;
Mert, valamint láthatjuk, ezen föld, rész, nem egész Mind.

Hogyha az olly kényes lónak, tudtára lejend az:
Melly okokért zablón, sarkantyún, tartja az ember?
És az ökör tudhatja, miért szánt? 's járma miért van?
Úgy, mi okért istenli Egyiptom? 's áldozat is, m'ért?
Majd akkor, kitudod, te kevély, és balgatag ember!
Indulatod, 's tettet, 's léted, melly végre való itt?
Mért sirtál rabként? Istenként, m'ért dagadoztál?

Igy, mi okért szólnád az Eget? hogy egy éptelen embert
Készített. Mondjad méltóbban: mint lehet, olly ép!
Hisz' tudományt is nyert, mérvén azt sorsa' fokához;
A' kora, egy pillantat ugyan, mint a' helye egy pont! —
Ámde midőn idvül, bizonyos más érdeme' póltzán,
Később, vagy hamaréb, vagy imitt, v. amott, ugyan egy mind.
A' ki ma lett idves, tsak ugyan már boldog azonként,
Mint, ki ezer múlt évek előtt, megnyerte az idvet. —

III. A' sorsok' könyvét, mindentől rejtgeti a' Menny,
Egy kiszabott lapját kivevén, melly a' jelenült sors! —
Barmoknál ember, 's embernél Angyal az értőbb;
Hogy tüzné létét, másként, majd itten, az élő? —
A' bárány, mellyet rendelsz dözsödre, ezen nap',
Hogyha eszed' bírná, vidáman szökne? futosna?
Így az utóljáig, tsipkedvén kedvel az étkét, —
Nyalja azon kezeket, mellyek majd vérbe főrösztik.
Óh! te jövődöket takaró Rend! szent te homályod!
Mert juttatsz mindent rendelt tzéljához az Égnek;
A' ki, azon szemmel, (mindenléný' Istene lévén)
Látja: midőn, Hősök vesznek, vagy az árva veréb hull,
Vagy valamelly portzok, 's ha világok zúzva dülednek.

Óh! megalázva remélj! 's remegő szárnyakkal emelkedj!
Bízva imádj Istent! oktat majd többre halálad.

A' te jövő idved, légyen bár rejtve miként lesz,
Tiszta remény által, kiderült e' mostani sorsod.
Mert, bizonyos vágyó érzés, foglalja szünetlen
A' szívet; 's nintsen bóldog, hogy többre ne vágyjon; —
Nem nyughat Lelkünk, honnyából mintha kizárva,
Vár egymás él'tet, mellyben jut bóldog örökség. —

A' nyomorék Indos, neveletlen, 's kurta eszével,
Felhőkben szemlél Istent, és hallja szelekben;
A' lelkét, haladó tudomány, felhatni nem onslá,
Szint' a' Nap' körökig, 's azokontúl a' tejesútig,
Még is, az egyrétű Természet, néki reményt nyújt;
És a' felmagasult hegyekentúl, ad alacsony Mennyt:
Egy valamelly bátrab maradást, erdők kebelében;
Vagy, bóldog szigetet mutogat, nagy tenger özön köz't.
Árva rabok látják, ottan majd, Honjokat újra, —
Ellenség se leszen, sem arany kíváncsi keresztény;
Hogyha lejjend, azzal nyugszik természeti vágyja;
Angyali szép szárnyat, se Szeráf lánglást nem is óhajt,
Tsak békes Maradást, társúl, hű, 's régi kutyáját.

IV. Menny te kevésb bóltsebb! 's az eszednek kettes
arányán,

Vélményd' fontold, Istennek Rendjei ellen! —
Mondsza: tökéletlen! valamit képzelhetel annak;
Mond: itt melly szűken, meg amott bő'n oszt ki az Isten! —
Ronts minden lévő't! kényed', 's bosszúd szabadítván, —
's még te kiáltsd: Istent nem igaznak! hogyha az ember,
Abrándék eszeként, 's nem egészen lenne szerentsés.
Hogy, 's mi okért: a' Menny, főként nints gondal eránta?
Hogyha nem ép itten! 's nem lész halhatlan amottan! —
Végre ragadd, 's kapjad mérőt, 's kormányt ki kezéből!
És az 'igaz't kárhold! 's Isten légy Istened ellen! —

A' mi kevésb elménk, 's oklásunk szűli hibánkat; —
Mindenik, itt hagyván földét, felreppen az Égbe,

Büszke, dagadt képzés, örömet vágy üdvi lakokra ;
Gyáva teremtésből emeleg fel, már örök artzra. —
Szűnj! és mind az egész közösült rendet te ne forgasd!
A' nagy örök Szerző okkal, vétkeid mire küzdik? —

V. Kérdsze! kiért fényelnek amaz sok testek az Égen?
E' föld' haszna kiért? „Ér'tem mind! így felel a' gőg. —
„Mind az egész Természet, ered't nemzésre tsak ér'tem, —
„És növevényt értem termeszt, 's terjeszti virágít;
„A' szőlő, kelemes leveit, 's a' bal'sami ró'za,
„Illatait, mindég ér'tem frissíti ki újra, —
„Olly sok ezer kintset szaporít, tsak nékem ez a' föld;
„Minden egészséges forráng számomra buzog fel; —
„A' tenger nékem szolgál, 's fénylik sok ezer Nap! —
„Zsámolyom e' földünk, 's koronám pedig, a' ragyogó
Menny! —“

Hát mikor, a' Természet az illy jó kedvit elejti?
És per'sló Naptól származ rút öldöklő gőz; —
Vagy rendült földünk süllyeszt, 's dönt a' dühös Orkán,
Városokat, falukat, 's az egész népet temi mélybe;
Még ollykor se felejt figyelemmel lenni erántad? —
„Nem! (felel, így szólván) az örök, mindenre ható ok,
„Tsak mindenre közös, nem rész törvénnyel igazgat,
„A' kivetés nem sok; kezdettől változa minden;
„És mi teremttődek épségben?“ — Hát tsak az ember? —
Már, ha ugyan fő tzél, ember' jólléte lehetne!
A' Természet imígy, mintegy téveszti folyását; —
Hát te kevély ember, képz'lődésből se hibázhatsz? —
A' zivatar', 's napfény' váltó forgása, tsak úgy kell
A' kijelelt tzélhoz; valamint kell emberi vágyás;
Úgy az örök tavaszok, 's kiesült ég, olly lehető, mint
A' mindég békes, jámbor, 's bölts emberi nemzet. —
Hogyha tsapás, 's föld indulás, tzélzásit az Égnek
Nem töri; — hogy törné Katilína', 's Borgia' tsínnye?

Ő egyedül, ki gyulaszt dörgő Villámokat, a' ki
Tengereket duzzaszt, szeleket szárnyaz, maga tudja:
Hogy, 's mi okért tele meg Czézárnak melyje dagállyal,
Ostora sok népnek, mi okért lett magja Filepnek? —

Oh! te kevély érzés! egyedül tsak tőled eredhet,
Holmi hiú képzet, Erköls', 's Természet' utában; —
Egyben, az Ég ellen morgasz, más rendje nyugasztal;
Mindenben hódolj! 's elméledsz akkor okossan. —

Nem de, talán jobbnak tartnánk azt? hogyha imitten,
Mind tsak erény, 's egység, vinné köztünk diadalmát;
Hogy soha, sem tenger, 's levegünk sem nemzeneszélvészt,
Indulatunk szintűgy, soha sem lázzítana ingert: —
Ámde mivel, mindent éleszt elementomi dör'slés,
Indulatink éltünk' tehetős eleményei lesznek, —
Így közösült jó rend, elejétől fogva az Őszsznek
Mind Természetben, 's emberben, tartva vagyon, 's lesz.

VI. Mond! mit akarsz ember? majdan felvágyl, akarnál
Angyallá legaláb, vagy azontúl lenni nemessebb. —
Majd leveted szemeid', szomorogsz, 's kívánva írigyled
A' bika' főbb erejét, valamint a' medve' perémjét. —
Hátha, (miként mondod) valahány állat leve érted,
Mond! mi haszon tőlök? ha magad bírsz minden erénnyel.

A' kegyező Szerző, valahány állatra kimérte
Léte' sajátságát, kellő érzéke' arannyát. —
Mind, valamelly látszó szükség volt, néki megadta;
Itten erőt osztott, másutt gyorsá leve míve —
És mindent, kellő'n mérséklott Sorsa' fokához;
Semminemű levevés, pótlás sem kell vala hozzá, —
Mind barmot, bogarat, bóldoggá téssen az Önn-Sors;
Hát, tsak az emberhez, 's egyedül tsak, kegytelen a'
Menny?

Így hát, ő egyedül, ki magát mond'gatja okosnak, —
Meg nem elégülhet, — míg nem mind kapja az áldást! —

Emberi boldogság, (mellyet bár lelne is a' gőg)
 Ember' eszét haladó képzés', vagy tette nem épül;
 Test', vagy Lelki erőt, éppen szint' annyira kíván,
 Mennyire a' termet, 's ember sors hozza magával.
 Ím! mi okért nem lett mikroskóp szemmel az ember?
 Vedd az okát: mert ő ember lett, nem pedig egy légy.
 Mit használna? felelj! finom látása szemednek?
 Látnád a' molyokat, — 's az Eget majd úgy, hanem ért'néd!
 Vagy, mi okért vágynál érzőbb érdeki szerre?
 Hogy vonagolj! 's járjon szörnyű kín bőr likaidban;
 Vagy, hatván gerjes párák olly finom agyadba, —
 Egy szép rózsza miatt hálnál meg az illati kín közt.
 Vagyha kitarottab füleidbe bedörgene a' Menny? —
 És ha az Ég — gömbök szörnyű muzsikája le-verne.
 Vajmi igen bálnád: mi okért nem hagyta mega' Menny?
 A' lengő szellőt, 's gyönyörű'n tsörgő patakotskát. —
 Így a' gondviselést böltsnek, 's jónak ki ne lerne? —
 Mind abban, valamit minekünk ad, vagyha mit elvon.

VII: Mind addig, meddig kiterül a' léti teremtes,
 Úgy az eszek', valamint érzések' fokja emeltebb. —
 A' népes víznek, 's fűnek myriad lakosától, —
 Nézdse! miként magasúl, szint' a' fő emberi fajhoz!
 Mennyi külön léptsőt, szemlékünk a' szem erényben?
 Tompa vakondaktól, menvén a' vi'sga hiúzig; —
 Szaglásban mi tsekély, az erős rohanékony Oroszlány!
 A' nyomokat szagló, 's követő kutya fajra tekintvén.
 A' hallás, ha van is, süketült a' vízi lakóknál, —
 Melly fínult az, amaz gyönyörű'n zengő madarakban.
 A' pókban, valamint különös, fínult is az érdek, —
 Érzi az ő fonalát, 's kiterült önn élte szövetjén. —
 A' sürgő méhben. fínnyal választhat az izlés, —
 Szop mérges fűből is elég, 's jó orvosi édet. —
 A' nyomorék disznó', turkászó ösztöne millyen?

A' majd ész mutató elefánt', sok művire nézven. —
 Ész, 's kísztés, mi igen vékony korláttal oszolnak,
 Ám mindég; de ugyan mindég is, tsak közel esnek. —
 Hát emlékes erő, 's eszmélés, mennyire egy majd?
 Vagy, mi kitsiny részben különül a' gondolat, — érzés?
 A' kétes természetiek mind, nyerni akarnak
 Egygyesedést; — de vonott rekeszekjen túl ki nem érnek.
 Illy kellő léptsők nélkül, hogy lenne akarmelly
 Másik alá, vagy bár valahány rendelve alattad? —
 Így te felül múltván mindent, van fő diadalmad!
 Mert az eszed, 's egyedül, foglal bé minden erőket. —

VIII. A' légben, 's földön, tenger, 's másféle vizekben,
 Nézd! friss minden anyag 's folyatólag fejti ki éltét!
 Fent, ám melly magasan terjed? 's mint lép fel az élet?
 Mennyire tart környűl? 's lefelé melly messzire nyúlhat?
 Istennél kezdő, 's végetlen létbeli lántzlát! —

Mind Égben, földön, Természet! 's Angyalok! Ember!

A' barmok, bogarak, madarak, 's hal! hát mire a' szem
 Nem juthat; sem üveg; végetlentől le, te hozzád! —
 És tőled szomorú semm'ig? — Nem: mert mi nemessebb
 Lévékhöz tsatlunk, alsóbbak letele hozzánk: —

Vagy, másként az egész alkatban lenne üresség,
 A' mellyben, törvén valamelly fog, vész az egész rend;
 Mert a' Természet' lántzából, egy szem elesvén, —
 Bár hanyadik szemzet légyen, szét omlik azon lántz.

Úgy, minden Nap rend, kiszabott léptsőben inogván,
 Egy formán kellő, valahány mind, a' nagy Egészhez. —
 Legkisseb bomlás törtéven, egyben azok közt,
 Nem tsak azon Naprend, az egész Mindössz rogyik össze.
 Tedd: hogy ezen Földünk billenvén, hagyja körét el, —
 Mind Napok, úgy Földek, vaktan futkossanak Égben,
 Tedd: hogy főbb Lévék, lepotyogván gömbölyeiktől,
 És lévő Lévére, Világ rogyjon le Világra! — —

Mennyek' erős alkatja, szakadjon széjjel oszolva,
Úgy, az egész Természet, omolván Isteni Székhez,
A' tsuda rend szűnjön! deki ért mond! tá'm bizony érted
Oh nyomorék féreg! mi kevély bűn! 's gyáva bolondság!—

IX. Hát ha, azon lábad, mellynek kell porba tapodni,
Vagy ha kezed, munkát futván, fő lenni akarna? —
Hát ha, fejed, szemeid, füleid, mindegyre megúnnák,
Mint egyedül szerszámképpen szolgálni eszednek?
Éppen azon balság, ha akarmelley rész is ohajtó,
Hogy, más rész' helyiben szolgáljon, mind az egésznek,
Éppen azon balság, sajnál, olly műt, 's töredelmet, —
A' millyent, az örök kormány — Ész, rendel elosztott.

Bár mi külön lévőék, részek mind, a' tsuda Ósszben,
Mellyben, test az egész Természet, — Lelke az Isten! —
A' ki ugyan, mindent másít, de marad maga egység;
Nagy valamint földön, Mennyekben szinte azon Nagy!
A' napban melegít, de meg is hűt, gyenge szelekben;
Tsillagban fénylik, kivirúl sokféle növényben,
Élet az élőben: 's erejét terjeszti akárhol; —
Osztatlan szélled, kifogás nélkül viszi mívét;
Lelkünket hatván, testünk ő általa éled. —
Ő, remek egy hajban, vagy akármelley állati szívben,
Tűzi Szeráf létben, 's morgó emberben azonként.
Nints alacsony, nintseu magasúlt, 's nagy, kisdéd előttte,
Mindeneket bétölt. környékel, tsattol, egyenget. —

X. Szünj hát! 's a' közösült rendet te ne add ki hibának,
Önn bóldog léted, valamit gúnyol-buta nyelved. —
Vedd te saját pontod! 's bizonyúlj, hogy, mind mi te részed,
Bár vakság, vagy akar gyarlóság; nyerted az Égtől;
Hódolj! — 's hidjed ezen, vagy más, jobb Léti Világban,
Idveidet kinyered, valamint érdemled, azonként.
Bár hol is, ám bátran keziben tűrj, a' nagy Erőnek,
Melly, születés, vagy akár mi halál közt mentve karol fel

Hidd! az egész letség, mester mű, mit te nem esmérsz,
Minden eset kormány, de szemed nem látja miként függ,
A' tűnő Széthang, Összhang, de nem érted arányát.
Mind valamelly rosznak látszik, részekre vivődve,
A' nagy egész Összben, mind az, tsak jóra egyenlik. —
Így, minden gőglés, — 's tévedt ész ellen igaz, hogy:
A' mi vagyon, minden valamint van mind helyes, és jó.

Második Levél.

I. Esmérd meg magadat, de ne merd mértselni az Istent!
Embernek, főként kellő tudománya, az ember. —
A' ki, közép sorsban, kiseded földére helyezve,
Bölts, de homályba merült, darabos, felségi teremtmény;
Több tudományt esmér, hogy alázná Szkeptika kétlés;
És gyarlóbb, hogy sem gőgöl, a' Stóá vehetné; —
Így kettő köziben függedt; 's nem tudja: henyéljen?
Vagy munkáljon? avagyha magát Istennek? avagy tsak
Nézze baromképpen? 's lelket, vagy testet e' főbnek? —
Leszsz, — hogy meghaljon, 's esze van, hogy vél'te
hibázzon.

Bár mi sokat, vagy tsak keveset gondol, de homályos, —
Gondolatok', 's vágyak' keveredt Kháóssza! magát is,
És felelt téveszti, avagy majd jobbra hurítja. —
Fél idején gyarapúl, de felén a' sirba hanyatlik;
Fő Ura ő mindennek, azonként préda sokaknak;
Ő egyedül bíró az igazban, — mennyi hibák közt!
Dísze ezen földnek! valamint játéka, meséje! — —

Menny, te tudás állat! tudomány' vezetékin emelkedj!
Mérd az Eget, földet! 's tengernek szabd ki tzibakját!
A' sok tsillagokat, köreikben jární tanítgads, —

Mind az avúlt korokat fejtges'd, mind a' napot intézd!
Menny! 's Plátó' Szárnyán reppenj majd, a' tüzes égbe! —
'S millyen amaz fő jó, fő szép, fő tellyes ügyeld ki?
Vagyha setét tévelybe kerengnél ő't követőkkel,
Hagyd el eszed! 's fogd rá hogy amúgy Isten' követő vagy;
A' Papok is, keleten, szédítő körbe kerengvén, —
Forgatják fejeket, 's majmolják a' napot azzal. —
Menny! 's az igaz bölts Ész, — igazabb kormányra tanítsad!
Majd azután, semmidbe vonúl! de pirúl, mi bolond vagy!

A' felsőbb Lévík eszmélvén, egykoron azt, hogy:
A' Természet' utát, valamelly gyarló kifedezte, —
Bámúlták az eszt, kijelelt illy földi remeknek, —
És mutatak Newtont, valamint itt, a' fura majmot. —

Ó, ki, olly iszonyú üstök tsillag' futamását;,
És jelenés' idejét, bizonyúlt számmal kijelelte,
Lelki saját erejét, 's mozgását még se fogá meg:
Látta azon tsillag' tüzeit, 's hol kelnek? enyésznek?
Önn eredő létét; 's kimenését fejt'ni nem érté. —
Melly tsuda! oh ember! jelesebb részeddel emelkedsz
Gantstalanúl, 's folyvást tudományt tudományra tetézhetsz,
Még is, hogy'na saját léted' nagy művibe kezdesz,
A' mit az ész készít, elomol mind, indulat által. —

Hát, te nyomozz tudományt! de vezéred legyen alázat,
A' gőgnék minden tzafrangját, rázd le előre!
Vond ki mi tsakhívság, — 's valamelly tzifrátška ruházat
Vagy tudós fénylés, — 's gyarló restségi tünet, 's füst, —
Vagy fitogás: millyen kiható lehet ember agyával?
Vagy, ha mi kedvtöltés, valamelly elméske gyötörlés.
Mind az egészt tsínozd, nyesegezd fattyas Növedékit;
A' bűnből sarjadt tudomány, — szemedet ne vakittsa! —
Nézd azután, 's vesd fel: mi kevés a' felmaradott szám!
Melly, múltban használt, 's használ is minden időben. —

II. Két kormány főség, ember természet' erénnye;
Önn szeretet kísztet, 's az okosság, tartva figyelmez.
És sem emez't jónak, sem amaz't rosznak ne nevezzed! —
Mindenik önn tzélját tárgyalván, ingat, — igazgat. —
A' mi, saját, 's közösült munkájoktól ered, az mind
Jó; de ha elválnak művekben, — származik a' rosz.

Önn szeretet, mintegy rúgó, a' lelket üdíti; —
Ébred az ész, 's tartván az arányt, mindent igazít, 's mér.
Vedd el amaz rúgót! 's restül, 's munkátlan az élet;
Hagyd el emez kormányt! tzélatlan, 's vesztire mível,
Majd földébe ragad, valamint egy gyáva növény, 's úgy.
Éledezik, szaporog, 's tsak ugyan végtére lerothad.
Vagy törvény nélkül, tüneményként tsillog az ürben,
Mind mások' javait rontván, szét rontja magát is.

Több az erő, mellyel mozdít, 's tesz az önn szeretet, mert:
Sürgeti a' mívét, kísztet, hajt, folyva sugalgat. —
Tsillapodott, 's békes tűró is, az öszszevető ész,
Tartóztat, 's bírál, utasít, önn tisztje szerint mér.
Tárgyához közelebb, erejét szaporítja az énlés,
Ámde az ész távol, 's figyelemmel tartja tanácsát.
Mert hogy amaz mindég, mi jelen jó? tartja szemével.
Ellenben, kimenést, 's követést számlál az eszesség.
A' kísértet ugyan seregessebb, mint az okosság, —
Jobbra figyelmezz emez, de erős'b ostromja amannak.
Hogy, te tehát, az erős'b mívét függőbe tehesd,
Mind az eszed gyakorold, 's az eszed' jobbjára figyelmezz!
A' figyelem szoktat, ha szokol, gyarapodva tapasztalsz,
Így az eszed nővén, zabolát kap az önn szeretésed.
Költik ugyan, némelly tudóskák, e' rokonok köz't —
A' hartzot; de hiszem, valamennyin bontani képesek; —
A' kegyeket, 's az erényt, érzést, észet, szét szakaszolják,
E' bojtör, szalkás elmék, mint olly eszelőssek, —
Gyakran üres néven veszekedvén, — értelem abban

Nints; — vagy több különös nevezettel, mondanak egyget.
Önn szeretet szintúgy valamint ész, tartanak egy tzélt,
A' gyötrést futják, — gyönyörűség végbeli pontjok. —
Tsak hogy amaz, mindent éhhel felfalna, mohon kap, —
És, emez, a' mézből szopogat, 's nem rontja virágát. —
Így minden gyönyörök, valamint jó, vagy bal az értés,
A' legfőbb jóvá, 's rosszá, választva lehetnek. —

III. Indulatink, mintegy módok, tsak, az önn szeretetben;
Mint, az igaz, vagy mint tűnőgő jó által erednek. —
Ámde mivel, minden jókat szét osztani nints mód,
Így az eszünk onszol mindent, gondjára magának. —
Bárha is, a' vágyás énes, — de ha eszköze tsínos, —
Fügve az ép észtól, 's figyelem köz't; jóra megyen ki.
Az, melly más javait nézven, köz tzelra törekszik, —
Felséges'b; — 's az erény' nevezetjét őlti magára. —

Bár fitogat büszkén, ámúlt ész, a' henye Stóá!
Mit használ, ha kemény az erény? mint fagyva keményült;
És ha hideg göggel, részvétlen melybe vonúl meg. —
Próba, gyakor műsség ad erőt, restség moly az észnek;
A' támadt szélvész, Lelkünket mívre üdíti, —
Hogy, ha vesz is valamink, az egész megtartvamaradjon. —
Így éltünk' terjedt otzeánján, válva hajózunk;
Önnön eszünk kormány, szeleink gyors indulatink mind! —
Még az erős Istent se leled, tsendjébe merülve, —
Mert az örök míves, szélvész', 's tsendnek Fejedelme! —

Mint az előd-részek, viadalt folytatnak örökké
Indulatink; de vegyülve simúlván, egyre ügyelnek. —
Józan eszed mértéke után, élhetsz te azokkal;
Mert ember, mi okért rontná azt? a' mi tesz embert. —
Tartsd az eszed mindég, józan Természet' utában,
Indulatid nemesítsd, követel Természetet, — Istent! —
Nem de remény, szeretet, 's az öröm vígan mosolyogva,
A' gyönyörűségnek, szakadatlan társai mindég? —

Gyűlölet, és félsz, szomorúság, bú' követői? —
Mind emezek szerrel vegyesülten, 's véve határba,
A' kellő pontban, tartják fel az észnek arányát:
Minden akár árnyék, vagy akár fény, tőlök ered ki,
Mind színét, 's erejét, vegyjektől kapja az élet. —

A' gyönyörűségért, kezeink, szemeink törekednek;
És az egy, elmúlván, tsak ugyan más ötlük előnkbe.
Nyerni jelenlévőt, mindég is lelmi jövőndőt, —

A' test', és Lélek' szakadatlan fáradozása.

Bájjjaival minden tsábít, de nem érhet egyenlőn, —

A' különült érzést, különült más tárgyak üdítik.

Innen az indulat is, tüzesül többé, kevesebbé, —

Úgy valamint, a' testhen erős, vagy gyenge az érzék.

Innen, az emberben lakozó fő indulat úgymint:

Aronnak kígyója, be fal más indulatot mind. —

Mert, valamint első pihegését kezdi az ember, —

Már készen, lappangva tsirában, kapja halálát, —

'S e' fiatal kórság, nyervén majd, vég diadalmat, —

Teste' növéseivel meg nő, — 's erejével erőt vesz:

Úgy bevegyül, és benne terem letsége' szerében,

A' Lélek' kórsága is, — a' fő indulat, és ím! —

Mind valamelly nedvek, táplálhatnák az egészszet,

A' test', és Lélek' közösült szenvedére sietnek; —

És mi tsak egy szívet buzdít, vagy töltheti a' főt,

Úgy, valamint fejtődzik az ész, és míve terülget,

A' képzés, játtzván veszedelmes tűneti fortélyt,

Mind tsak azon nyavalyás, sínlódó részre hegedget. —

Szüli tehát természet azont, 's dajkálja gyakorlás;

Elme, tehetségek, 's elevenység, rosra vezérlik. —

Több: hogy, az ész maga is, tsak erőt, 's élt önt bele
sokszor,

Mint az etzet, jobban savanyúl, szép nap' melegétől. —

Már, mi alatt lévők, vallván törvényit az észnek,

Gyenge királyságát tisztelnénk engedelemmel; —
Ám de hogyan? ha nem ad fegyvert, mint adja szabását,
És kiteszen rabként, az erőt vett indulatoknak!
Így hát, a' gyarló ember természetet ingyen
Feddi bolond névvel, mikoron nem tartja hatalmát; —
Vagy, jobbításban se mutathat kelleti módot.
Sőt, ha leszáll Bíró' székéből, 's lészen ügyésszé;
Hogy, választásban, mintegy feltartsa magát még;
Óh! mi kevély! könnyű győzelmet hogyha nyer ollykor,
Holmi tsekély vágyást tsilapít, 's helyt ad az erősnek.
Mint, mikor a' rossz nedv leverődvn, lábnyavalyát hoz,
A' tévedt orvos, szabadúlnak nézi betegjét.

Így bizony, a' Természet' utát választani legjobb! —
Mellyen az ész, bár nem vezetők, még is tsak az örünk.
Tisztje: igazgasson, 's fel nem forgassa az énlést; —
Nem mint ellenség, de barát, kísérje ezen kénnyt:
Mert, egy erős'b hatalom, 's akarattal küldi ez onszlást,
A' sokféle nemű embert, sok tzélra üdíti. —
Kík hányattatván, vágyjok' váltó szeleiktől,
A' főkény által bizonyos parthoz veretődnek.
Bár tessék: hatalom, tudomány, dússág, dütsi fénylés,
Vagyhogy, amaz, sokszor kedves'b a' könnyeden élet, —
Azt úzzuk mindég, 's mi veszélyzünk él'tet is ér'te. —
A' fáradt tőzsér, valamint is az andalodott bölts,
És a' tsuklya barát, szintúgy, mint bár mi kevély Hős,
Mindenik, önn, részén, elegendő okra talál, 's tart. —

A' nagy örök Müsség, ki teremt jót, bár mi gonoszból,
Óltja ezen kényünkre nekünk, a' fő igazítást. —
Általa, még ingó természeti állapotást nyer;
És az erény, jobban tehetős lesz, véle vegyülvén;
A' mi igen finom, tellyedvn e' salak által, —
A' test, és lélek, közösült hasznokra ügyelnek. —

Mint mikor, a' jó fajta gyümölcst, vad fába beoltva,
A' mívlő gondért, nemesült termésait adja:

Így származ sok erény, 's nemesül is az emberikénytől,
A' vad, erős Teremészet, imígy forrván töve' környén.—
Mennyi erős elmét, 's jámbort, nem szült vala immár,
A' félés, bússág, gyűlölség, 's néha makacsság! —

A' haragot láttad, buzgást serkentni erőt is;

Fösvénység sok okost, henyeség szült böltseket is már.

A' bujaság, tsínos diszlés' színébe ruházva, —

Mint nyájas szerelem, — gyönyörűn bájolja az Aszszonyt.

Még az irígy vágy is, mi, latort tesz renyhe kajánból, —

A' nemesült szívben, 's tudósban, tsak vete, 's ösztön.

És az erény', asszony, vagy ugyan tsak férfi nemét is.

Úgy látjuk: ha szemérem', avagy kényttől veszi létét. —

IV. A' Természet, imígy adogatván (neszte kevélység!)

Minden erényt, ekként közelebb tsattolva hibánkhoz:

Józan eszünk egyedül fordíthat jóra gonosztól; —

És Néró ha akar, valamint egy Títus igazgat. —

Így Katilina kevély, 's iszonyító Lelke, tsudára

Von Detziusban; azon ragyogób még Kurtzius által.

És azon egy büszkület okozhat jót, 's veszedelmet;

Jó hazafit szülhet. — valmint formál fene Latrot. —

Illy kevered't lévén árnyék, 's fény, a' mi vegyünkben;

Óh! mi erő választja meg? — A' lelkünkben, az Isten!

Mint mikor, egy mester kéztől jött képre tekintünk,

Látni: világ, 's árnyék, vék'nyan 's mint össze vegyűlnek,

És egymásba vegyűl, különös két indulat, úgy hogy

A' különös természeteket, nem látjuk azonnal;

Nem tudván az erény, 's vétek köz't, lelmi határ-szélt.

Innen sok botorok' tévedt képzése, imígy szöll:

Hogy sem erény nintsen; valamint nem vétek akármi.

(Folytatása következik.)

Hát a' fejér sokszor vegyesül, vékonyan feketével,
Nintsen azért feketés, se fejér szín bár hol is immár?
Kérdsze az önn szíved! S' egyenest majd meg-felel arra
Hogyha kemény érzés, füledet nem dugja, meg-érted.

V. A' vétek, valamely iszonyú artzúlati szörnyet! —
Hogy gyűlöld te azont, egyedül tsak látni elég már.
Ám gyakran látván, mintegy megszokjuk az artzát,
És eleint' szenvedjük, utóbb szánjuk, s' meg-öleljük. —
Hol legyen a' vétek' legerős'b dívatja. ki tudná? —
Kérd hol esénd észak? Jorkban? nem, mondja: de
Skótban.

A' Skót is mutogat de tovább Orkádra, 's azok majd
A' Grönland, vagy Zembla felé, 's túl, tudja az Isten! —
Senki sem a' vétkes, legyen bár rakva hibákkal,
És szomszéd felinek tetemes'b bűnét mutogatja. —
Még azok is, valakik egyenest a' kebliben élnek, —
Érzeni nem tudják düheit, vagy vall'ni fejessek!
A' miktől, másnak jámbor természete borzad, —
A' romlott szívű, azokat jóknak magyarázza.

Mind rényes, 's vétkes, valahány embert nevel e'
Föld!

Szertelenül kevesen, — tsakugyan mind gráditsos abban.
A' lator, im olykor jámbor! — 's bölts néha az örült; —
Néha meg a' legjobb botol úgyhogy gúny amazoknak.
Tsak részint üzünk jókat, mint rosszat is üzünk,
Úgy valamint vétek, vagy erény inkább mi vezetget;
És minden, különös keresett tzeljét veszi szemre.

VI. Ámde egy a' Mennynek felvett szempontja, az
Össz'ség;

Ő, ellen mível, minden kénynek, 's botor észnek. —
Bár mitsodás vétek' szüleményét át-teszi jóvá;
És valamelly gyarló részszel, sok rangba szerentsét
Ólt. — Így a' nőnek fínyt ad, 's a' szűzbe szemérmet;
A' Nagynak félést, virgontz észet, a' Hadi Főnek;
A' Népek hitelet, 's bizást, a' büszke Királynak.

Kossorú 1837.

O, az erény tzelját, híjból is tudja ki-hozni, —
És építi hibán, 's az eszünk' fogytára is olykor,
Mind örömet, békjét, de dütsét is, az emberi nemnek.

Bár mi viszont függék, mindent úgy alkota a' Menny;
Légyen az Úr, vagy Szolga, barát, vagy bár mi Szö-
vettség,

Mindenikét egymás' segedelmét kíszteti kérni;
Mígnem, az egy gyarló ember forrad, köz erőre. —
A' szükség, vágyás, hívság, mind jobban egyítik,
A' közösült hasznot; 's kedves lesz Társi kötések.
Mind az igaz szeretet, valamint a' tiszta barátság,
Mind a' házi öröm, tsak azonból jön-ki javunkra,
Úgy tsak azon körben, mi tanulunk a' sok esettől,
Bármí talált kedvünk, 's örömünkről végre letenni,
'S félig az önn esztől, félig meg-győzve fogyástól,
Várni halált készen, 's azután békülve kimúlai. —

Bármí legyen Fő-kény! tudomány, hír, vagy ragye,
gó kints:

Egysem akar mégis, valamelly más sorsba tserélai. —
A' tudós boldog, Természet' kényje lehetvén; —
A' botor is boldog, hogy agyát nem terheli a' gond;
A' gazdag boldog, tele-telt tájára tekintvén; —
A' ki szegény boldog, bízván gondjába az Égnek!
Nézdse! vakult koldús tántzol, 's a' benna dalolgat,
Gyáva bolond, ím Hős! havasúlt ész, néha Király is.
Úgy az ehült, sáppadt aranyáts, értzét lesegetvén,
Boldog; — azonképpen Múzák közt, a' ki barátjok.

Látni: miként, minden sorsot táplálja vigaszt'lás,
A' büszkült érzés, mindent kíséri barátként. —

Hogy valamelly kénylés Minden kort, váltva apolgat.
És él, drága remény bennünk 's nem fogy-ki halálai.

A' gyermek, nézzed! Természet' karja vezetvén,
Egy tsörgőnek örül, 's valamelly báb néki mulattság;
Mint serdült ifjú, örömet, már, más eleven, 's víg
Játékban leleget; de ugyan mind, gyermeki hívság!

Pántlika, Rend-Tsillag, 's az arany, tsiklándja ha
Férfi; —

És az avult Vénnek, tsak imádság a' mi marad-fel,
Míg, bé-hunja szemét, — 's játékát végzi az élet! —

Addig is, a' vélés, aranyoz sokféle vonással, —
Mind valahány felhőt, mellyek szépítik időnket;
A' bódog létnek híjját bétölti reménnyel; —
Holmi kevély képzés, üreit pótolja az észnek.
Mind ezek: a' felhőkbe, kevély, 's tündér palotákat
Építnek; hogy az ész sem elég, szét-dönteni sokszor;
A' botorok' kelyhében inog mindég, az örömnök
Hívságos buborékja, 's ujúltan váltja-fel egymást. —
És mégis valahány, 's mi tsekély hívság se haszont'lan;
Lásd! a' rút énlés, mérték is, az Isten akarván,
Hogy feleink' szűkét, tudjuk meg-mérni miénkel. —
Valld-ki tehát! ebből bizonyúl egy fontos igazság:
A' gyarló ember, ha bolond is, bölts, 's nagy az
Isten! —

Harmadik Levél.

Itt vegyük a' nyugvást! hogy az egy mindenttehető Ok,
Mind egy végre teszen; de teszen sokféle szabással. —
Ámha pezseg véred, 's örült tombokba merülsz is,
Vagyha kevély piperéd, 's gazdag gőg fogja te szíved,
Óh! ez igaz főség, szakadatlan légyen eszedben!
Mindinkáb ha tanitsz, valamint olykor, ha könyörögsz.

I. Nézdse Világunkat! szemléld. mint ott fel,
alul is, —

A' szeretet' lántzát, mellyel mind köttetik-össze.
A' képző Természet, azon tzéljára megyen. 's tart
Míveiben. Minden portzok, portzokhoz akadnak;
És egymást vonják, 's vonatódnak, hogy közeledvén,

A' szomszéd eleményt, közösült szeretettel öleljék. —
Nézd az anyag melyben tsillog sok rendbeli élet,
Mint köz pontja felé, ugyan úgy, köz jóra nyomódik.
A' kihaló növevényt lássad: lessz élet-erővé; —
És a' szét-omló élet, — mint újra virítgat.

Nézd ámbár valahány formák el-vesznek, azoknak
Vólt helyeket, mindég újjúlt, 's más forma be-tölti.
Úgy valamint buborék, az anyag-tengerben eredvén,
Duzzadnak, fakadoznak, azonnal vissza-merülnek.
Ám! nints itt idegen; valahány, mint rész, az egészhez
Tartozik. — Egy mindenre ható Lélek köti-össze,
Úgy a' leg-tetemes'b, valamint egy portznyi levőt is;
Embernek barmok, barmok' segedelme az ember;
Mind, mi vagyon, szolgál viszonan, 's nints semmi
magában.

És e' lántz tartós; de vane'? 's hol vége? ki tudja? —
Hogy, 's mint, oh te botor! munkált hát tsak te
javadra?

A' nagy erős Isten? 's egyedül tart téged ölében? —
Ó, ki nevel virgontz vadakat tábládra, azonként
A' ki-virult erdőt, amazok' kedvére növeszti. —
Hát érted lebeget, 's füttyörész a' fúrge patsírta?
Nemde öröm zendíti szavát? 's fel-lengeti szárnyát?
Hát a' kenderikék mulató dallt tartanak érted? —
Nemde saját szerelem, 's buzgás indítja-fel őket?
A' te kevély paripád, mikoron pompázni fel-ültél,
A' gyönyör, és büszkült érzésben, részt vesz urával. —
Ím! de tiéd nyilván, mi vetés, a' tért be-borítja? —
Tsak hogy, sok madarak, ki-szedik majd részeket abból.
A' tied, a' bőves takarás, millyent hoza a' nyár? —
Melly méltán kíván, abból bért, érdemes ökröd! —
A' sertés valahány, de se szánt, se fogadja parantsod, —
Fáradságod után él, mint Föld' büszke urának. —

A' Természetnek gondját, magzatjai osztják, —
A' melly bunda Királyt melegít most, medve fedél volt.

Úgy, mikoron kérdész, mondván hogy: mind vagyon
érted!

Héj ember te levél értem, szóll, egy tömetett lúd.
Ostoba, mint a' lúd, kinek illy vad képzelete: hogy lőn
Mind az Egész, egygyéért; 's nem az egyőn, mind az
Egészért.

Teddse! hogy a' ki erős'b, gyengén űzhesse hatalmát;
Kényura és kormánya legyen mindennek az ember;
A' Természet azon kényét, majd tartja határban.
Mert, egyedül őtet nemzvéen főbb ésszel, üdíti:
Hogy másféle levő' sorsát, szükségít apolja. —
Vallyon? az eh Solyom, le-lövellvén a' levegőből,
A' gyönyörű tollért, kímélé bármi galambot?
És a' Szarka, talán bámúl a' tizfra bogárkán?
Vagy Karvaly könyörül, hallván a' Fűlmile' hangját?
Mint eszesült, egyedül, mindenről gondos az ember;
Engedi: hogy madarak lakják szép erdeit, és hogy
A' barmok, gyönyörű legelőjin férjenek egyben.
És a' bőv vizeit, sok ezer hal bírja tanyául. —
Némellyről haszonért, gyönyörért van gondja sokakról;
Más sokakat gögből szaporít, 's tart, hogy fitogassa.
Mind, tsak ezen gyarló gazdát élvén, veszik ők is,
A' buja fényűzés', kiterült, sokféle gyümölcstét. —
Mert az ehült ember, kitanúlt torkára ügyelvén,
Melly sokféle nemű állatnak tartja az éltét!
Hogy szaporít, dajkál, hizlal, 's védelmezi őket?
Bóldoggá tévén barmát, míg végre ki-oltja;
A' melly, úgy valamint villámtól tsapva az ember,
Nem látván végső esetét, nem is érzi halálát; —
Él gyönyörű él'tet, valamíg él, bármi teremtmény; —
Oh ember! te kiműlsz szintúgy, 's múlik lakadalmad. —
A' Meenny, mind valahány nemeszes' lényt egyre
megáldván;
A' végső kimenés' tudományát egybe sem óltá. —
És tsak az egy embert inté hogy halni tanuljon;

Életiben bízzon, 's félelmét győzze reménnyel; —
Így nyugodott lévén, közeleg, 's meglopja halála. —
Melly különös, tsuda rend, szabaték itt Isteni kéztől!
Hogy, 's egyedül az eszes lévőt eszmélteti így! =

II. Ám legyen a' kísztés, vagy az ész, a' mellyel az
állat,

Áldva van a' Mennytől, tsak ugyan mind bóldog az által;
Mert javokat keresik vezetőjük által egyenlőn, —
Eszközöket lelnek, szintúgy mind végeket érik.
Vallyon? ahol kísztés szolgál biztos vezetékül, —
Kelle e' bármi tanáts? vagy eszség még is azontúl?
Ámde az ész, (ámbar tehetős,) lángyos valamelly jó'
Megszerzése körül; szolgál tsak, hogyha üdítik;
Sőt tetováz, 's gyakran távol van, hogyha kiáltjuk.
A' kísztés önként jelenül, 's tzélt ér bizonyossan;
Ellenben mi eszünk röviden, vagy túl lövi a' tzélt;
És amaz, a' boldogsághoz, Természet után jut,
A' mi után, nehezékeny eszünk, fárad sokat ingyen.
A' kísztés folyvást, de eszünk szolgál kis időre,
És ím! az soha sem, de ezen több módra hibázhat.
Látod: az indító, valamint a' válasz erő is, —
Barmoknál ugyanegy, de külön kettő, mi nemünkben!
És legyen ész főebb kísztésnél, még is igaz hogy:
A' kísztés Isten, de az észet módolja az embet;
Ott von kellet-erő de van itt erköltsi szabadság.

Mond! ki adott tudományt, 's vezetéket, bár mi
vadaknak?

Hogy mérget futván, bátran válasszanak étket.
Mintegy elő-érzők, vízárt, zivatart ki-kerüljék;
Víz feliben házat, 's földben építsenek ívet.
A' pókot, vallyon ki tanítá? hogy bizonyúltan
Mint valamelly tudós, készítsen párvonatos műt.
Vagy, ki parantsából: kémleng a' golya Kolumb-ként,
Más idegen levegőn, soha sem járt földi vidéken?
Vagy, ki szokott pontos gyűlést hirdetni azoknak?

És ki sorol, ki vezet sereget? ki mutat nekik ösvényt?

III. A' Természetiben, minden lévőnek, az Isten,
Adja saját jólételit; és azt szabja határba. —

Úgy de midőn formált nagy egészt, hogy mind tegye
jóvá,

A' viszonos szükségre, viszont jótetteket oltá. —

Kezdetől ekként folyogál, és tart az örök Rend,

Össze-kötöz minden lévő, 's embert közösült sors. —

Mind, valahány élet lebegél, 's van fent az Egekben,

Vagy levegőt szívogat, vagy is úsz, sokféle vizek közt!

Vagy mi terül Földön; mind, egy Természet apolja

Élesztő tüzeit, valamint nemzési tsiráit. —

Nem tsak, az egy kedvelt ember; mind, mellyek az erdőt

Lakják, vagy levegőn szárnyalnak, 's vízben evedznek;

Mind szeretik magokat, de szerelmek másra is árad, —

A' két nem tüzeleg, valamíg majd forradoz egybe. —

Még gyönyörök nem apad-meg: az illy buzdúlt öleléssel;

Harmadszor szeretik magokat még, önn fiaikban.

Igy barmok, madarak, közösült sorsokra ügyelvén,

A' nőtény nevelő, 's az erősb hím, védje nemének; —

Mind addig, mikoron szabadulván lábra az új-faj,

A' kisértés pihenést, szüle-gond, a' végét el-éri. —

Óldódván kötelek, keresik mind, friss szövettelben,

A' szerelem gyönyörét, szakadatlan 's újra fiadznak. —

Más hosszas gondot kíván. a' gyámtalan ember; —

E' gondból származ, tartósabb Társi szövetség,

Ész, eszmélet ezen kötelet, mind jobbra szorítja,

Egyszersmind szaporít, szeretettel közre menő jót.

Meg-választva teszünk, 's közösült érzésben is égünk;

Minden erény, minden kéjben, fel-lelheti onszát,

Új szükség, újjúlt segedelmet, 's újra szokást szül,

És a' jóakarát, szeretettől oltva virágozik. —

Mind, ahogy egy fajzik, 's másik nő, tartja folyólag:

A' viszonos szeretet' gyámló termési szokását;

És az utób, tsak alig jutha még fel az emberi korra, —

Hogy már gyántalanúl, 's fogyaték, közt látja szüléit ;
Vólt gyermek kora is, valamint vén sorsa jövőben,
Őt az igazságos háladat' tisztire intik. —

Így az öröm, köszönet, szövetődven össze reménnyel,
A' közjót folyvást terjesztik, 's őrzik ezen fajt. —

IV. Természet' bődög korait, nem lepte homály, 's bűn;
Mert akkor fényelt az arany-kor, az Isteni Ország. —
Bátor az önn, és Társ szeretet, kezdetben is éltek,
Szép egyezés mindent, embert, 's barmot teve jóvá. —
Semmi kevély érzés, 's mester-mű néki segédül
Nem vala még. Ember', 's barmok' köz lakja az árnyék
Vólt. Azon egy táblán élven, egy vólt közös ágyok ;
Még, ember kezeit se füröszte állati vérben,
És az ölés, köntöst, edelt sem, szerze-be néki. —
Egy vala a' Templom, zenget sok hangal az erdő,
A' lévők, Istent, közösült karjokban imádták ;
Nem ragyogott oltáron arany, 's vér' motska se festé,
Ártatlan, nemölő, 's fedhetlen jó vala a' pap. —
A' Menny, gondviselést az egész Mindenre terítvén,
Ember is, e' példát követé, lett Föld ura, kímélt.
Fájdalom! oh milyen másúlt későbben az ember!
Mindennek, mi tsak él; hóhérja, de sírja is annak.
Természet rontója, kegyetlen hallja nyögését
Mindennek; de azért pusztít, öl, rontja fáját is. —
Ámde jön a' bosszú! nyavalyák környékelik őtet,
Minden ölés, mit tesz, szakadatlan szórja nyilátrá;
Sok dühös indulatot származtat benne, azon vér,
És ellenséggként fordul emberre, az ember. —

A' Természetből, mester-művekre az ember,
Mint juta tsak lassan? lássuk: hogy jött az eszének
A' kísztés társul, 's vezetőül kétes utában? —
Már mikor a' Természet, imígy szólt szánva Fiához:
„Menny te nyugalmatlan! 's letzkét végy holmi va-
daktól,
„A' madarak téged ki-tanítanak, lelmi az étket;

„A' barmok: minemű növevényt végy orvosi szernek?
„Építő tudományra tanít hód', 's méh' vezetőke;
„Szántni vakondoktól, te tanulhatsz szőni bogártól;
„Furtsa hajós-kagyló mutogat majd vízi hajózást,
„Mint tégy jo evezést, szeleket mint fogja vitorlád?
„Lásdsza te! melly formán egyesül a' Tarsi szövetség?
„Itt próbáld az eszed! de nemed későre tanulánd. —
„Láss itt! föld' beliben lakokat, sok mívbeli formát,
„Másutt, a' Levegőbe rakott várat, lebegő fánn. —
„Lásd! millyen, minden kisdéd nép' rendje, szokása?
„Hogy, hangyak szabadok, 's méhek' kormánnya Ki-
rályság,

„Mint, amazok minden javokat köz tárba takarván,
„Úgy zavarék nélkül egyesült társulásban el-élnek;
„Mint emezek, bátor vigyázz köz rendre királyné, —
„Egygyenként, javokat, különöstzellákban apolják.
„Lásd hogy egy alhatatos törvény, Állmányokat őrzi'
„Bólts törvény! valamint az örök Természet' aránya;
„Biztos az és álló, valamint a' Mennyei végzés.
„Híjjában készít az eszed, vékonyabb szövевényt, hogy
„Majd az igazságot, bóltsen hállozza közéje, —
„És az igen szorosult törvény, tsak sérti szegényed,
„Melly az erősebbnek gyengült, 's gyengének erős lesz.
„Menny! 's az egész Földön, 's lakosán, ész által
uralkodj,

„Mint az eszes'b Fajnak, mindég hódoljon egyéb rész;
„És a' míveidért, mellyek kísztés' követések, —
„Légy koronás Felség! vagy amúgy mint Isten imádódj.

V. Természet' szavait fogadá készséggel az ember;

Városokat támaszt, eredez sok társi szövetség.

Sok nagy, 's kis telepek, különben formáltanak Állmányt,
Úgy, valamint őket, szeretet, vagy félelem onszlá. —

Hogyha imitt, bővebb növevény, 's jobb féle gyümöltsök
Termettek; vagy amott legelők, és tiszta folyások

Vontak irígy szemeket, 's azokért fegyverre ki-keltek

A' szomszéd telepek ; de hamar békülve barátok !
 Lettenek ; és szükségüket pótlák tsere által. —
 Így ekkor, viszonyos szeretet, 's társítások az embert
 Emberhez vonták ; szeretet volt tiszta szabadság ;
 A' vezető Természet, az egy törvényi szabás volt.
 Így lettek polgár Állmányok, 's tudva Király név
 Nem v ala még akkor ; valamíg majd egy veve kormányt
 Köz jóért kezihez, kijelelt szép érdemek által
 Mellyeket a' hasznos tudomány, vagy fegyvere szerzett.
 Az kit, mint egy Atyát, az előtt is gyermeke tisztelt,
 Nép-Atya lett, és a' közösült Állmány' Fejedelme.
 Mind addig, tsak Atyák, Természettől koronázva,
 Kormányzók, 's valamint Papok is, mind egybe valának-
 A' növény népek' köziben ; 's gondot viselének ;
 Ő szemeik törvény, szavaik Menny' szóziati voltak.
 Illy Atya lelt-fel ekét, 's eledelt vont föld kebeléből
 A' tűznek, 's víznek hasznát, 's kárát ki-fedezte ;
 És a' mély víznek fenekéről vont-ki tsudákat, —
 Vagy pedig, a' fennyen lebegő sást földre teríté.
 Őlt ragadó vadakat, 's hasznos fajt tette szelidé.
 Míg le-fogyott, 's meg-halt, 's keseredt jó népe siratta ;
 Mert ez imád't Isten, nyomorék emberben enyészett.
 Akkoron, a' népség nyomozá az régi ősök közt,
 A' legfőbb nagyatyát, kit imádott Isteni képpen,
 Vagyha ősös hagyomány mondá, hogy : mind mi va-
 gyon, lett ;
 Mint bizonyos Szerzőt szakadatlan hitt tsak egy Istent.
 Míg ködözö babonák, nem ülék-el jobb esze' fényét,
 Meg-nyugodott mindég, Isten' mivében az ember ;
 Ártatlan gyönyörök' nyomain töreked't az erényre,
 És vallván jóságos Atyát, vallotta az Istent !
 VI. A' hit, volt szeretet ! szeretet volt tiszt, kötelesség,
 Mert a' Természet, különös más Isteni törvényt —
 Nem lele emberben ; de nem is félt Isteni bosszút,
 A' legfőbb lévőt, legfőbb jóságnak is értvén. —

Így az igaz hittel, közösült polgári igaz rend,
És szereté Istent, 's feleít, még akkor az ember. —

Ah! de ki volt első? ki tanítá a' rab eszeknek?
A' letiport' népséget, azon bal hitre ki vette?
Hogy: leve a' többség egygyér!, 's nem az egy leve
többért.

Oh! mi kevély kifogás, Természet jussai ellen!
Felfordítja világ' rendét, 's gúnyolja az Istent. —
Kényes erő hódíta elébb, 's úgy ad vala törvényt;
Majd babonás tudomány, javalá tisztelni Tiranját.
A' kényúr, nyervén illyként, vak népe' figyelmét,
Isteni fényt vettfel; 's leve a' nép, gyáva porongyá. —
A' vakság lobogó villám', 's dörgés' iszonyában —
Rengedező hegynek, 's morgó Föld' hangja' közében,
A' gyengét leborúlni, kevélyt könyörögni tanítá,
Láthatlan hatalom', 's nagy erők' irgalma' okáért.
A' nyíló Mennyből, 's hasadott föld' mély üregéből,
Isteneket, 's ördög fajokat, látott vala jönni.
Ott bódog helyeket, meg imitt kín börtönit eszmélt;
Ördögeit Félés, de remény hamis Istenit adta;
Fajtalan, és részlő, bosszús, álhatlan eszűket,
Millyeneket gondol-ki Tiran, 's hisz tompa porongy ész.
Nem szeretet buzgás vezeté már ekkor, az embert,
A' poklot bosszú, az eget hímzette kevélység;
Nem ragyogott immár szentelt színében, az ég-bólt,
Lett márvány óltár; 's vérrel piszkolta setét ész. —
A' Fő-Pap, leg-elébe kóstolta-meg a' húst,
És kikoholt bálványt, engesztelt emberi vérrel;
Menny' dörgő tüzeit szórván, rémíte világot!
Ellenség ellen, szérszám volt Istene néki. —

Így vet az önn-szeretet, hol igaz, hol bal szerek által,
A' kénylő hatalom', 's nyereség' jármának alája. —
És azon önn-szeretet, szolgál mindenben okúl is,
Hogy rendes Kormány, 's törvény mérsékeli vágyját.
Mert: ha az egy kedvel valamit, kedvelgeti más is;

Mit nyer az egy vágyás? ha sokan vágyódnak azonként.
A' birtok, békes maradást hogy tartana egynél? —
Míg a' gyenge oroz, 's az erős nyilván ragadozhat.
Köz bátrabb maradás, szabados kényünkre szorítást
Tett vala; és törvényt, minden, hogy tartsa magáét.
Így az erény jobban gyarapúlt, önn-oltalom által; —
Es az igaz't, és jót kezdék tisztelni Királyok.
Mert: eddig követett nyomait, már hagyta az énlés,
Tsak közösült jóban keresé, és lelte magáét.

Ekkoron, a' tudós, 's kiderült Fő, vagy nemes elme,
Mint Isten'követő, — de barát is az emberi nemhez,
Honnszerető szívvel, 's költő szép ésszel eredvén, —
A' hitet, és erkölts vezetéket újra deríté, —
A' Természetnek gyűjtván, tsak hajdani fényét.
Istent vég nélküli híven, lenem írta; — imádtá. —
Köz hatalom' kellő mértékét adta, tanítván,
Hogy se feszes, sem tág kezelés visz bódlog arányra.
A' nagynak, 's kisnek közösült jót tett ki batárul, —
Így valahány érdek közösül, és illeti őket;
Míglén az így forgó hasznok, végtére teremtik,
A' jó egybevegyült Állmáynak bódlog arányát.
Így az egész Mindössz köz arányt nyer, része' vegyéből;
Hol kisdéd nagygyal, 's gyengéb függ-össze erős'bel, —
Es viszonos tisztból, szolgál mind társas erővel;
Minden erős'b, valamint szükséges'b többi javára,
Es inkább bódlog, mennél több, általa bódlog. — —
Így köz pontra vonúl, valahány lény van kebelében:
Emberi-nem, barmok, 's Angyal, mint szolgál, Ki-
rály, 's úr. —

A' Kormány formán, versengjen bármi botor nép, —
Legjobb az mindég, mellyik köz jóra vezérel. —
A' Hit sok nemeit vitassák vak 's buta buzgók, —
Nem hihet az hamisan, kit erény, 's jó élet igazgat.
Hát se hitet, se reményt, ne keress emberben, egyenlőn,
Tsak legyen a' szeretet', nemesült érsésibe óltva;

Bal mind, a' mi ezen feltett tzelte félre tazzítja;
Isteni! melly embert jobbít, 's tart bóldog erényben.

Mint nemesült szólló, gyarapúl, 's él gyámmal az
ember,

És úgy nyerhet erőt, ha ölel mást, jó akarattal. —
Mert valamint Földünk, fordul két sarka között is,
Egyszersmind, tsak ugyan, 's folyvást a' napja körül fut;
Úgy, két egybefonott mozgás, a' lelket üdítvén, —
Egy forog önnhasznán, valamint közjóra megy a' más.

Ímígy összeköte Isten! mind a' nagy egészet!

És leve önn, és köz szeretet, szent rendje szerint egy

Negyedik Levél.

Bóldogság! létünk' egyedül fő tzelja reménye! —

Könnyedség, vagy öröm, jószág, kéj, vagy mi neved
tsak?

Olly valamink, mellyet keresünk sóhajtvá örökké;

Mellyért, élni öröm! vagy azért meghalni se félünk;

A' mi közel hozzánk, de halad túl emberi sorson;

Mit, sem bölts, — de botor se talál, vagy véti valódját.

Mennyei jó magból eredett növény! ha le-jut'ta!, —

Mond mellik gyarló földet kedvelli növése?

I. Nemde talám? mulatol Fejedelmek, 'sudvari fény
közt;

Vagy, ragyogó gyémánt', 's arany' halmába vonódol?

Vagy, Parnassz' hegyein, koszorúk közt, fúzve gyö-
nyörködsz;

Vagy, netalám, a' vér' mezején, Hősök takarítanak? —

Hol lakozik? hol nem? tsakugyan bár ingyen ügyelled, —

A' mívlót gúnyold, földét mentsd, e' növénynek! —

Mert bóldoglétel, tsakugyan nints kötve vidékhez,

És fel-lelni lehet mindenhol, — szinte sehol sem; —

Rend, az örök, 's első törvény, Természet' utában
 Így tsakugyan, némelly méltán főbb, a' sokaság közt,
 És némelly du'ssabb, némelly bőltsebb, de azért ki
 Állítná? „tsak ezek, 's mások nem bődögek éppen.
 Mondjuk: az Ég akkor pártatlan, hogyha az ember
 Egyformán szabadon, 's valahány mind lenne szerentsés;
 Ámde tsak a' viszonos szükség szaporítja javunkat,
 Mint az egész Természet inog, köz, 's békes arányért.
 Állapotok, 's környületek is, nem hoznak igaz jót,
 Böldogság azon-egy, köldúsnál, 's bármí Királynál;
 Qllyan az a' védlett valamint védló' kebelében;
 Úgy szeretett szívben, szerető érzésben egyenlő:
 Mert az igaz Mennyek, minden tagját az Egésznek,
 Egy közösült jóval, 's közösült Lélekk el apolják.
 Tedd! ha szerentse javát bírná mindenki hasonlón,
 'S lenne egyen köztök: — Vallyon nem hartzba ve-
 gyűlnek?

Így ha vagyón biztos, 's közösült jó szánva minékünk,
 Azt a' bőlt Istén, soha sem nyújt testi javakban.

Ossza-ki bár a' sors, vaktán, sokféle javát, 's úgy
 Bélyegzen sokakat, bődög, 's nem bődög irattal;
 Még is az Ég egyenét, mi igaznak látjuk erántunk,
 Mert egy részbe remény, másban félés vagyón óltva;
 Nem jelenült jó, 's rossz, mi gyönyört, vagy kárhoza-
 tot szűl,

Síron túl jöhető rosszat, 's jót néz ki ki méltán.

Kábúlt földi fiak! vallyon nem szűntök é vágyni?
 Hegyre rakott hegyeken törvén, a' végtelen Égbe!
 A' Menny, tsak mosolyog; ha tekint, illy gyáva iparra,
 Mint eszelős népet, hordott halmodba sülyeszt bé.

III. Tuddmeg, azon jólét, millyent meg nyerhet az
 ember;

És mit az Istenség, 's Természet szán vala néki;
 Mind . miben ész gyönyöret, 's örömet, 's jót lelhet
 az érzés,

Három szoba vonúl: Táplálék, Béke, Egészség! —
Mértéklés, egyedül az egészség gyámja, kövesd azt!
A' békét csak erény, 's jámbor szív, tartja magában.
A' sorsnak javait, gonosz, és jó nyerheti részül,
Tsakhogy amaz, tisztúlt gyönyöret nem szíhat azokból
A' hasznok', 's gyönyörök keresetjén, vajmi ki inkább
Veszthet? az, a' ki igaz, vagy amaz, ki veszen gonosz
eszközt.

Ám fitogasd vétek piperéd'! 's vess gúnyt az erényre!
Tisztelet és szeretet, csak övé; 's útálva maradsz te!
Mert számláld javadat, valahány boldog nevet ír rád,
Olyan az, a' millyent, az erény írtózza fut, útál. —
Sőt ámbár vagyond, legyenek mind kényre tetézve,
Még is az egy jámbor jelmény, lesz híjja betsednek,

Oh! ti vakon tapogók, az igazság', 's Isten utában!
Hogy vétek boldog, 's az erény nem; mondja ti szájtok
Bal vélmény! ki lehet boldog? csak az, a' ki mi a' tzel?
Jól esmérni, 's azon tzelhoz jól jutni igyekszik. —

Tsak botorok mondják az erényt, nem boldog alapnak;
Oly esetek, 's rosszaknak okáért, a' mi közös sors. —
Lássad imitt: Falkland' jámbor, szép élte ki-múlik!
Lásd a' Hósi Túrán testét, a' porba le verve! —
Lásdsza: vitéz Szidnyt, vérét szét-önti vetében.

Vallyon ezek vésztét az erény? vagy sorsok okozta?
Mond-meg erény vólt é? annyit bár senki se bírt még
Oh! siratott Digbáj! mellytől meg-romla te tested?

Hogyha erény végzé-ki korán, ez szépdeli ifjút,
Hogy? 's mi okért élhet nagy időt, és betsben az aftya?
Vagy, mi okért szívott Marszelly' jó Püspöke tisztúlt
Légi vegyet? mikoron valahány szellőtske halált fújt.
Vagy mi okért hosszan? ha lehet hosszú is az élet,
Éltetik a' Mennyeek, sok jó szülő? 's az enyímet? —

IV. Mond! mi okoz Természeti, és Erkölcsbeli rossz-
szat? —

Ott inog a' Természet, imitt vét, önn akarásunk. —

Mert rosszat mi közénk, tsakugyan nem küldhet az Isten!

És a' rosz valamelly részben, jó mind az egészben. —
Tsak botlás, millyen, küzdő Természetet érhet,
Ám ritkán, 's röviden: De sokat szaporítja az ember! —
Olly méltán panaszkodsz, az Egek' bölts rendjei ellen,
Hogy, 's mi okért Ábelt, szabadon gyilkolta Kaín meg?
Mint mikoron látol nyomorék testben nyavalyogni,
Egy fiat, a' ki kapott dögösült vért, rusnya szüléktől.
Kívánnad? hogy amúgy valamint egy gyenge királyka,
A' nagy örök Szerző, kedventzért rontsa le rendét. —

Majd, ha morog, 's tüzeit kebeléből szórja az Etna,
Egy kurdász Böltsnek kedvéért, szünteti lángját?
A' levegő, 's tenger kegyező'n tsilapítja le zajját, —
Fedhet'len Béthel! hogy imígy enyhített te melyjed! —
Vagy, ha szakad, 's le-rohan valamelly hegy, nagy
magasáról,

A' suly-erő szűnjön? te utazván, akkor alatta? —
Majd az avúlt Templom, mikoron roskadni meg-indúlt,
Dúzs Csertersz' fejeért, tüstént feltartja rogyását? —

V. Ám mondjuk: hogy, tsak gonoszért jó, e' mi világunk,

És nem elég nekünk. Valahol kell jobbra nyamozni. —
Nossza! merő igazak' bölög társ'sága legyen hát:
Tsak lássuk meg eléb, véltekben millyen az egység? —
A' jókat, (mondják) méltán kedvelli az Isten!
Úgy, de ki jó igazán? egyedül ő tudja valóan. —
Némellyek mondják: „Kálvín vett lelket az Égtől!“
És mások szidván: „poklok' szerszáma“ kiáltják!
A' mi az egy résznek bántás, más azzal elégszik;
És azon egy rendel, minden, bölög se lehetne. —
Adj különült rendszert mindennek! 's lesz vete köztök,
Lásd Férj', 's Nő nemeit! különült rend! 's mint különöznek?

Még a' jók magok is, valahány mind annyira válnak, —
Érzések', 's vágyok', különös, sokféle utában; —

Koszorú 1837.

És mi jutalmazhat némellyt, az bünteti a' mást,
 Ígyhát mind mi vagyon, valamint van, jól van; azért is
 Vagy te Világ! Czézár' gögje, 's Títus' kegye végett.
 Áh! mond-meg! mellyik lehetett főb bódog ezek köz't?
 Az, ki tiport honján? vagy emez, kit ajánla kegye,
 szív?

VI. Jól vagyon! így szóllasz, de miért éhül az erény itt?
 Olly gyakran? 's dőzsöl bujaság közt, annyi kevély bűn?
 Mit teszen az? Vallyon kenyeret, 's pénzt adsz te ju-
 talmúl

Annak? ezen Mennye' lelkét fizeted piperével? —
 A' vétek kenyerét, 's vagyonát meg-szerzi, mivel bér
 Dolga után; 's érdemli mivel szánt, és veti földét;
 Érdemlik gonoszok, vetemedvén tengeri vészre, —
 Hol kábák, fejedelmi neszért vívnak, 's verekednek.
 A' jámbor, gyengétske lehet, 's vágyjában elámúlt,
 És dú'sságra se tart; egyedül óhajtgat eléglést. —
 Adj bár néki vagyont, 's bódog már akkor az által? —
 Nem! (szóllasz) hatalom, 's az egésség kell neki hozzá;
 Add hozzá azokat! 's valahány jót adhat ezen Föld!
 Szóll'sz! mi okért, véges hatalom? 's nem jutna Ki-
 rályá?

Sőt mi okért, külső javakat? 's nem vön vala belsőt?
 Földe miért nem Menny? 's mi okért nem is Isten,
 az ember.

A' kik, illy okosok, soba megsem is érthetik azt, hogy
 Ad Isten lehetőt elget: mert többet is adhat. —
 Végtelen a' Hatalom! követelnek végtelenül is;
 Oh! mellyik pontján, állnak-meg az Isteni mívnek? —
 Az, mit ezen Földünk se nem ad, sem megnem
 emésztget,

Jó szívbeli öröm! 's ki-derült lélek' nyugodalma! —
 Ez teszi, és egyedül, az erény' dúzs, 's tiszta jutalmát!
 Jobbat akarsz? kastélyt, hintót, 's fényt adj alatsonnak!
 Hódító Fegyvert, 's ágyút törvényes Igaznak! —

És az igaz szívű egyenesnek tégy ifolyát fel!
 A' közjót szerető lelket, gyógyítsd koronával! —
 Oh te bolond ember! véled: hogy az Ég' akarattja?
 Illy jutalom? 's díbdáb? mellyért gyarlók vetekednek. —
 A' ki meg-ért ember, tsakugyan vólt hajdani gyermek,
 Alma', kaláts', 's tsemegék' kedvéért, mégse pityeg
 már! —

Menny te, kövesd Indost! 's költözz képzésed' Egébe!
 Várd kulatsod', 's nődet! hűséges régi kutyádat! —
 Mint álom, — csakamúgy jön elő, illy holmi tsekélység,
 A' bőltsnek mindegy, díbdáb, vagy pompa, Király-fény
 Illy bérből, az erény, örömet nem venne sehol sen;
 Vagy, ha kit illy szédít, ugyan az, meg-rontja erénnyét;
 Semmisedék tsakugyan, gyakran már, hatvanad' évben,
 A' mi reményt hűszban, némelly szent nyújta magáról;
 Mondsza: kinek hozhat gazdagság, dísz, bizo-
 dalmat? —

Tiszta elégtelést, örömet? mint jónak, igaznak? —
 Nagy Bírák, 's Kormány-székek rontódtak arannyal,
 Sem bets, nem szeretet se vevődnek, bár mi nagy árron;
 Oh! mi bolond vélmény! hogy azont útalja az Isten,
 A' ki nemes szívvel, szeretettel bír is ugyan bár, —
 És deli, ép testben, ki-derült szép lelke eszével, —
 Tsakhogy ezer fontos jövedelmet, nem veszen évent.

A' sorstól, se betsed nem ered, sem semmi gyalázat,
 A' mi személyt játtzol, végezd jól! 's tiszta betsed lesz.
 Bár mi szerentse javak, keveset különítik az embert;
 Egy fénylik rongyban, másik bársonyban, aranyban;
 Varga kötényt fitogat, tart a' Pap is, övre, palástra, —
 Kám'sájára barát, valamint koronára Király is. —

Oh: de meg-álly! (szóllalsz) mi külömbség! tsuklya,
 Király-fény, —

Nagy szörnyen! de nagyobb, az igaz bőlts, 's gyáva,
 bolond fő. —

Meg-látnád: ha Király, tsuklyássan játzna barátot;

Varga gyanánt a' Pap, bortól tántorgana sárban. —
Érdemmel betsesűl ember, nélküle silány fi —
Mind az egyéb, köntös, dolmány, vagy szőrszövet
és bőr. —

Bírij te csoport tzímmel! melyjed' Rend-pántlika, Tsillag
Fedje! ragyogj! dítsekedj Öseidnek régi sorával! —
Hogy te Király-Házhoz, járhas-be Királyi Matzákhöz,
Bár fitogasd fényes nemedet, melly tiszta nemes vért,
Agg elején kezdvén, szakadatlan folytata hozzád; —
Hogyha tsupán Öseid' sorain talpal betsed, akkor
Hát, egyedül számold azokat, kik érdemesek, 's jók. —
Menny te! ha olly avasúlt, de salak nedvel tele véred, —
Bár az özön-víztől, ha henyét, és kortsokat éltet;
Menny! és mond fajodat fiatalnak, hogy ne pirúlj majd
Vallván azt: hogy Ösid, nagy időtől fogva bolondok. —
Nem nemesítsz kábát, rosszat, sem gyáva porongyot,
Ámha az ó Hóvárd' *) vérét is, mind bele óltod. —

Nosza! tekints nagyságra tovább! 's mond: hol vagyon?
és mi?

Hol másutt? Feleled: Bóltsek, 's Hősök' kebelében! —
E' pont már bizonyúlt: Hősök mind, egyre hasonlók,
Ám legyen a' Maczedóni botor, vagy büszke makats Svéd.
És szörnyű tzéljok, valamíg élnek, soha sem más,
Mint, ember-védlőt játsván, embert le-tiporni. —
Egy se tekint hátrább, folyvást csak előre siet mind;
Mégse hat a' látása, tovább önn orra' hegyénél. —
Így közel egymáshoz Bóltsek, mind Udvari diszlők;
Mint ravasz, és lassú lények, forgó szemeikkel, —
Mások után hányanak kémlő lest, őrtelen órán;
Bólts eszeket, düttel fitogatják pór feleiknek.
Nem hogy igen bóltsek, de mivel sok gyáva eszüebb.
Hogyha tehát Hősök pusztítanak; 's tsalhat is a' bólt;
Melly visszas szállás! kártékonyt mondani Nagynak!

*) Hóvárd Familia, igen régi nemes Familia Angol Országban. —

Mert, a' bõlts ha hibáz, 's az eszétül távozik a' Hős,
Az botorabb másnál; valamint ez, lesz Latorabbá! —
A' ki nemes tzeljät, jeles, és jó szerrel el-éri,
Vagy, gántsál küzdvén, mosolyog lántzban, kivetésben,
Bár mint jó Aurél koronát hord, vagyha halált vesz
Szokratesz' ép érzelme között, Nagy Férfi valóan! —

A' Hír egy képzelt élet, mások' szava' szárnyán; —
Még élünk' idején, rajtunk kívül lebegő hang. —
A' mi jutott füleidbe tiéd; más mindegy azontúl,
Bár rólad, vagy avúlt Cziczeróról, szóljon az emlék.
Minden eredt érzés támadt, mint végét is éri, —
Jóakarók', 's kajonok' (1.) részlő, 's keskenyke körében;
Más egyebek szemiben, minden hír, mint üres árnyék;
Mindegy bár Nagy Ögyén, 's ha kevély Czézár forogis fel;
Mindegy, hol? 's mikoron fénylettek tetteik által? —
A' Rubikon' környékeiben; vagy Rajna vidékén. —
Bár mi nagy ész, csak toll; diadalmas Hős pedig ostor;
A' jámbor, kedves, 's nemesült munkája az Égnek. —
A' hír néha lator' nevit is, meg-menti haláltól,
Mint felakadt testét, sírból tiltódva kihagyják;
Oh! jobb volna pedig, feledék vermekbe takarni;
Mint úgy, a' levegőt, kábán mérgezni dögével,
Hír tsak üres hangzás, ha ugyan nem alapja az érdem,
Fül' körein zsibajog, de nem ér a' szívbe hatalma.
Egy bóldog, 's önn-helybehagyást nyert óra betsesseb,
Mint lármás hurrák', 's bámulás' száz üres évje.
A' kivetett jámbor Martzell, tisztábban örül, mint
Róma' kevély Czézárja, midön megnyűgzi Szenátját.

A'nagy, 's fel-haladó tudomány, melly hasznokat adhat?
Szólj! mert, ám te tudod: mi nyeres az? hogy ha ki
túdós. —

Az, nem egyéb műsség, mondd, mint azt kitanúlni:
Melly keveset! 's azt is, mi homállal tudhat az ember!

(1.) Kajon: irigy, vagy ellenség. —

Másban látni hibát, 's' ugyan úgy érezni magunkét; —
Majd kárhozva talám, munkák' gyötrelme közébe,
És egyedül bújván, habozó véleményeket öntni. —
Vagy te talám igazat keresel? 's majd Honnod' akarnád
Menteni a' véstől? minden fél tőled, azért nints
Semmi segéd; 's kevesen vannak, kik tzelodat értik. —
Gyötrelmes Fennség! magadat szemlélni emelten.
Mind élet' hívsága, miként vígsága felett is! —

Vedd hát, mind ezeket szorosult számtétel alá, 's majd
Vesdfel sok javokat, szemléld: hogy mennyi az érték?
Mennyibe jön, mások kárával, sok neme annak? —
Mennyi enyész abból, másoknak dolga miatt is? —
Mennyire nem féhetnek azok meg, főb javainkal?
Mint vesz azért éltünk gyakran, mindég mi nyugal munk.
Fontold mind ezeket! 's ha ugyan tsak vágya az ízed,
Valld-meg akarsz? olyan jószágot nyerni magadnak?
Hogyha elég gyáván ásítsz, Rend-csillagi Fényért,
Oh nézd! Billy urat, — 's ékes Gróf Umbra személyét!
Sárga sarat kívánsz, élted' kedvére szerezni? —
Nossza tekintsd! fősvény Grajpöszt, (1.) és szennytele
nőjét. —

Ámha tudás vonszol, gondold meg: mint vala Bákó,
Nagy hírű, 's fényű tudós, — végtére utálat! —
Vagyha ragad rangnak, névnek zörgő szele téged,
Lásd: Kromwelt! örökös névvel kárhozva latorrá;
És ha, az illy mindent kíván, a' büszke személyed,
Azt meg-vetni tanúld, hajdan történt esetekből!
Fel-leled ott, dúzsnak, híres, 's Nagynak kimenését,
Lásd! tellyes bóldog' léptsőjét, melly töredékeny!
Sok, ki Király' kedvén, ki Királyné' karja között járt,

(1.) Grajpöszt Angoltól mondva, de írva Gripus; egy motskos ember feleségétől, kik igen meggazdagodtak Londonban, holmi ganéj és szemét gyűjtésből, 's eladásból, mind a' melléthóltig, rongyban, és szennyben éltek. —

'S majd hogy amaszt rontá, vagy emezt rászedte tsalárdúl,
Mint élt, a' vétkek' szövvényes mot'ska' közében!
Látni mi rosz szerből épült, sok gyáva ditsósság!
Sár, gaz, iszap vegyből kelvén, mint büszke Velentze.
Mint sokszor, Nagyság, 's vétek pározva kezét fog,
És mi dütsít Nagy Hőst, ugyan az legyalázza az embert.
Látni: kevély Hősök' fejeit mint körzi borostyán!
Mind vérrel piszkolt, 's aranyért rosszúl kitserélt dísz!
Végre miként tör'ten bajból, nyugalomra sülyednek,
Vagy, kirabolt Ország' 's népért, múlnak ki gyalázva. —
Mind átkos du'sság! valamelly nem fénylik erénnyel!
És az igaz dü'snek, soha sem szentelte szemérme!
Nézd éltek' végét! millyen bódog kimenések?
Majd valamelly szomjas kedventz, majd indulatos Nő, —
A' koszorús palotát, 's rakodott tárházat üríti, —
És gyötrő képek faggatják éltek' utóllját. —
Oh ne vakulj! nézvén, sorsok' szép déli világát!
Mind réggelt, valamint estvélyt is, vesdsze napokhoz;
A' fénylő hírnek, kijövő értéke mi lessz majd?
Egy rege! és pompás dü'ttsel keveredve gyalázat!

VII. Tudd-meg hát! mi igaz? ('s embernek tudni
elég ez;)

Olly pont, melly bizonyúlt; 's egyedül üdvéti az embert
És jót, roszba esés nélkül kóstoltat az útján. —
Hol, bizonyúlt érdem, kinyerénd bizonyúlt fizetést is;
Hogyha mit ad, nyertes, valamint ha vesz, éppen azonként;
Melly nagy öröm mindég, valahányszor érheti tzélját!
És ha hibáz abban, tsakugyan nem gyötri az érzés. —
Nem sok, sőt nem elég soha sem, bár mennyire bódog;
És drágább az ipar, miennél több gántsba ütődik. —
Bár mi öröm, mellyet fitogat sok tompa bótorság,
Nem lehet olly tettző, mint egy könny, mellyet erény ejt.
Jót, valahány tárgyból, 's helyből is, húzki magának;
És ámbár, mindég munkál, nem fárad iparja. —
Bár, valakit megalázva talál, nem dúzza kevélység;

Sem másnak boldog sorsát, nem nézi irígyen. —
Nem lehet egy szükség, 's valamely kívánata hátra,
Mert ha erényt többet kíván, az, folyt nyeresége. —

Illyen, azon boldoglétel, millyennel az Isten,
Minden okos lévőt, 's józan gondúakat áldhat. —
Sem gazdag szűklő, — se tanúlt, mégis vakon ámul
Rosz szívűek, ezen kintset nem nyerhetik, és tsak
A' jámbor, 's jó szív keresés nélkül is, el-éri. —
Egy szektát sem ural; — se külön-vált útra nem indul, —
Természet' vóltán által, Természet' Urához —

Néz. — Visgálja amaz lántzot, melly végtelen egy tzélt
Tart; 's az Eget, Földhöz; 's múlandót Isteniséghez
Kapsol. — Látja: hogy a' lévő, nem lesz soha boldog
Másként; tsak ha alúl, ha felül is, mással egyenlik;
És a' nagy Minden' felemelő összes-arányat (1.)

Át-látván, megfogja azont, hogy az emberi Ihlé (2.)
Mind kezdő, valamint végző, nagy tzélja mi légyen?
Tudja: hogy a' Törvény, Erköls, 's Hit, honnan erednek?
'S végződnek? méltán: Isten', 's ember' szeretetben. —
Lelki remény által vezetődik töbre fokonyként, —
Folyva derül észben, — 's nyiladoz neki Lelki kilátás,
Míg, a' Hitre fel-ér: 's azzal szélmettzi homályát, —
'S Mennyei fény terjeszt, boldog Lelkére nyugalmát. —
Látja miért, egyedül eszesült emberbe, adott tsak,
A' Természet imitt, eszmélt jobblétre reménylést? —
És titkolt Idvet, miokért gerjeszte hit által?

A' Természet, amúgy ingyen, nem is adja sugalmát,
Bár valahány állat' vezető kisztésibe; sőt mind
Tárgyaikat keresik, 's lelik is biztosan az által.
Bólts adomány! mellyel, folyton mint össze-kötődik
Minden erény, hozzá méltán illő jutalommal.
Egyszersmind, ki derül boldog látása jövőre; —

(1.) Összes-arány: Harmonia universa, mindennek öszeegyezése. —

(2.) Ihle: Anima, emberi lélek, de sajátan a' Lélek, Spiritus. —

Mint ösztön, mások segedelmét érleli bennünk.

Így nyer az önn-szeretés, Isten, másokhoz erányzást (1.)

És kísztet, társok' javait munkálni miénként. —

Hogyha pedig, szíved' terjedt jóvolta tovább megy, —
Jóságát, ellenséged' szeretése tetézzé. — ! —

Még ha tovább megy, öleld, az egész érzesi világot,
Egy kaptsolt rendébe, kegyes szíved' kebelének !

Mert, valamint kegyesebb élted, szintűgy haladóbb lesz
A' bődlog léted; mellyis szeretetbeli fennség! —

Isten erős szeretet! 's az Egészről részre leterjed; —
Emberi szív próbál, 's emeleg résztől az Egészig. —

Önn-szeretet szolgál indítóként az Erénynek. —

Mint mikor, egy követset vetvén, a' síma vizekbe, —

Köz pontól kezdvén, váltólag körbe mozognak,

És a' kör, mindég távozván, újra elé-jön; —

Úgy legeléb felelt, rokonit, hívét ölelendi, —

Majd közelebb Honját; azután mind, a' mi tsak ember;

Sőt, mi tovább körben terjedvén, a' buzogó szív, —

Átfoglal kegygyel; minden fajbéli teremtményt. —

A' Földnek környéke örül, így végtelen áldva;

'S a' Menny jó képét, emberben látja ragyogni. —

Jersze te jó Gyénem! (2.) te Barátom! jersze velem már;

Mestere a' kőltő mívnek, 's ének' vezetője! —

És mikor, a' Múzám le-üled, 's majd fennre repülend,

Mint alatsony kények, vagy az Ész' nagy tzelja hozandják,

A' Természet' igaz követését, írjad előmbe: —

Mint, leereszkedjem dísszel, 's mérten magasuljak;

Illy kórmány mellett, jártas készséggel evezzek, —

A' nagytól víghoz, vídántól — a' komoly ügghöz — ;

Majd ihlelt nyelvel, folyvást tsínozva beszéllvén,

(1.) Erányzás: Directio, tzeléfé tartás; tehát nem arány; mert az sajáttabban proportiót, mérséklést jelent. —

(2.) Gyén: Genius; nem találkozó a' Magyarban jó, és rövid hajlékony, ejtése ezen szónak; más nemzetek okos példája után, mertem azt így honnosítani. —

Ész fonalát tartsam; 's tettző használva lehessek.
 Oh! mikor, a' kornak folyamán, terjesztve repülénd
 A' te neved! 's méltó-képpen környékeli a' düts!
 Mond! vallyon kiseded Sajkám, kísérheti majd azt? —
 A' diadalt úzvén, kedvel lengő fuvatok közt. —
 Majd mikoron Hősök, Kormány-Fők, szinte Királyok,
 Már porrá válnak; 's maradékok majdha pirulánd,
 Hogy mi okért, Elejek gyűlölték érdemed'? akkor
 E' versem, minden követő kornak kibeszéli:
 Hogy, te valál vezetőm, 's gyámom, sőt drága barátom;
 Mint, tőled buzdítva verék éneksori Lantot;
 Érzékeny hangal szóllván, a' tiszta erényért;
 Tsalt játtzó Észnek, hamisúlt, 's bal tüköre ellen,
 A' Természetnek tartám-fel tiszta világát; —
 Sok tévedt, de kevély észnek, mint nyílvá mutattam:
 Hogy minden mi vagyon, valamint van, mind helyes, ésjó.
 Mint, okos önn-szeretet, 's társak' szeretése, közölt egy;
 Hogy: tsak erény által vezetődvén, boldog az ember;
 És, mi nagyon kellő tudomány: esmerni magunkat.

Végző Észrevétel: E' leg-utolsó tikkelyben láttatik a' szerző, nem bezárni mívét, mint inkább további munkára buzdúlni; azért is hívja barátját, mint Gyénét segédül. — Igen is úgy vólt: mert a' Szerzőnek feltétele olly vala. hogy a' már előre bortsátott fejezeteket újra fel-veéndi; sze'aszokra osztja; és az emberiség' hasznára, *Erköltsi Elmélkedések* tízímje alatt, ezen jeles mívét folytatni fogja. — De a' kajon irigység miatt, és kivált, hogy előre látta, az illy munkának nyílt szívúséggel leendő előadást, a' gőg, és képzelődő rang' sértése nélkül, lehetetlennek, le-tette nagy betsű szándékát. Irt tsak ugyan ő, *Erköltsi próbatételek négy Levelekben*, de azok igen szűkek, keves terjedésűek, és sok részben tsak az Angol embert illetők. Különben is, látható: hogy az okos Harpokratesz' fenyegető újja vezette tollát. — Majd talám, idővel egy kedvező hajnalban, támad egy tehetős, 's nyílt lelkű barátja az embe-riségnek, — a' ki ezen, nagy fájdalomra esett tsorbát, sze-rentsés tellyel ki-egészítheti!! — Jegy. Magy. Átt.

*A' Szegedi Lyceum első Alapítói,
dicső hamvaihoz.*

A' szennyező por' gyermeke csak miben
Érzéke éled, tartja hatáskörét;
A' földszinén kovályog, és nínst
Mí komor álmaiból kirántsa.

Árnyék gyanánt tűn élete, tettei
Csak pertzre hatnak, napjainak körét
Ha a' halál bévégzi, testi
Léte után neve is kialszik:

Nem így kik áldott szózatodat heves
Keblekbe oltják isteni kéz' ditső
Munkája természet! 's belőled
Szépnek, igaznak ügyét tanulják.

Ezek valójok mennyei-részfelét
Illő erővel helyhezik a' hatás
Körébe, 's Istentől eláradt
Fény deli lelkeiken tenyészik.

Önhasznuk a' közjónak utánna áll,
Hó karra! embertársaik ügyein
Segíteni készek, 's csak miből köz
Boldogulás ered, arra törnek.

Igy szép honunknak, mellyet ezer veszély
Tépett, ditsőebb városa, részese
A' szenvedéseknek Szeged! sok
Illy deli lelket elő teremte.
Koszorú 1837.

Kik a' hazának fergetegit tova
Üzvé, erősen küzdeni birtanak
Mütemplomok keletkezésén
A' tudomány magas istenének.

E' Város így lett szép Athenaeumá!
'S a' gyilkos ágyuk, fegyverek, és dobok'
Zajos morajjával kilencz szűz
Mennyei énekeit cserélé.

Hadúr' riasztó korszaka szűnni kezd,
Hol a' szelidebb élet emelkedik,
Így a' temérdek vészen átment
Városon is deli fény derültfel.

Díszes körökben fűzte az ifjuság
Szinét kegyesség, 's kebleket isteni
Szellem hevité a' műveltség
Égi malasztiba részesülni.

Így terme a' feldúlt baza romjain
Ujjabb erővel dúskebelű sereg,
Kik élni honyokért eléggé
Bátrak az ügy közös érdekében.

'S ti túlvilágnak szenthelyeit lakó
Alaptevék már angyali fény között
Díszelgetek, 's tsak hű fohássza
Juthat utánzatok a' hiveknek.

Onnan tekint'ek szép ivadéokra le
Melly lelketek bölcs tetteit éldeli,
'S a' honra melly művészeteknek
Férni korába belépni indul.

Szép fényözön fog Titeket ott körül
Mellynek sugárát éghatásokat

Most lelkesítésül lövelli 7
Húmaradékaitok szívébe.

'S e' szép hazának mű- 's tudományköre
Ugy, mint teremő szellemetek dicső
Kiadása vissza ömlik
Hír- 's nevetek deli tengerébe.

Ti a' dicsőség fényjeiben: mi a'
Föld ontéréhez kötve haladhatunk,
A' sártetemnek sullya lassit
'S csak nagy erő kap előre olykor;

De még se fagy meg hókebelünk körén
Emléketek, nincs olly hatalom, s' erő
Melly nyelveinket megkötözze
Hogy ne rebegjenek áldva hálát!

Lantomhoz.

Itt fűgj szerettem lantom ezen szelid
Nyárfának ékes lombjain, én soha
Pengetni többé nem fogom bús
Húraidat remegő kezemmel.

Bár bölcs Horácznak mennyei hangjait
Követni, a' vagy mint jeles Orfeus
Hajdan folyókat andalítani
Tudna dalod, 's köveket repesztni.

Itt Angyalom hű szárnyai védjenek, —
Én addig e' völgy' zsenge virányira
Ledőlve nyílt rozsásöléből
Gondolatom szabadon bocsátom

Édes hazámnak messze vidékire;
Hol egykor égő érzeteim hevét
Kebelébe öntém hű felemnek,
'S rózsafüzért kötözék fejére.

De oh mi kormos felleg arany napom
Burkolja, omlik zápor alá; gyere
Nem hagylak itt lantom! nem inkább
Függ szomorú falain szobámnak.

El kell mennünk.

1. El kell mennünk nincs e' földön
Nincsen semmi valóság
Minden enyész, minden mulik,
Nincs semmi állandóság.
2. Légy bölcs, tudatlan, dús, 's koldus
Durva halál' hatalmát
Nem kerülheted el soha
Fényes élű kaszáját.
3. Bárnaponként száz versekkel
Kérd, 's vadászd kegyelmeit,
'S hidd segédül bölcs Apollot
'S Olymp' kilencz szüzeit.
4. Vagy husz éves ó boroddal
Üzd halál veszélyeit,
Vigjátékkal, 's bájló dallal
Enyhítsd mord érzéseit.
5. Mind hiába, nem hall semmit,
Mennünk kell nincs maradás

E' szép földön minden muló
Bár ezer a' kívánás.

6. Hogy ha így van te friss gyermek
Hozd kobozómat ide
Híres Tokaj szőlő nedvét
Töltsd kelyhembe izibe
7. Hozz te gyermek, hozz virágot,
'S éljünk vígan galambom,
Mert tán holnap Stix vizénél
Látjuk egymást angyalom.

A' harczter.

A' harczterét szomorú estveli köd lepi,
Zúg a' szél, 's lerogyott sírűregek körül
Hősök árnya lebeg, völgyeken és habon
Nem más csak csörögést hallani, 's búsmorajt.

Szűz holdnak rezegő szürke homályinál
Andalgok, 's kivirult természetők, illatos
Völgyek, 's halmok arany szint mutató fűvén
Mérészen tapodom hamvait a' ki-múlt
'S egykor bámulatos bajnokainknak itt,
Oh itt e' szomorú rémületes helyen
Lombostölgyfa alatt gyűlve vitézeink
Voltak, — 's itt köszörült fegyverek élei
Villámként ragyogának kezeikbe', 's a'
Harsány táborikúrt, 's dob recsegő szava
Búzdított dühödő hadra vitézeket,
Kik mint hős Hunyadiak szórtak ezer halált.

Mostan vége vagyon bajnoki tetteik,
Mint a' vizbuborék vélek enyésztek el.

'S a' mord durva halál száz lakatot vetett
Borzasztó temető vaskapujára a'
Honnan már soha sem lesz szabadulni mód.

De zaj támad az ég háborog, a' mire
Megdöbben kebelem, 's félve remegni kezd
Mint a' nyárfa levél szél suhogásától,
'S halavány arczaimon foly hideg izzadás.

Látom rémalakok fegyveresen felém
Jönnek, 's kerteimet gyenge Zephirkeként
Átfutják, 's ragyogó fegyvereken fagyos
Vér látszik, raboló dárda fejem felett
Mint villám tüzesen repked, arany sisak
Tündöklük fejeken, 's bajnoki tűz lobog
Bosszús arczaikon, — zeng győzedelmi dal
A' légben remegést hallani mindenütt.
Máskor mennyei védangyalom engemet
Védett szárnyaival, most pedig elrepül
Tőlem, 's bánat erős törei itt szívem'
Átjárják, — szaporán hát megyek innen el,

Barátom elhunytán.

Hah minden elvan vesztve örökre már, 's
Végző reményem messzire távozott,
Elhunyt szerettem hű barátom
'S gyászba borúlt ege lételemnek.

Nincs, — nincs ki nékem vissza idézheti
Többé, naponként bár ezer ökröket
Áldozzon, Orcus kérhetetlen
Untalanul marad a' kegyetlen

Zúg a' vad Orkán, hullnak alá hegye ,
'S a' szikla duzzadt árvice elsodor
Mindent mit ér feldul, 's keresni
Kész Felemet, de mi haszna, — eltűnt!

Felébred édes szűnnnyadozásiból
A' tiszta hangú fűlmile, 's a' sűrű
Fák hűves árnyékába vágy, 's fel-
Költöni akarja szelid dalával.

Hiába zúg sz orkán dühe, 's bús hegyek
Hiába dűtök össze, te fűlmile
Hiába zenged éneked' nem
Bánja halál raboló hatalma.

Harsogja bájló sipja akárkinek
Nagy Róma fényes sok győzedelmeit.
Nem bánom, — a' vagy Hunniának
Hősfiait diadalmi hangon:

De én te néked szentelem életem'
Óráit, — elhunyt szent poraid felett
Zokogni halhatatlan hűséged'
Fogja picziny kobozom, — 's utánad

Én sem sok évek múlva megyek. Felem!
Hol egy mohodzott sírűregébe' majd,
Majd csendesen nyúgodni fognak
Sorvadozó tetemeink, — hatalmas

Végzése míg a' mennynek örök, 's dicső
Éltre minket fel nem idéz megint
Akkor fogunk egymásra akkor
Ujra találni nenres barátom!

Hutter.

A' Lyánkához. Virágos kert.

Ah ti Jávai szelid illatok!

Boldog honotokba fogadjatok

Itt a' kert virágít a' szerelem

Kedves tanyájit el énekelem

Mig ti lengetek rám honi

Rétek balzsamos favoni. —

Ezen rózsás kertbe a' szép nemnek

Számára gyöngy virágok teremnek

Legyetek Lyánykák jók én kebletek'

Diszére több rózsát is ültetek

'S ha tűz valaki keblére

E' lesz munkám minden bére. —

Fényben nyil az ajtó ah keletnek

Bibor kellemi így tündérkednek.

Itt a' gyöngye pázsit között belől'

Ezer kökörts 's ibolya jön elől

'S őket a' Reggel harmatja

Gyögyeivel táplálgatja.

Itt a' kert most szülte jáczintjain

Szendereg a' kis lyány álma' karjain:

Körülötte a' csöndes éjjelnek

Multával égi remények kelnek.

'S előtte a' kert pázsítja. —

Kék nefelegtseit nyitja.

Itt eszmél 's már a' néki született

Virág közt kedvelli az életet

Kis dalokra kel erőtlen nyelve

Mig köt koszorúkat örönnel telve,

'S bár az ibolya szép néki
Csalják a' kert szebb vidéki. —

Bellyebb lép hát az élet' kertébe
Hol ezer kellem tűnik elébe.
Itt rózsá bokrok útá' szélén el
Vonulva pompáznak bárson színnel.
Itt a' szerelmek tanyájja
Őt boldogsággal kínálja.

De vigyázva menj Lyánka mikor itt
Szeded a' rózsá virág biborit
Mert meg szúr a' fája, 's ruhád is el
Tépheti véletlen egy tövissel
Vigyázva haladj hogy még ezt
Az utat épségbe végezd. —

Balról idvezli sorban ültetett
Tulipán az ifjult természetet
Balzsamtalan csak külső fény' képe
Mint egy balgatag disz köntösébe.
De ez a' hiú figyelem
Tárgya jójj bejebb én velem. —

Jer a' kerti hajlék felé lásd ott
A' szüzességet képző palástot
Mind fehér liliom 's el ágazott
Ezüst csengettyűs gyöngy virág az ott
Lyánka! bájoló szépséged'
Csak e' koszoruzza néked.

Sótt jer innen boldogabb hely fele
Hol langy árnyat szótt kunyhóm' fedele
Ott kezdődik már a' nem képzelet
Szülte eliziumi kikelet
A' megelégedés gyeppele
Bé vont ágyon itt innepel. —

Jójj be velem Lyánka ez a' déli
Nap hevétől rózsád' megkéméli,
'S míg a' virágok közt a' szerelem
Porait hinti egy esti szellem:
Viruló kertem' rózsás hantjain
Szenderegjünk egymás hű karjain

Kiket holdogit egy nem földi érzelem'
Ölén a' tiszta szerelem.

Munkácsy Dániel
Kecskeméti segéd pap.

A' halál' reggele.
Kind-et szabadon követve.

Már a' néma homály eltűnik a' sebes
Órák múlnak, — erős, 's mord alakú halál'
Már végső szomorú reggele feljőve.

Szép nap! gyönyörömet szórni kegyes valál;
Lassanként kihaló keblem aranszined'
Bájlón látja felé most közelíteni.
Bús árnyak feketült éjbe borítanak
Mindent; tünköklő nap mosolygój reám
Még egyszer, — soha sem tünszfel egemre már!

Kong a' törpe torony' tompa harangja kong,
Hallom! durva halál' bús szava elhaló
Lelkem kéri, 's meleg véretem öntiki.

Majd, majd nem sok idő múlva lehullanak
Lengő szőke hajam fűrtjei, — majd piros
Orczám kelleme elmúl, 's deli termetű
Testem szét bomol, és porhamuvá leszen
Igy a' fürge kaszás térmezeinken el-

Pusztít mindeneket görbe kaszáival,
'S hijában keresed gyöngyliliom nyomát.

Szűz húrok rezegő hangjai öntenek
Bús keblekre erős mennyei balzamat; —
Nincs szív mellyben aranybéke ne lakna, nincs
Mellyet néha szelidség ne borítana;
Enyhül könnyek alatt a' beteges kebel.
De én már szabadabban lehelek, sűrű
Könny is szebben öröm közt lefoly arczomon,
Egy fentebb ragyogó angyali fény nekem
Int, 's éden' gyönyörít jobba mutatja meg.

Hajnalkor pirosult színbe ragyognak a'
Tündöklő Fejedelmek koronái, de
Én nekem becsesebb, és gyönyörűbb fura
Pásztorlány lobogó kis koszorúja. — Rút
Kígyókkal teli van rakva köröskörül
Csillagként ragyogó drága királyi szék.
Narcissok, 's violák zöld mezeinken el-
Járják a' mulató tánczot öröm között.
En a' víg öröm' és szent szeretet' lakát
Éltemben keresém, — haj! soha sem lelé
Fel keblem, — pedig ő nem lakik ékesen
Épült házba nem is vesz fel ezüst ruhát.

Megleltem csak ugyan már valahára meg!
Bátran hát kebelem sárga halál kezét
Kóstold meg, szeretet, 's a' nagy öröm reám
Vár. — Érzem pihegő életem elrepül,
'S mély fájdalma mulik, 's könnyim özönje szün,
Oh hát jer szaporán mennyei szent követ
Add a' békepohárt hű kezeimbe add.
En áldlak gyönyörű reggeli perezenet,
Áldlak tégedet is sír üreg. Elhalok!
Csak döfd, itt kebelem, rút vasadat belém,
Döfd oh döfd ne habozz, 's vígyki halál hamar!

Dal a' Liliomról.

Szépen virít a' szirtfokán
Egy liliom szál,
Nincs szebb virány a' hold alatt
Nincs melly szebben áll.

Zúg a' vad szél, 's a' tűzvillám
Nyilként szétrepül
'S a' dulongó mennykövektől
Minden öszvedül.

Illy robaj közt nézegélém
Zordon szirtfokát
Bústorlongó fellegeknek
Kemény záporát.

Borzadozva felkiálték
Te nem sokára
Oda léssel szép liliom!
Keblem kárára.

Oda véled minden remény
Melly szűm éleszté:
Hidd e' földet csak te tetted
Nékem kedvesé.

Hah! de szűnik a' mord vihar
Az éj fel pirúl
Tiszta az ég, szikrát, lángot
Már nem szór vadúl.

A' sötétség' gyászfátyola
Szeliden eltűn,

Lángzó napnak is sugára
Ragyogón feltűn.

'S a' mohosszírt virányai
Újra viritnak,
Köztök lilium! ékeid
Bájlón látszanak.

Újra ékes liliomszál
Hó köntösödben
Elöttem állsz a' szirtfokán
Egész diszedben.

Te fejeirebb vagy lilium!
Hold' világánál
Fénylőbb, 's ragyogóbb szép Venus
Gyöngy csillagánál.

Oh! hát éleszd illatiddal
Víg környékünket,
Virágiddal, 's örömeikkel
Töltsd bé keblünket,

'S virulj soká gyöngy lilium!
Rövid életemet,
Néked szentelem ezután
Minden léptemet.

Hutter

Tavaszi andalgás.

Ragyogva költ fel ismét
A' szép tavasz, 's kiszórja
Virágit a' kies mezőkön;

A' fergeleg helyett szelíd
 Lengések élesztik kopár
 Tallóit a' kiholt vidéknek,
 'S majd uj virit la', hervadott helyébe.
 Öröm terül el ismét mindenütt,
 A' szép liget tekintetére
 Búját felejtí minden,
 És ártatlan vidámság
 Ül homlokán mindenkinék.

Hajdan örültem én is
 Ha uj tavasz derült fel
 A' mély halál után, 's ha a'
 Meghervadott avar megint
 Szép zöldbe öltözött. — De ah!
 Elmúltak a' szerencsés
 Napok, 's több kedvet én belém
 Már nem lehell az uj tavasz.

Hajdan örülve mentem a'
 Virítani kezdő füveken,
 Szerettem a' madár-zsibajt,
 'S örülve néztem a' mosolygó
 Eget nevetve függni a' megáldatott
 Mezők felett, 's a' szép napot
 Széthintni fénysugárait.

De már nem ingerelhet engem
 A' tiszta ég, nem a' szelíd mező.
 Setét homály borítja tőlem
 A' kellemes táj' bájait.
 Érzéketlen futom-be hantjait
 Az uj rétnék, 's bimbózni kezdő
 Cserjeit a' kies bereknek.

Reményem elhagyott, és a' feltámadt
 Természet keblében halált ohajtók.

Sötét és kék szem,

* * hoz.

Ne fessd barátom
Lyánkad szemének
Le kellemét,
Ne fessd, ne fessd!
Csak szíve lángja
Csillámlik vissza
Sötét szemében,
'S báját az adja,
Csak az, csak az!

Komor borzasztó
Ezen világon
Minden sötét;
Az éj is rémes,
Ha fönn nem fénylik
A' tiszta hold,
És mint hazája
A' rettenetnek.
Olly borzasztó!
Sötét a' bú,
'S a' lét letördelő
Keservek is.
Korom sötét a'
Föld gyomra is,
Hol élet oltó
Érczek teremnek.
Hát a' sir üre,
És a' halálnak
Tanyája milly sötét,
Milly rémitő!

Hidd nincs kiesb,
Nincsen kecsesb,

Mint a' kék szem ,
Az égi kék !
Csak a' kék szép
E' földön ;
A' messze természet
Is kék azért.
Kék a' virág ,
Mellyet leánykád ,
Adott emlékül ,
Halkal rebegvén :
Nefelejts !
'S a' bájok asszonyát —
Cyprist magát —
A' kék habok szülék.
Szerette e' szint
A' minden ura is ,
És fénylakát azért
Kék színnel szegte-bé

És kék , szép égi kék
Angyal szemed
Amaliám !
Melly nem kimondható
Kéjjel mosolyg rám.
Ez már elég
Hogy érezzem ,
És mondjam azt :
Szép , szép az égi kék !

Csendhelyi.

MARCUS ANNAEUS LUCANUS

negyedik könyve.

Messzevilágon azonba kemény harcát űzi Caesar,
Nem legvérengzőbben ugyan, de vezérek utóbbi
Dolgaiban még is behatón 's figyelemre veendőn.

Eggyenlő joggallátták el az ottani táborn
Petrejus 's Afranius; a' közjóra ügyelve 5
Mind ketten: sáncz véde közös vala, őőket együtt
Rendel váltogaták biztos viszonyokba magok közt.
A' Latium népén kívül táborba kelének
Gyors Astur, könnyű Vecton 's 'a hajdani Gallok'
Régi Iberékkal vegyesült ivadékaik Celták. 10

Egy halmocska kövér földnek felemelkedé téréen;
'S lassan domborodott: ezen épüle hajdan Ilerda;
Cseregedező vizeit mellette folytatja Sicoris,
Melly nyugoton haladó patakok közt nem legutolsó,
Roppant boltozatú kőhid van rajta keresztül, 15
Téli víz ellen erős, ettől nem messzire bércezen
Magnus tábora állt: Caesar se tanyáza csekélyebb
Dombon: 's mind kettő választvonalát teszi a' viz.
Innét nagy síkság huzomása, haladva szemeknek
Látását, nyult el, partdöntő Cinga hasítván 20
Róna mezők tereit, mellynek nincs módja kiöntni
A' tengerbe vizét, minthogy beszakadva nevének
Véget vet földünk jelesebb vize a' nagy Iberus.

A' hadi első nap menten maradott vala vértől,
Láttata sok nagy erőt, és számos tábori zászlót: 25
A' bünt szégyenlték 's düht tartóztatta szemérem:
El tapodott törvény 's kedves baza egy napot így nyert
Tőlek ajándékol. napenyésztén Caesar azonban
A' táborn hevenyébe körül vétetteti sánczal,
És csata sort állitva elő megcsalta az ellent, 30
'S majd csaknem küzdő csapatot száguldata környül.
A' halmot holval reggel meghágni parancslá,
Melly a' tábornól elválasztotta Ilerdát,

Keszorú 1837.

Ellensége is ezt mivelé szégyenlve 's iedve:

A' dombot seregével előbb foglalta el annál. 35

A' helyet egyiknek vas igéri 's erénye: de másik

Helybe magába bizik. Bérczet meghágni ügyekszik

A' hadi nép: 's fenn csügve, hanyat hegyek ormira
máskál,

'S majd majd hátra bukik, 's csak utónak fegyvere
tartja.

Egy sem lökhete nyílt csuszomása között, kiki léptét 40

Védi híven földnek mélyébe szegezve csidáját,

Nem vívtak többé, bokrok, 's bérczekhez elérvén,

Kardal utat vágta. Már visszavonulnia látván

A' hadakat Caesar lovagit vonulóknak elejbök

Küldi hogy a' gyalogok hátát tértekbe fedőzzék. 45

Ugy táborba ezek, nem üzetvén könnyen elértek,

És függőbe marad'tt kettőjek utóbbi reménye.

Eddig harcviszont láttuk. De további hadaknak

Sok más fordulatit lég ingadozása okozta.

A' henye tél faggyal, 's száraztó északi széllel, 50

Fentartá térhes felhőkbe szorítva az essőt.

A' hegyeket hó lepte, mezőtérsege azonban

A' napnak sugarát ki nem álló dérbe fejezlott:

És az enyészethez minden közelebbi vidékek

A' száraz télnek fagya által emészve kiasztak. 55

De mihelyest langyos Títant befogadta ama' kos,

A' ki hugát Hellest sikamon hordozva leejté,

És ismét mérték sulyegyent béhozva az éjjen

Nappal győztes lett: elhagyván Cynthia ekkor

A' napot, uj szarvát csak alig tüntette-fel égen, 60

Eurustól lángot szívt-bé, Boreast kirekesztvén.

Az minden felhőt, mit csak fellelhete ottan,

Költi fuvalmaival napenyészeti részre sodorta,

A' mi vihart az Arabs érez, 's mi köd ülte vidékét

Gangesnek, mit csak gomolyába gyűrődnie enged 65

Reggeli nap, 's az eget barnázó Corus előhajt,

'S mind azt a' mi csak Indusokat védelmezi hévtől:

'S felhőtlen keleten tikkasztóbban süte a' nap,

Földteke félrészén esső le nem eshete, felhőt
 Szélvész széttragadá; dél 's éjszak aszályba merengett, 70
 'S nedveslég az egész özönét kalpenre borítá,
 Itt hol már Zephyrek kezdődnek 's a' magos égnek
 Látköre vizre simúl, 's főlhóknek az utjokat álja,
 A' mellyek vastag gomolyákba verődve aliglan
 Férnek-meg térén a' föld 's menyközti üregnek. 75
 'S összveszorúlva sebes záporba lehullani készek
 Sűrű omlással: villámnak lángja kialszik
 Bár mindig lobbong: nem tart menykő tüze végig.
 Félkanyarún tűnt-fel felhők közt légbe szivárvány
 'S a' vastag tömegén csak alig tarkázhata által, 80
 Tengert itta, 's vizét annak felhőkbe ragadta;
 'S melly zápor leesett azt ismét égre emelte.
 A' havak olvadnak noha felmelegíteni Pyrénen
 Nap nem volt azokat képes soha, nedvesül a' szirt
 Jégtől, forrásoknak utát bézárta viz árja. 85
 'S partot meghágván, folyamok bősege betölte
 Minden alanti medert. Caesarnak sergei usznak,
 Tengeri vész módjára mezőn; tábor vizek által
 Majd majd tönkre jutott, azt a' hullámok előntvén.
 Marhákat táplálni nehéz, 's élelmet az öntés 90
 Lepte ugar nem nyujt, 's a' dúló bolygva mezőken
 Tévedez, a' cselutak hullám befödte göröngyin.
 Nagy rosznak követül első rosszabika immár
 Éhség is béált, 's környül noha nem vala véve
 A' zsoldos minden vagyonát oda adta kenyérért 95
 Nagy szüksége miatt. Te fukarság sárge miríggye:
 Volt ki ehés vala bár aranyért oda adta falatját.
 Halmokat és dombot viz lep: minden patak egy tó,
 Melly azt elrejtven iszonyú mélységbe meríté.
 Szirteket elborított árvi, 's barlangja vadaknak 100
 Elpusztult, ők megfultak, 's az erős daga mélynek
 Visszanyomá a' morgással szakadó özön omlást:
 Virradtán Phoebus nem terjeszthette sugárit:
 Éjji sötét bévonta eget, 's az idomtalan égkép,
 S tartós durva homály závarák dolgok sora mentét. 105

Igy sanyarog földünk végrésze, mit a' havas ővzet,
 És az öröktélnék jege nyom, nincs csillag az égen,
 'S a' meddő hideg ott semmit növekedni nem enged,
 És a' többi közép égallyt mérsékli hűvével.

Oh te világ ura, és te kit a' másodszori nyílzás 110

Tengeri urrá tett, oh hármass horgonyu Neptun:

Azt cselekedjétek légből hogy zápor omoljék

Szüntelenül, 's a' mélyi dagály soha el ne apadjon.

A' patakok folyamát árviz ne eressze sikamba,

Sótt a' hullámok nyomják azt vissza, — szakadjon 115

A' föld gyomrából vizözön: Rajnának az árja

Itt mindent, ott a' Rhodanus forrása borítson.

Északi hó ide olvadjon, 's ide a' tavak árja,

A' turjáni mocsár, valahol vagy onttse-ki nedvét:

Igy légyen mentes nyomorú földünk boni hadtól. 120

E' kis rezzentést megeléglé végre szerencse,

És bőven pótlá, jobban kedvezve ezentul

Isteni megnyugotak, ég már tisztára sudámlott

'S Phoebus erőt vévén felhőkben, szét vere minden

Vastag ködgomolyát, éjjele hajnalra pirúltak: 125

'S dolgok rende szerint nedv már nem léteze égen,

'S mind a' földre esett, mi csak a' felhőkbe tanyázott.

Erdő ujra virult: halmok feltűnni tavakból

Kezdenek, 's fényes napokon száradnia völgyek.

És mihelyest Sicoris bétért medrébe mezőkről, 130

A' fűzből szaporán készülnek kis hadi sajkák,

Mellyek ökörr bőrrrel helyesen bevonatva az embert

Megbirták 's dagadó patakok hullámain usztak.

Igy teszen a' Venetus ha kiönt Padus, és ha Britannus

Aradt Oceanon czirkáz, 's ha előtti vidékét 135

Nilus Memphisnek papiros Csónakba hajóznak.

Illyeneken hadi nép átszálván, hidhozi fákat

Lelni siett, 's az előbbi szilaj patak árja dühétől

Tartván, pallókat nem partnál kezdte rakatni, —

A' hidat a' síkság tellyes közepére kinyújtá; 140

És ne hogy a' Sicoris többszer dagadoznia merjen,

Büntetik őt, átvágással több ágra elosztván,

Burványos vizeit. Látrán Petrejus azonban
 Mindeneket Caesar kedvére lefolyni; Ilerdát, —
 A' tájhoz többé nem bizbatván, oda hagyta, 145
 Hódítlan népet 's fegyvert szeretésbe kegyetlent
 Messze keresve világ végső széléhez ügyekszik.

Tábor pusztá helyére 's ürült halmokra tekintvén
 Caesar, kardra kiált: — se hidat ne keresd se folyónak
 A' sikerét, izmos karotok készüljen uszára. 150
 Engednek katonák: 's szaporán olly utra rohannak
 Mellyet futva kerülnének. Szárazstani kezdék
 Osztán a' fegyvert, 's magokat, pihenésnek eresztvén
 Ázott testeiket, miglen rövidülne az árnyék,
 És közelítene dél. Szaladó seregeknek utóját 155
 Már bé érte lovag, — harczoljon e fusson e? kétest.

Róna mezők szélén kettős hegy emelkedik, a' völgy
 Közte vonul szorosan, 's folyvást nagy halmokon által
 A' hegyláncza nyulik, kanyarékos utakra szakadván
 Szikla homályi között, mellyekhez az ellen elérvén 160
 Hogy bolgösvényen seregét kivezetheti a' vad
 Nép csordái közé Caesar jól látta, 's ilyen szólt
 „Rendet nem tartván induljatok, el ne kerülje
 „A' szaladó tábor kezetek', szem közt neki harezra!
 „Gyáva halálra ne engedjétek menni az ellent 165
 „A' vasat üssétek dobogó mellökbe futóknak.
 Szólt; hegyhez tartó ellennek elébe kerülvén.

Csak kis közt hagyta ott táborba kelének azonnal,
 Olly közel egymáshoz, — nehezére nem eshete szemnek
 Egymást látni, midőn testvér testvérré tekinté 170
 És fiuk atyóknak nézhették képeket, egybe
 Belhad szűrnye kitünt. kis időre ugyan csak iedség
 Tartóztatta szavok, 's csak kard 's kelevézi köszöntés
 'S nézegetés lön jel; megtörte azonba rokonság
 Ösztöne a' törvényt, sánczot meghágva rohantak 175
 Terjesztett karral katonák egymásnak ölébe.
 Egyik gazdáját, másik szóllítja nevénel
 Attyafiát, 's ez amabba talál hamar egykoru pajtást:
 Nem volt római az, ki nem esmérhette az ellent.

Félbe szakaszt züpögés csókot, 's könny kardokat
áztat, 180

És noha még vérrel nem fertőztette csidáit
A' zsoldos, retteg mit képes tenni. min indulsz?
Mit jajgatsz te botor? könnyednek zápora mért hull?
Hogy kész szándékból nem mégy a' bűnre kiáltván!

Annyira féled e kit temagad tész félni valóva? 185

Hadra fujasson zajt, ne ügyelj otromba dalára:

Zászlóit mozdítsa: ne menj: polgári dühösség

Megszűnik, és Caesar vőjét majd fogja szeretni.

Jöszte örök kötelü közös értelem, a' ki erőddel

Dolgokat intézel, csendét fentartva világnak, 190

Néked örül földgömbbe: ezen századnak utóbbra

Nagy behatása leszen: nincsen mentsége bűnöknek:

Esmérték egymást; ártékony népre bocsánat

Nincs többé: haj bal végzések mostoha rende

Kis nyugvásnak utánna veszélyek halmaait osztó! 195

Béke levén; katonák mind két táborba keverten

Bolgtanak: és gyeptől közös asztalt rakva naponként

Ünnepeit közösen Bacchusnak ülék nagy örömmel.

Pázsit tüzhelyeken főztek: 's pajtási tanyákon

Hadrege töltébé álomtalan éjjek unalmat: 200

Melly sikon állottak, 's a' láncsát merre lökelték.

És mi vitéz tétellel vettek részt hadba beszéltek;

'S mentégeték magokat, hogy sors úgy hozta magával;

'S ujra barátságot kötén szörnyebbre nevelte

Rosszat ezen szeretet, minthogy Petrejus ez uttal 205

Megtudván a' békekötést, 's mind ötlet eladva

Mind tábort, tüzelé katonák bűnhadra kinyújtott

Karjaikat, 's a' táborból az övéivel őket

El 's ki üzé, 's egymást ölelőket fegyvere által

Széllyel választván békét sok vérrel előlte. 210

Vad harag a' harcához kábító szókát is ejtet:

„Zászlódól pártolt, 's honodat feledő sereg, immár

„Hogyha tanács részére ügyes nem létezel annyit

„Tennie hogy Caesart meggyőzd, leg alább hited addig

„Tartsd, miglen meggyőzetel a' kezetekbe vas
urhoz 215

„Menni akartok-e szolgálta gyanánt mig vér sebetekből
„Folyhat, kárhuzatos zászlókhoz teszték-e esküt?
„Kérnie kell Caesart, hogy hát szolgálta hagyjon
„Kit kit nála? vezérnek is ő engedje meg életét?
„Árulás bérén meg nem váltjuk soba létünk: 220
„Épségét: honi had nem azért létez, hogy akár mint
„Élbessünk. békés szín alatt rabigába konyitnak.
„Nem vájnak ki aczél érczét a' népek ezentul
„Föld mélységéből, 's a' várt sánczal se kerítnek,
„A' délczeg lovakat nem vinnék hadba, se flotta 225
„Tornyos gallyait nem látná tengeri síkság,
„A' békét ha szabadsággal felváltani lehetne.
„Elleneink bünös eskü alatt harcolnia készek
„'S ti hitetek csak azért azokénál volna silányabb
„Mert igaz ügy mellett száltak mezejére hadaknak. 230
„De ha bocsánat kell? nemes érzés haj be kihaltál!
„Nem tudván mi esett rajtunk, a' földteke térerén
„Harczokhoz készülsz, Magnus, nógatva királyit
„Messzevidékeknek, 's már békekötésbe fejednek
„Épség szerződött!“ Így szolván ujra vitézit 235
Buzdítván ismét a' bünt szeretésre hevíté.

Mint ha szelédülnek vadak a' börtönbe rekesztve
'S erdőktől megválva komor nézések elenyhül,
'S embert türni tanulnak: azomba ha száraz inyekre
Fettsenik egy csepp vér, az előbbi düh ujra feléled, 240
Ujra dagad torkok, megizelvén a' fene nedvet:
Forr mérgök, 's gazdán csak alighogy rajta nem ütnek
Bünbe rohan minden: 's mit egyébbkint a' hadi zajban
Történnek veheténk, mi magunk é lett vala mind az,
Tudván elleneink: — az előtt kiket ágyan öleltek, 245
'S asztalnál, már most dühösen gyilkolva kivégzik,
És noha elsőben fegyvert jajgatva ragadtak,
De mihelyest a' kard, jogok ellensége kezökben
Léteze, öldösvén gyölölék az övéiket, a' ki
Szánt azt dühbe hozák, tábort elfogta zajongás, 250

'S bűnre rohant népség; lenyakazza gonosz fiu attyát
'S titkolván ne hogy a' vétek vele vesztne, vezérnek
Bémutatak mind azt: rosznak már lenni dicsőség.

És noha sok katonát veszítettél ' Caesar, ez uttal,
Féled az Isteneket: te szerencséd émathi téren 255
Nem volt tündöklőbb, sem massili tengeri harczon,
Sem Pharos annyi dicső dolgot nem hirdet erántad.
Minthogy egész honi had bűne közt ezen egyszeri bűnben
A' jobb ügy vezetője levél, de továbbra vezérek
Nem merték egymás mellett meghagyni az undok 260
Vérengző táborn, 's ismét fenséges llerda
Vára felé térnek, de lovag kiszorítja mezőkről
Őket 's pusza hegyek száraz vadonába rekeszti.
Caesar azomba hamar hegyek alján árkokat ását,
És a' vízbe szűkült táborn elzárja pataktól, 265
'S a' bő forrásnak neki dűlni nem engedi őket.

Éltökhöz többé nem bizva, haragba mégy által
Hirtelen a' félés, bészartoknál mi felesleg
A' katonák lovaik' megölék: végtére futáshoz
Semmi remény se levén, magokat meghalni tökéllék, 270
Caesar erős lépésekkel leszaladni hegyekről
Zsoldosokat látván, 's elszánuva halálra rohanni:
Mond, „kardal már félre vitéz tartsd vissza csidádat,
„Bósznéptől: e' had nékem vérben ne kerüljen:
„Élete elszánttól drágán veszi bajra hívója 275
„A' diadalt, unalom 's inség már nekik az élet,
„Nagy káromba kerülne veszélyjek: az illy maga elszánt,
„Kardba merül, 's nem is érzi sebet, vért önteni örvend.
„Hadd hüljen ki tűzők, lankadjon dőre hevültök.
„Halni óhajtarok muljék,“ Igy hagyta napestig, 280
A' várt ütközetet kikerülve, lobadni dagályok',
Phoebus enyészte után a' miglen az estve beáll.
És így nem lévén alkalmok menni halálra,
Lassankint tikkad mérgök, lecsillapszik az elme,
Mint sebesült ember tartósabb bosszura gerjed 285
Hogyha dőfés még új 's a' fájdalom, és az inaknak
Izgósága nagyobb a' hæv vértől, se ha a' bőr

Bé nem varrasodik; győztes ha előtte megállván
 Megkéméli, utóbb zsibbadság fogja az elmét
 'S a' test elvesztvén erejét lankadva leroskad, 290
 A' megszáradtt seb beheged vér rája aludván.
 Viz szükiben lévén a' föld gyomrába kerestek
 Elsőben forrást, vagy rejtve alanti folyókat:
 Nem csak az ásókat használták arra kapákkal,
 De a' kardokat is: 's kutat olly mélységre leásták, 295
 Hogy vele szinte erányba esett siksága mezőknek.
 Olly mélyen be nem ásta magát, elhagyva világot
 Assyriában ama' halavány bányássza aranyrak,
 Még sem akadhattak valamelly buzgára vízérnek,
 Sem szirt általütése után nem ökrende-ki forrás: 300
 Nem csepeg a' barlang, legkissebbet sem is izzad,
 Nem mutatak jeleit kutfőnek semmi kövecskék.
 Végre az elfáradt ifjak kihuzatnak, eléggé
 Elbagyasztva kemény szikláknak az érczei által.
 'S hogy nehezebben esett ide fenn eltűrné szomjat, 305
 Viz keresése tévé, ellankadtt testeket étel
 Nem nyugotá, asztalt megutálva, segédül az éhség
 Volt nékik, valamelly nyirkos hantban ha mi nedvet
 Sejdítettek volt, két kézzel fogva csoportját
 A' szájokba fatsargatták, 's ha mocsárra akadtak 310
 Tócsa bűdös sárját katonák vetekedve mohóan
 Szörpölték, és haldoklóan azon vizet itták
 Mellyet az élendők nem akartak volna: vadaknak
 Módja szerint barmok tölgyeit szopták, 's ha belőlek
 Téj nem jött többé, piszkos vért szívták azokból 315
 A' füvet őszvezuzák, 's a' galyt 's a' harmatos ágot
 Összetörék: szőlő nyersebb hajtásait, és fák
 Béleinek nedvét sajtolva megitta legénység.
 Boldogok a' kiknek mérgezte vizekkel az ellen
 Róna mezők térén futtába okozta halálok'. 320
 Öntess bár Caesar mirigyét, maszlag leveit, avvagy
 Szirti bölényt, 's бүrköt patakokba, vadaknak
 Mérgekkel nyilván elegyítve, megissza legénység
 Mind ezeket tudván. Süti szomjas béleket a' láng.

Száraz torkok eped, cserepes nyelv szájba sovárogo. 325
 Már lankadnak erek, 's minthogy nincs nedve tüdőnek
 Váltólag mozgása szűkül, 's nem fujtat eléggé,
 Vart okoz a' forró szájpaddlásába lehellet;
 Tátoogat a' sok nép, 's kapkodja az éjjeli léget.
 Várják a' záport, a' mellyben mindenek usztak 330
 A' minapába, tekintgetik a' felhőket az égen,
 'S hogy még sorvasztóbb légyen rajtok szűke víznek,
 Nem tüzes égöv alatt, 's Meroën hév lepte vidékén,
 Merre mezételenül szántnak Garamantok, — időzték
 A' seregek, hanem a' Sicoris, 's hullámos Iberus 335
 Közt, 's onnét kellett szomjan szemlélni folyókat.

Immár hódoltak békére hajolva vezérek:

Háborut átkozván ellentáborba vezette
 Haldokló seregét Afranius, ottan esengett
 Győztes lábainál, kérelmét adta előbbi 340
 'S mostani sorsához képest intézve szelédül
 'S nagy méltósággal, lealázva ugyan, de vezérhez
 Illően kérvén ő tőle bocsánatot ekképp';

„Hogy ha vad ellen alatt ért volna szerencse
 csapása,

„Lenne erős jobbm magamat kiragadni világból: 345
 „De te kiról hihetem, hogy méltó létezel arra,
 „A' kinek életemet, Caesar hálálva köszönjem.
 „Nem pártot követénk. sem nem szándékaid ellen
 „Fogtunk volt fegyvert, honi hadnak előtte vezérek
 „Voltunk 's mig lehetett, Pompejushoz hite tartók 360
 „Ő volt első főnk, már most az esetre hajolván,
 „Tárva leszen napkölte neked, 's az enyészeti népet
 „Áltadjuk, 's bátor maradást a' hátra hagyottban,
 „Nem vér szerzé-meg győzelmedet a' csata téren,
 „Nem vas, 's fáradság. Ellenségeidnek ez egygyet 355
 „Hogy győztes lettél nézd el, nem sok mit ohajtunk.
 „Adj fáradtagnak pihenést, 's melly életet engedsz,
 „Hadd töltsük fegyvertelenül, — véld mintha mezőken
 „Halva hevernének tetemink, boldog hadi sorban
 „És diadalmidnak részébe keverni nem illik 360

„Vétkesekot; népem mire hívta azerencse kiállta,
 „Győzteidet, kérünk te magaddal győzni ne késztesd.“
 Így szóllott: Caesar kiderülten ezekre hajolván,
 'S meg sem büntetvén mentessé tészí hadaktól
 Őket, ezen módon meg lévén béke-kötésök, 365
 A' katonák szabadon patakokhoz jutni sietnek;
 'S a' felment vizeket, partokra hasalva zavarják,
 A' nedvnek huzomost sebesen vedelése sokaknál
 Nem hagyván levegőt üterekbe eloszlni, fojtó
 Fulladozást okozott, 's azzal sem szünt meg az égő 370
 Szomjkórság, sőt a' nedves gyomor a' vizet inkább
 Ohajtotta: utóbb megjött az előbbi vidorság
 Férfi erő 's épség. Oh fény bujasági pazarlás!
 Egyszerű életmód nincsen kedvedre tenéked,
 Tengeren és földön hajhászott ételek adáz 375
 Torkosi, 's asztalban dicsetek kereső buta népek,
 Lássátok mi kevésbe kerül fentartani éltünk',
 'S természet mire vágy, nem gyógyíthatja meg a' kórt
 Esméretlen nádor alatt szüretelt bera hegynek.
 Életerőt forrás adhat, nem ezüst vagy aranyból 380
 Hogyha iszol, ha vized 's kenyered vagyon az ki elégít.
 Haj nyomorúk a' hadviselők, fegyvert oda adván
 Győztesnek katonák könnyű szerrel kiki bátran
 'S gondoktól szabadon kedvelte honába ügyekszik.
 Oh mint megbánták érezvén béke malasztját, 385
 Hogy bátor kézzel dárdát sujtottanak egykor
 Szomjuztak, 's kegyes Isteneik hijjába imádták
 Győzelemért, tudniillik azoknak is éltek eléggé
 Kétes harczokban, 's bajjal telvék kik egyébbként
 Győztesek, őket is éri szerencse csapása sok izben. 390
 Győznie sok helyeken, vért ontani földteke minden
 Részen, 's annyi viszon közepett Caesarra ügyelni.
 Boldog az, a' ki mikor még függ romlása világnak
 Tudja mi lábann áll, ágyból nem készíti ki senki,
 A' riadó hadi kürt ő nékie nem szegi álmát, 395
 Jó feleség, 's gyerekek füstös konyhába örömmel
 Nem külső gyarmat, hanem a' maga telke, fogadják.

Még azt a' jót is vélők cselekedte szerencse
 Pártok eránt egykedvűek lehetének: az eggyik
 Hálát érdemlett, becsülék másikba vezérők, 400
 Boldogok ők egyedül, nincs érdekek a' honi hadban.

Nem mind egyformán forgatta szerencse világon
 A' hadakat: sótt mert Caesárnak is ellene vétnei,
 Adria tengernek hullámai merre Salónát
 Verdesik, és langyos Zephyrekre kiterjed lader, 405
 Ott bizván a' hadviselő Curétai népben,
 A' kik az Adria tengernek környékein élnek,
 Martokhoz közel a' szigeten bekerítetik Antal,
 Rájaütésektől mentes lett volna, ha éhség
 Melly minden várat feladat, kimaradna; lovaknak 410
 Nincsen fűv számokra, Ceres se tenyészti vetését,
 A' katonák minden gyepeset felettenek ottan,
 Felragatva mezőt éhes lovaikkal egészen,
 Táborban csak száraz avart téphettenek immár.

Ellenbenáltal mihelyest meglátta barátit 415
 És Basilust a' hadvezetőt: kilopózni akartak,
 Új kitalált módon: mert sem teknyője hajónak
 Sem fara nem haladott, hanem össze fűzetve az ászkok
 Nagy terhet megbirnia alkalmazva levének,

Minthogy ezen talpat kádak környékezik egészen 420
 Mellyeknek sorait lánczok köteléke szorítá,
 A' két gályához. szálakkal szélei rakvák
 És evező népség nincsen kitétetve nyilaknak

'S mennyi vizet tartnak közepett bekerítve gerendák
 Annyia ér csak ütést, 's titkos haladása csudát tesz', 425
 Hogy nincs vonva vitorla, habot sem verdesi nyilván.
 Arra vigyáz minden ha magát viz lejtteni készül,
 És dagap a' fűvenyet fenekén kimutatja sikámnak.

Vissza huzódó hab nevelé a' partokat immár
 'S utnak ered'tt tutajok tenger mélyére jutottak 430
 A' két gallyával, roppant torony álla fölettek,
 És rezgő szárnyak lengtek deszkázatok ormin.

Megtámadni hamar nem akarta az Ilyri viznek
 Őrje ama gályát Octávius, és mága gyorsas,

Sajakait késlette nagyobb zsákmányra reménylven 435
 Tennie szert, ha sikamnak eredve üzik tova utjok'
 Békét hagyva nekik. valamint mikor a' tolu szaggal
 Rettentvén a' szárvasokat türkőkbe kerítik:
 Vagy magosan póznákra emelt hálói vadásznak
 Vettetnek, kuvaszok száját zabolázza, kötélén 440
 Tartván, Kretai 's Spártai fajta kopóit az erdőn,
 Nem bizván másban mint melly szaglászsa vadaknak
 A' nyomait, 's nem ngat fellelt zsákmányra tekintvén
 És meglegli ha azt farkát csóválva jelenti:
 Nem késtek berakodni hajóba hamar, 's oda hagyni 445
 A' szigetet, mikor esthajnalra hanyatla világa
 A' napnak, 's már már beállta helyébe sötétség.
 Régi szokott módon Pompejus csalfa Cilixje
 Cselt készíté azonba sikam mélyére kivárván
 A' néptelte hajót, 's tenger közepére kelepczét 450
 Vet, le lefegni hagyá a' lánczokat, 's Ilyri szikla
 Szirtjéhez kötözé, sem az első sem pedig a' melly
 Ezt követé, el nem fogaték: a' harmadik osztán
 Fenn akadott, mellyet köteleknél fogva kivontak.
 A' tengerbe üreg sziklák fűgnek, 's omlásra hajoltan 455
 Áll a' nagy csuda terh, sikamot bé ernyezi fákkal.
 Északi szél eltörte hajókat, 's vízbe vesztettek.
 Testeiket hullám barlang ridegében sodorván
 Vissza ökrendi mi hab, 's melly zajgás hallatik onnét;
 Tajtékát hányván buzgár, zuhogása előzi 460
 Forrongás közepett a' tauroméni charybdist,
 Itt Opitergi lakók terhes gallyajak akadt fel
 Ezt sok sajka körülvén, bekeríti egészen,
 Más néptől telvék sziklák 's a' tengeri martok
 A' csejt sejdité Vultejus viznek alatta, — 465
 Gályavezér vala ő — vassal híjában igyekszett
 Elszabadulni, remény nélkül ütköznie készült,
 'S nagy habozásba merült hova tartson, 's merre rohanjon.
 Illyen esetben erény mit képes tenni mivelte:
 Eggy ezerezt kis része csatázott a' sok ezerrel, 470
 Melly környül vévé őket, 's nem tarta sokáig

A' harczt, mert napnak korom éjj váltotta világát,
 És békességet szerzett végtére sötétség.

Ekkor az elbámult csapatot, 's mi jövend azon
 aggót,

Vultei nagylelkű szókkal biztatta ezenképp? 475

„Még csak éjjelen át, de tovább már nem szabad ifjak,

„Illy szoros állásban cselekedjétek mi tanácsosb.

„A' ki halálra időt nyerhet, rövid annak az élet

„Nem lehet, a' kimulási dicsünk sem alábbi minékünk,

„Azt tévén mit nem képes kikerülni az ember 480

„Meddig tart éltünk nem tudván, veszni, reménylni

„Évet, vagy vég perczeneten kisietni világból;

„Csak te magad tegyed azt, nálunk egyforma dicséret.

„Már a' szükség készit nem az önkény menni halálra,

„Nincsen mód menekedni: nyakunkra emelték 485

„Gyilkait már honfiaink, távol legyen innét

„A' felés, magatok szánjátok-el, a' mire szükség

„Készit óhajtsad azont, de ne essél el csata ködben,

„Mint kiket ott nyilaik betemetnek az éjji homályban.

„Összezavart holt testek közt, ha mezőbe hevernek 490

„Semmi külömbség sincs, vesznek letapodva, erények.

„Látja hajónkat az ellenség láthatja barátunk,

„Isteni végzésből, tanu lészen tengeri hullám,

„Lészen száraz föld, 's ott fenn sziklája szigetnek,

„Mind a' két partról két pártnak az emberei nézik. 495

„Meg nem mondhatom azt, mi nagy említésre valókat

„Láttatsz példa gyanánt te szerencse velünk az időknek

„Folytával hűségre mi emléket, 's hadi hálát

„Közlöttél, mind aztezen ifjak' tette haladja.

„Tudjuk ugyan mi kevés kardnukba rohanni te érted 500

„Caesar, azonba nagyobb nincsen bekerítve levőknek

„Melly téged' szeretésünknek szebb záloga lenne.

„Elvon irigy végzés azzal sokat, a' mi dicsünkéből

„Hogy sem gyermekeink, sem apáink nincsenek együtt

„Fogva velünk, ellenségünk hadd tudja mi elszánt 505

„Férfi seregre talált bennünk, és félje dühünket

„És hogy fel nem akadt több gallya örüljen az egynek

„Késértnek friggyl 's piszkolt életre hivandnak.
 „Oh bár azt tennék még híresb lenne halálunk,
 „Baj 's bántásoktól mentességünket igérjék: 510
 „Párolgó kardot ha ütünk mellünkbe ne véljék
 „Hogy kécségbe esénk meg kell érdemleni hogy majd
 „Annyi ezer katonái közül kevesen ha veszünk is
 „Caesar romlásnak mondhassa, eset ha magával
 „Hozná 's felszabadítnának, menekvést nem akar-
 nek. 515
 „Éltemet elszántam, pajtásim, egész dühig ösztönt
 „Érzek szinte halálra azoknak van csak adatva,
 „Kik kimulás küszöbén állnak meghalni mi nagy jó,
 „Isten az élőktől csak azért titkolja hogy éltek'
 „Fentartsák.“ Ekképp' buzdítá a' nemes ifjak 520
 Szíveiket, hogy még kik előbb könnyezve tekintnek
 Égneq csillagait lesietni, 's rudát gönczöl szekérének
 Hajlani, intését vévén szívökre vezérnek
 'S bátor lélekkel nézvén veszedelmök elébe
 Már derüt óhajtnak, nem késett mélybe meríteni 525
 Menny is csillagait, mert már kettősbe sudámlott
 A' nap, 's a' rákhoz közelítve nevelte világát.
 Thessali szép nyilait rövid éj sürgette nyugotra.
 A' szirt virradtán megtömve lön Isteri néppel
 'S a' görögök flottája betelve libúrní sereggel. 530
 Had nyugovást tévén, késértették vala friggyl,
 Őket előbb, ha fogottáknak kedvesb-e halálnál
 Életök adáztan 's szilajúl a' marczona ifjak
 Kárhoztatva halálra fejök, harczokra rohantak
 Véget vetni tökélvé magoknak, sem badi láрма 535
 Sem zaj nem képes megváltoztatni bevégzett
 Szándokokat. Vizen és földön számnélküli kéznek
 Ellentállottak magok' elszánásba bizottan.
 Végre midőn látták, hogy elég vér foly vala, a' düh,
 Egybe magokra rohant, első a' gálya vezére 540
 Vultejus mellét a' gyilkra kifedve, ígyen szólt:
 „Ifjak, méltóvá ki leszen véremre, mutatván
 „Azzal hősiességét 's bizonyítja ütött sebem által,

„Hogy maga is meghalni akar? nem szóllatovábbá
 'S már ekkor mellébe nem egy fegyver hata mélyen, 545
 Mindnyáját áldotta dicsérte, azonba ki első
 Döfte sebet, azt ő hálául agyon maga szurta.
 Többiek a' had szörnyetegét, — egymásra rohanván —
 Végbe vivék magokonn, ekképp a' Cadmusi magbol
 Feltűnt a' dircaei sereg, 's önnön sebek által 550
 Hultanak el, vad jelzete lett a' thébai vérnek.
 Phasis rónáinn álmatlan fogbol eredvén
 A' föld magzati is, bájos dal mérge boszontván
 Szinte rokon vérrel töltének-el annyi barázdát.
 Ugy Medea azon szörnytől, melyet maga első 555
 A' füvek által tön megiedtt. — Elhalnak az ifjak
 Egymásnak fogadást tévén: kis része halálnak
 Léve halálba: viszont leterítnek is ölnek is egyre
 Órhatlan sebbel: keze egyiknek se hibított,
 Ámbár haldoklón döfe, nem kard szurt sebet immár 560
 Mellet üték inkább a' vasba, nyakokkal erősen
 Nyomták a' kezeket, vérengző sorsra hevülve
 Testvér a' testvért öldöste, atyát fia szurta:
 Még sem rettent-még, jobbájával minden erőből
 Sujtá a' fegyvert, az ütőknek vágyjok az egy volt 565
 Egyre sem ismételni ütést, felholtan utánnak
 Huzták béleiket, padozatján sajka farának.
 Sok vér ömle sikamba. Világra utálva tekintni
 Győzteseket gögős szemmel szemlélni, halálhoz
 Jutnia jött kedvök, már vérengzési özönnel 570
 Van halmozva hajó: égő máglyára rakatták
 Győztesek a' holtak tetemét, bámulta vezérség
 Olly nagynak tarthatni vezért, a' hir soha semmi
 Gallyát föld kerekén szebben nem hirdete szélyel.
 A' tunya népek azomba ezen példára se hajtván 575
 Nem gondolják-még mi parányi erénybe kerüljen
 A' rabigát vassal kikerülni, de félnek uraknak
 Fegyveritől, tudván kelevéz nyommaszt szabad embert:
 Nem tudják hogy azért van kard, szolgálni ne kelljen.
 Vajha ez életből gyavát te halál ki ne vennél, 580

'S szert csak erény maga tenne reád. Az sem vala lá-
 gyabb
 Harec ennél, a' melly forró Libyába kigyúladtt
 Curio a' mérész oda ment lilybéi vidékről
 Csónakival, könnyű fuvalomnak eresztve vitorlát,
 Fél romu várai közt Chartagónak 's ama híres 585
 Clupea közti telep martit foglalta-el ottan.
 Első tábort üt hol szőke sikamba foly éppen
 Lassú Bagrada viz, száraz fővenyekre kironótó
 Onnét a' halmokra 's ürepsziklákra megy által
 Mellyt antaeusi birtoknak hiv nem hiu őskor. 590
 Hajdani névnek okát megakarván Curio tudni,
 Elmondták lakosok mit tudtak régi atyáktól.
 Még meg nem meddölve magát a' föld, oriások
 Nemzete után Libyának barlangjába csudát szült
 Sem Typhon földnek nem vált vala annyi becsére, 595
 Sem Tityos, 's a' vad Briareus, az ég is örülhet
 Hogy phlegraei mezőn Antaeus hadba nem állott.
 A' föld a' nagy erőt akképp' is rakta fiára,
 Hogy bár lankadtan mihelyest illette szülőjét,
 Visszanyeré a' test erejét újulva azonnal. 600
 A' barlang volt háza, magos sziklának alatta
 Lappangott, mondják, 's ragadott eledelre oroszlányt.
 Nem vad bőr szolgált ágyúl, sem gallya ligetnek,
 Nem nyújtott nyoszolát, úgy kaphatta újra erőre
 Hogyha göröngyön aludtt. Libyának földmivelői, 605
 És a' tengereken bolygó utazók oda lettek,
 Nem volt földre esésre szorulva sokáig' erénye,
 'S nem kívánta segítségét; győzetlen erővel
 Birt ha fen állott is, rossznak végtére kiterjedtt
 Híre, vizet 's földet szörnyektől menteni képes 610
 Nagylelkű Alcidest is Libyába idézte
 Ez néméi oroszlánynak fejtette-le bőrét,
 Antaeus libiáéit, megkente olajjal
 Testét a' vendég, mint szokta olympi tusában:
 Nem bizván annyát egyedül érinteni lábbal 615
 Ez, langyos homot hintett testére segédül,
Koszorú 183 11

Őszve ölelkeztek szorosan, 's birkóztak erősen,
 'S mind ketten nyakokat karral hijába csavarták;
 Fej hajthatlanul áll merevedtt homlokkal egyembe.
 Egyenlőségek bámulták, tellyes erővel 620
 A' küzdés elején nem akart vala fogni tusához
 Alcides, 's lankadtt létét lihegése mutatta
 Antaeusnak, egész testét elfogta veréjték.
 Már fáradtt nyaka csügg; 's a' mellel küszködik a' mell:
 Ekkor lábszárát megrántván ferde fogással 625
 'S lábával gáncsot vetvén a' földre teríti
 És derekát által kötövé a' győztes erősen,
 'S ágyékát lábbal kifeszíti, 's egészen az ember
 Testét elgyötöré, szomjas föld egybe legottan
 Isza veréjtékét: forró vér gyült az erekbe. 630
 Ujra dagadnak inak, 's az egész test újra keményült,
 'S Alcides kötelékeinek széttépte csomóit.
 Hercules illy nagy erőn szörnyen bámulva megállott:
 A' kinövött fejü hydrátul amaz inachi tóban
 Olly igen el nem iedtt, noha nem vala annyira jártas. 635
 Ismét öszvecsapának, az egyike ön maga, másik
 Föld erejébe bizottan, mostoha annya' reménye
 Nem hagott soha még föbb fokra midőn az Olympust;
 Hordozná, ámbár izzadság folya nyakáról.
 És ismét mihelyest érzé lankadnia testét 640
 Antaeus, nem várta amaz hogy sujtsa erővel,
 Önként földre bukott, 's ismét nagy erőbe felállott,
 Szelleme a' földnek bádjatt testébe szivárgott:
 'S küzdő férfinak segedelmet nyujtani ügyekszett.
 Hercules észrevévő végtére szülője segédét: 645
 Állanod, ugymond, kell néked, nem hagylak ezentul
 Földre terülni, 's alám nem váglak már le göröngyre:
 Összesatolt tagaid mellemnél fogva lecsügnek:
 Mellyre esel, szólván ekképp' felkapta az ifjat,
 Földre lehajlakodót, 's többé föld nem vala képes 650
 Haldokló testébe erőt gerjesztetni fiának.
 Alcides derekát kócsolta, halál jege szállta
 Ellensége tagait, 's azt még sem tette le földre.

Innét régi idők leghívebb őre az őskor
 A' rege századból e' tájnak ezen nevet adta 655
 De e' halmoknak jelesebb neve származza attól,
 A' ki mi elleneink Latiumból vissza idézte; —
 Scipiótól, mert ő ide szállt Libyába elérvén.

Hajdani sánczoknak nyomait még láthatod itten.
 Romának győzelme ezen tájt bírta előszer. 660

Curio örvendett vélvén hogy hadba szerencse
 Helyhez kötve, az őskornak képezze vezérét,
 Boldog helyre ugyan, de nem áldott sátora ütven,
 Táboroz, elvesztvén halmoknak hajdani hírért,
 'S elleneit felbizgatván egyenetlen erővel. 665

Africa melly részben Rómának imádtá parancsát
 Varusnak hódolt: 's noha biznék Auson' erőben
 Még is ama' forró Libyának urát hadadásra
 Felszólítá volt, 's Juba zászlójának alája
 Föld végrészeiből jöttek harczolnia. Több föld 670

Semmi királyt sem uralt, roppant országa kiterjed
 Gadeshez szomszéd Atlásig enyészeti sarkon:
 Syrteket érintő Ammon közepére határa
 'S merre az országnak forró tájéka szögellik
 A' tengerre kidül, 's bétölti ürét heves övnek. 675

Annyi tömérdek nép szállott táborba hadához,
 A' bolygó Numidák, Autólok, 's Gétulok, a' kik
 Mindiglen készek paripán: 's a' színre hasonló
 Maurusok Indussal, Nasamon 's barnás Garamantok
 'S Marmaridák vegyesen, 's Medust nyilazásban elég-
 gő 680

Megközelítüni tudó Mazax, ha repíti csidáját:
 'S nyerget lóhátán nem tartó Massili nemzet,
 Melly zabolyája helyett lovat a' vesszővel igazgat
 És kunyhójával bujdosni szokott makacs Afer
 Melly ha, vadásztában bizodalmát veszti vasához, 685
 Rája gunyát vetvén képes meggyőzni oroszlányt

Hadba Jubát nem csak honi had készttette vegyülni
 De inkább izgatta magános bosszuja őtet,
 Mert akkorba midőn 'piszkolta haragja mi csak szent

Szónoki törvényt kiakarta taszítni királyi 690
 Székből Curio őt 's Libyát elvennie tőle,
 Róma, urat hozván te rád, fájlalta ez évig,
 'S e' hadat úgy nézé mint fénypálczája gyümölcsét.
 Curio rettege hát immár hírére királynak,
 'S hogy Caesar zászlójához nem vonszá legénység, 695
 Annyira még, 's a' Rajnánál sem is álla-ki próbát,
 És Corfin várába fogatván el hite kétes
 Új vezetője eránt, és hitlen előbbi vezérhez,
 Mind kettőt gondolja helyesnek, azonba tekintvén
 A' félelmes kört, 's katonák kiszökéseket éjjel 700
 Tábori sánczokból, rémült elmével igyen szállt:
 „Elrejt felelmet mérészség, én magam első:
 „Ütközöm ellennel, zsoldos piaczára nyomuljon
 „A' hadnak mig enyém: henyesség habozásra időt ad.
 „Harczal előzd szándékjok, előbb kitör általok a' rossz 705
 „Kard ha hüvelybe hever, sisakok fedik a' sete szé-
 gyent.
 „A' hadakat ki bírálja? 's ügyét ki latolja vezérnek?
 „A' mely részre kiállt oda tart, mint küzdeni vágyót
 „Nem készű régi harag mással birkózni merően:
 „Egy mértékűt utál,“ így szólván a' csata rendet 710
 Helyhezi a' rónán, őtet hizelegve szerencse
 Ébreszté hogy majd hadi vészbe taszítsa csalárdul.
 Mert Várust megverte terén, 's kaszabolta keményen,
 Mind addig miglen táborba gyalázva befutna.
 Meghalván szomorú csata vesztését Juba megvert 715
 Várusnak, megörült, gondolván had dicse neki
 Tartata fenn; sereget szaporán 's titkon huzat őszve
 Nem hagyván hirlélni magát, halgatni parancsolt,
 Attól tart egyedül ne hogy oktalan ellene félje.
 Sabbura küldetik-el száguldni előre sereggel, 720
 Második ez Numidák közt a' rangjára királytól,
 Azt tette hogy ő egyedül vezetője hadaknak:
 Fő erejét a' völgybe király elrejté azonban:
 Mint Pharos aspisait fürgébb farkával az ellen

Rászedi, 's a' bosszust ingerli bizonytalan árnyal, 725
Félre konyíttja fejét 's mint kígyó légba ugornék
Ferdéa a' torkába harap, kinyomattatik a' nedv
Minden vész nélkül géégén 's mérge enyészik.

Végre szerencsésen jó célját érte csalárdság, 730
Curio ellenség erejét meg nem vizsgálva, fonákul
Táborból lovagit készítette kirontani éjjel
És azokat szanaszétt száguldani hagyta mezőken.
Hajnalkor maga is sasokat kivitetve megindult;
Félje csalárdságát Libyának, 's a' cselek által, 735
Esmeretes poenust sokat intették vala őtet
Hasztalanul, kijelelte halálra szerencse az ifjat:
'S a' honi had szerzót immár elvesztetni akarta.

Ut nélkül tar sziklákon vezeté hadi népét.
'S csüggő szirteknek rögeinn a' dombi tetőkről, 740
Már megpillantott ellenség' serge csalárdul
Visszavonult, hogy halmokról sikságra kiesalja
Őtet, 's róna mezőn telepícsé-le tábori népét.
Fortélyt nem sejtván azt vélte futásnak eredtek,
'S mintegy vélt győztes közepére vonóda mezőnek. 745

Ekkoron észrevevé a' cselet, 's Numidák az iramlók
Ellepven hegyeket bekeríték Curio sergét
Bámult rajta vezér maga is, 's a' vészbe kevert nép.
Nem volt féltekben se futásra erő se csatára:
Mert ugyan is hol ló hallván a' trombita hangját, 750
A' szirtet nem vágja, kemény zabolát se harapja,
Nem hegyesíti fülét, 's fennyen nem hánnya serényét
'S lábaival kapkod nem akarván helybe megállni:
Elterjeszti nyakát, 's izzadságtól szügye párolg;
Szomjas szája rideg, 's nyelvét csüggedve kitolja: 755
Melle reketten nyög, 's szaporás lihegése epeszi,
És lankadt véknyát rángatja erekek ütösök:
'S véres zabla vasán apadó tajtéka kiszárad,
És ügetése hibás, noha vessző érje vagy ösztön
'S nem használ neki bár megsarkantyuzza lovagja, 760
A' lovakat sebek ösztönzik, de nem ére azoknak
Indulása sokat, mert nem rontottak azok bé

'S nem tettek rohanást, csak lassan ballaga cződör
 'S könnyen meglehetett őtet sebesíteni nyilakkal.
 De bolygó Afer lovait hadszemnek eresztvén 765
 Rengenek a' rónák: 's a' hantok apróra zuzatnak,
 Mint a' port forgatja erős dűhe bisoni szélnek
 Léget ködbe borítva nagy éjji sötétet okozván.
 A' gyalogokra pedig mihelyest had mérge kiömlött.
 Semmi eset se tevé kéttessé merre bajoljon 770
 A' diadal, hanem azt az időt, mellyet csata kívánt,
 Elfoglalta halál, ellenre rohannia, kézzel
 Vivnia nem lehetett, mindent esida árja borita,
 Hátul elől bekerítve lévén a' római népség:
 Nem vér és nem seb, hanem a' nyil zápora és vas 775
 Sullya alatt vész-el Libyában ezernyi sok ifju,
 Kis teke formájába tehát tömegekre vonódik
 A' hadazem, 's ha ki félve sereg közepére tolongott,
 Vész nélkül maga fegyveri közt fordulni alig tud,
 Mennyire visszavonultokban karikába tömődtek 780
 Sűrű sorzat közt fegyvert forgatnia hely nincs
 'S öszveszorzolva tagok, 's széltebe nyomatva zuzatnak.
 A' panczélos miell beszakadit másikhoz ütődvn.
 Látványán győztes Maurus nem örülhete annyit,
 Mennyit kelle szerencsén, nem látta patakját 785
 A' vérnek tagok elhultát 's a' földre zuhantát
 Testeknek, mivel a' holtak beszorzolva fen áltak.
 Vad Chartagónak rémítő árnyait illy mód
 Engesztelje szerencse viszont, hadd tudja dühöngő
 Hannibal, a' poenus lelkek hadd teljenek azzal, 790
 Istenek adjátok, hogy ezen Libyában esett rom
 Pompejus hasznára, Tanács kedvére ne légyen
 Győzelmét gyakorolja magának az Afrika inkább.
 Szálllyal vert hadait hogy Curio látta mezőben,
 'S a' vértől üleplűt poron át nézhette veszélyét, 795
 Élmi tovább nem akart e' nagy romlásnak utánna,
 'S nem vete a' szaladásba reményt, elesett csata közbe
 Készséggel halt meg, szükség készítette erényre.

Szónokiszék zavarás, nép lázzasztása, Tanácsnak
 Szent jogait tapodás, község jeladója tenéked 800
 Használt-é? 's a' nemzeteket fegyverbe keverned.
 Vót 's ipat egymással hadi térre kiszállani késztvén?
 Hadvezetők mint ütköznek Pharsalia térén
 'S a' honi had mint folyt nem láttad előbb oda veszvén.
 Véretek így bűnhőd nyomorú városnak elestén: 805
 'S így hoztok nyakatokra veszélyt ti hatalmas egyének.
 Róma ugyan boldog létezne lakóival együtt
 Istenek a' mi szabadságunk: ha úgy ovni akarnák,
 Mint készek bosszulni, sasok Libyában emésztnek
 Illy daliás testet, nincs Curio hamva temetve. 810
 Ám de mi (minthogy az illyesről halgatni nem illik
 A' mit egyébbkint-is maga híre avulni nem enged)
 Eltedről, ifjú, méltó emléket adandunk.
 Illy jeles indulatú polgárt nem szült vala Róma,
 Vagy kinek a' törvény többel tartozna míg őrsé; 815
 Akkori romlottság! ártott városnak, iesztő
 Nagy kincsek, hivatalhajhászat, 's fénypazar élet,
 Kétes lelküeket sebes árkint félre ragadta.
 Curio változtát, dolgok fordulta követte,
 Gallia zsákmányán kapván ez 's Caesar arannyán. 820
 Sylla jogot szerzett kardal mi nyakunkra magának,
 A' délczeg Marius, vérengző Cinna, hatalmát
 Rajtunk terjesztő Császáriak udvara, szinte
 Mind ezek a' várost vették, ez volt ki eladta.

Nemescsói

Sztrokay Antal

m. t. Társ. r. tag.

A' harmadik könyvben sok nyomtatási hibák léteznek p. o.
 a' 8-dik vers elején az 'S helyet A a' 9-dik versben az A
 helyett S a' 106 versben ragban helyett olvasd rangban
 140 v. ne szeressék. v. 330 városról, helyet várostól.
 336-dik v. előtted elannyira olvasd előtted ugyancsak el-
 annyira 648-dik v. ods helyett oda v. 657. ne peregjen
 helyett ne penegjen

A' Tavaszhoz.

(Schillerből.)

Üdvöz légy szép ifjú!

Báj a' természetén,

Virágkosaraddal

Üdvez légy a' réten!

Oh! te ismét oly vig, szép

'S kedves vagy itt nekünk;

'S mi zivúnból örülve

Te elődbe megyünk.

Jut-e még eszedbe láncám

Kedves! jusson még

Ott szeretett meg a' lánc,

'S az a' lánc szeret még.

Láncámnak én tetőled

Sok virágot kértem —

Jövek újra kérni, —

És te adol nékem.

Üdvez légy szép ifjú!

Báj a' természetén,

Virágkosaraddal

Üdvez légy a' réten!

A' virágok.

(Schiller.)

Tavasz' szép gyermeki! kiket

Az ifjult nap nőveszte,

Bizonyára a' természet

Titeket is szerete.

Ruhátok' fénnel kitűzte

Flóra, 's mind reátok fűzte,

Színek' istenpompáját.

Nyájas gyermekek sirjatok!

Lelket tinéktek nem adott;

'S lakjátok éj homályát.

Fülmilek, 's pacsirták dallják

Tinéktek a' szerelem'

Boldog sorsát, 's a' sylphidák

Kéjelgnek kebleteken.

Nem teremté kelyheteknek

Koronáját szerelemnek

Vánkosul a' természet?

Szelid gyermekek sirjatok!

Szerelmet néktek nem adott,

Nem, illy boldog érzetet.

De, ha Nannim' szép szeméből

Anyja engem számkivót,

Midőn néki szerelemből

Leszakasztlak titeket:

Akkor élet, szó, szív, lélek

Ömöljenek tibelétek —

Leszakításomkor szét.

És az leghatalmasb isten

Zárja néma leveltekben

Isténsége erejét. —

D a l.

(Schiller.)

Be kellemes, és be édes

Egy kedves férfival enyelgni

Elbájoló, mint a' kies
Istenkert, tűzcsókját érzeni.

Most tudom én a' galambok
Szelid nyögéssel mit mondtanak;
Mit a' fülmilék, ha lombok
Között bájolon csattogtanak.

Most tudom, hogy egész szívem'
Éjjel mindig mi szorongatta,
És gyakran sóhajtó keblem'
Hogy mi édes kin sanyargatta.

Egy virág-is m'ért nem tetsze,
M'ért a' május soh' sem mosolygott;
M'ért a' madarak éneke
Örökre soha sem indított.

A' világ előtttem gyászola.
Nem ismértem a' szép érzelmet,
Már most birom, mi rég nem vala
Irgyeld természet — szeretek!

Minnához.

(Schiller.)

Álmodni-e? vagy ködlepel
Homályosítja szemem?
Minnám megy-e mellettem el?
'S Minnám nem ismer engem?
Csalfa hizelgők' karjába
Millyen gögösen legyez;
Hiú elveszve magába —
Ah! nem az én Minnám ez! —

Kalapjáról lehajlongnak
Büszkén kevély tollaim,
„Minna emlékezz“ így szólnak
Keblén diszló szalagim.
Magamnevelte virágok
Ékitik haját, 's mellét,
Melly bár megcsalt, mégis azok
Nem hervadnak ottan szét.

Menj! hizelgőktől átfogva,
Menj! felejts-el örökre;
Pulyáknak magad' átadva,
Megvetlek téged büszke.
Menj! téged' olly szív szeretett,
Melly érted nemesen vert,
Elég nagy, azt elszenvedni,
Hogy egy hűtelenért vert.

Szépséged rontá-el szived'
Arczod! — Szégyeld meg magad! —
Holnap elmúl minden fényed,
Büszke rózsád elhervad.
Fecskék, hol tavasszal költnek,
Onnan ősszel elszállnak,
Úgy kedvenczid is éltednek
Őszén tőled elállnak.

Elmult szépséged' romjain
Ridegen hagyatva állsz,
'S életed' rózsás napjain
Visszanézve sirdogálsz.
Kik hajdan szerelem lánggal
Caókolták szép orezádat,
Kinevetik gúnykaczajjal
Elhervadott bájadat.

Szépséged rontá-el szived,
Arczod! — Szégyeld meg magad! —
Holnap elmúl minden fényed,
Büszke rózsád elhervad.
Hah én akkor mint vigadok!
Vigadok? Isten mentsen!
Inkább keservesen sirok
Sirok, Minna! esteden.

A' forrás melletti ifjú.

(Schiller.)

A' forrásnál ült az ifjú,
Virágkoszorút kötött;
'S nézte a' szélről ragadták
Mint lejtnek a' hab között.
Úgy futnak-el hajjaim is:
Mint e' forrás hajjai,
Úgy hervad-el ifjuságom,
Mint a' rózsák' virági.

Ne kérdjétek, m'ért kesergek
Az élet' virkorában!
Minden örül, és reményel
A' tavasz' újultában.
Hanem ezen ezer hangi
A' felkelt természetnek,
Keblem' mélyén énnekem csak
Nehéz bút költögetnek.

Mit használ nekem az öröm
A' tavasz' kinyíltában!
Egy van csak, kit keresek; 's az
Közel 's mindig távol van.

Sóhajtva tárom karjaim'

A' kedves árnykép után.

Ah! de azt el nem érhetem!

'S szűm nyugtalan maradván.

Jövel le te nyájas angyal,

Hagyd-el büszke lakhellyed',

Tavaszhozta virágokkal

Hintem majd el kebeled'

Halld a' berek zeng a' daltól!

Tisztán foly a' csermelyár!

Legkissebb kunyhóban meg fér

Két boldog szerelmes pár!

S ó h a j t á s.

A' bükk' ágán

Hol szellő lengedez

A' kis fülmile

Vig dalja zengedez.

Hűs ernyeje'

Sötét lombja alatt

Sok boldog pár

Kéjelve elhaladt.

Búsan csak én

Hallom vig éneked'

Kis fülmile!

'S nem vídit zengzeted!

Mivel én itt

A' sürünnőtt lombok'

Hűs árnyában

Egyedül bolyongok!

Pécsi István.

Hit Remény Szerelem.

Bár fõm felett ború kereng,
De ha fényed körültem leng
Szent hit azonnal elszéled;
'S bús szívem újra föléled.

Bár a' keservek' tengerén
Elmerülve hányatom én:
De ha felém sût sugárod
Remény! keservim kizárod.

Bár ezer veszélyt szemlélek —
Amig biztos parthoz érek,
Szerelem! ha te léssz velem,
Szenvedésim föl se veszem!!

P. I.

Vissza emlékezés.

Emlékezés! Egek dicsõ Leánya
Ki vissza bûvölöd varázs-erõvel
Azt a' mi eltünt a' futó idõvel
Annak, kit õl leélt öröm hijánya

'S ha a' szerencse volt kedvencze bánja
A' multakat bú gond gyötörte fõvel
Szelid kezet fogsz véle szenvedõvel,
'S dereng reá kecses'bb jövõ koránya

Hagyj engemet vesztég 's örömtelen!
Hagyj ködlepelt borúlni bús szememre

'S eszmélnem oh ne hagyj bús életemre
Ne hagyj ha sorsom olyan szívtelen

Ne vissza nézni Édenemre
Hogy így kinos'bb ne légyen a' Jelen.

Agoston István.

A' hív Szerető.

Éjfél csendű völgy' ölében,
Agg tölgyeknek sűrűjében
Sötétlik egy néma sir;

Gyöngé szellő leng felette
Nyögdelve néha, 's mellette
Vilma búslakodva sír.

Lágy andalban elmerülve
'S érzetétül fölhevülve
Könnyez a' búsult Leány.

'S mint a' Rózsa szép diszében
Fogy, ha féreg ül tövében
Hervad léte' hajnalán.

Szürkül az est, 's ő egyedül
Még is e' bús magányban ül,
Csak halált — halált óhajt.

Nyögve kél az esti szellet
A' kesergő Vilma mellett,
'S búslakodva így sóhajt:

Lánka, Lánka! Reggelednek
Bájit e' rengetegnek
Kéblében hogy töltheted?

Távozz, hiszem! kedvesedet, —
Ki derítné bús Egedet, —
Soha fel nem költtheted!

„Gyöngé szellő! hagyd magányom!
Éltemet e' sirba zárom,
Mert csak kín ez, 's fájdalom,

Énnékem, és kedvesemnek
'S érte kihullott könnyimnek!
Ad tán helyt e' sirhalom?“

Távozz innen Lánka távozz,
Nézd a' Felleg jó 's veszélyt hoz!
„Hű szellet nem félek én“

Ekkor ború lón körülé
Csattant, — és elszenderüle
Vilma élte reggelén.

Galgóczy 'Sigmund.

Uj Esztendőkor.

h kongótt az óra
 Keresztül az éjjelen,
 Egy két csillag bús fényével
 'S a' szelid Hold van jelen:
 Lélkemet hatva hangozott el
 Az éjfélnék kongása,
 Ábránd — képek közt költefel
 Egy bagoly' huholása:
 'S im az éjeli madarak
 Az éjt rémmel riasztják,
 A' komoly hold, bús csillagok
 A' holt évet virrasztják.
 Mig a' szelek' bús zugása
 El- 's kimúltát zokogja,
 A' szomor éj gyász leplével
 Hunyt szeméit lefogja.
 Kimúlt hát az agg Esztendő, —
 De helyét újabb állja,
 'S a' tette vágyó lelkeknek
 Nyil általa új pálya.
 Eltűnt hamar mint az álom'
 Tündérkedő játéka
 'S mint gyorsan futó csermelynek
 Szét-pattan buboréka.
 Ah! mely gyorsan eltűnelgnek
 Egymás után éveink,
 Boldogok vagyunk ha azután
 Nem könnyeznek szemeink.
 Boldog! ki ha viszszzatekint
 Az elmúlt év' tükrébe,
 'S magával jól számot vetve
 Csend van szíve' — 's keblében.

Boldog szív! melyre az emlék
Gyógy bal'samát árasztja,
Boldog! kinek tette szívét
Bánom-mal nem fárasztja.
Boldog! ki az elélt időt
Hogy élte nem bánja,
Hogy azt jobban nem használta,
'S nem élvele, nem szánja.
Százszor boldog, ki erényes
Tettére nézhet vissza,
Ez a' bájló emlékezet
Öröm csepjeit issza.
Öröm érzettel dagadoz
Az ilyennek kebele,
Mert miatgy nemes Teremtmény
Létének megfelele.
Örvendhet az év végének,
Ki másokkal jólteve,
Sorsosinak mint lehetett,
Boldogságokra leve;
Kinek hon' javát munkálni
Volt szandéka 's szent elve,
Diszét fellebb emelni volt
Tehetsége szentelve.
Ki honunknak hijányait
Szent terve 's irányzata
Által mint tőle telhetett
Buzgóan fogyasztgatta.
Örvendhet minden, ki csak tett
Valamit hon javára,
Néki ezer szívek 's ajkak
Nyilnak buzgó hálára.
Boldog a' ki ezt érezve
Néz a' mult évre vissza,
Ez a' bájló emlékezet
Öröm csepjeit issza.

Éljenek minden ilyenek
Sok esztendő végeket,
Hogy ha felben szakadt vigyék
Tökélyre szent Terveket!!
És ébredjen minden honfi
Ez új évnek szakában,
Munkálkodjék a' mint lehet
Hon' és mások javában:
A' köz jót elő mozdítani
Gyuljon minden kebele,
Légyen ez év minden szaka
Hősi tettekkel tele.
A' király alattvalóit
És hiv' népét szeresse,
És ez annak akaratját
Minden jóban kövesse.
És ti Honunk' sentebb Hősi
A' lentebb sors' népeit
Szeressétek, és ti alsók
A' Nemzet' Főrendeit.
A' Gazdag a' Szegényekért
Tégyen áldozatokat,
A' bölcs a' tudatlanokért
Hasznos munkálatokat.
Ti tudományt terjesztgetők!
A' kik legtöbbet teszték,
És a' sanyar szorgalomért
Kevés jutalmat veszték:
Légyen munkás nagy Lelketek
Ezen új évi pályán
Hassatok fénnel keresztül
A' setéség' homályán.
Általatok Honunk' éke
Mint báj csillag ragyogjon,
És a' szent terv a' tökélyvel
Örülve kezét fogjon.

A' Gazdag a' Szegényekkel
Tudós a' tudatlannal
Éljen békével 's a' boldog
A' több boldogtalannal.
A' hatalmas a' tehetlent
Oltalmazza ügyében,
A' kevély az alázatost
Fogadjabé kedvébe.
A' hol szenved az ártatlan
Gyózzön ott az igazság,
A' hol a' visszavonás dűl
Nyiljon béke-olaj-ág.
Gyuljon minden honfi szivben
Hon' 's közjónak eleme,
Így felderül magyar egünk
'S virul a' kor szelleme.
Így alapúl 's így virágozik
Hon, 's nemzet' békessége,
Így kellő lesz ez esztendő
'S örvendetes a' vége.

'Sebők József.

A' Remény.

Tündér remény! Te életem kegyetlen
Kinzója! hányszor ápolál karoddal, —
Hányszor kegyegtétel szelid szavaddal?
Ha árva sorsom üldözött dühödten, —

Hullámzó szívemre hányszor öntél
Enyh bal'samot csalárd remény! — sikámló
Szárnyadra hányszor ültetél? — 's ha zajgó
Keblem nyugodni nem tudott: röpitél!

De jaj! csak álom a' miket megigér
Árnyad előttem álnok égi tündér!

Szűnj lelkemet epeszni biztogatva: ha
Erántam a' kaján sors mostoha
Szemem' lepelbe vondbe, hogy ne nézzen
Reád; 's szívem' szakaszdkí ne reményljen!
Ágoston István.

Mult. Jelen. Jövő.

Éltem boldog éveket
Éltem egy időn
Melyben a' szép kikelet
Díszle a' mezőn;
Melyben a' szerencse lágy
Karjain, sötét
Fellegek nem fedezék
Létem báj egét;
És gyönyört mosolyga rám
Minden perczenet,
Kéjt sugalla a' vidám
Regi szürkület.
Ah de e' kor elrepült!
Játszi kényei,
A' Jelenben elmerült
Ész' gyötrelmei
Mint sebes folyam hamar
Meszsze tüntenek
A' hő vágyak érzemény,
'S égi kellemek.
Vak homály borítja most
Láthatáromat,
Nincs hatal'm mely gyógyítsa
Sérves bajomat

Mint mikor szelid fuvalom
Hordta-csónakot,
Kőthelyből a' vad vihar
Mélybe elkapott.
Nincs segítő 's ótalom
Nincs segítő lény,
Csak az égi gyámol a'
Biztató remény,
Ah de engem még ez is
Meszsze elhagyott
Végveszélybe a' hamis
A' mint buktatott.
Rémesek, miket komor
Elmém sejteget;
Nem reményli tisztúlni
A' borús eget.
Egy gyanítás nem soká
Mely valóra vál,
A' bajok révpartja a'
Jóltévő halál.
Ez utó álomra el
Hogy ha szenderít,
Nem zavarja semmi fel
Ennek csöndeit;
Szűk gödörbe zárja bé
A' nagy vágyakat
Pór szegénnyel egyűvé
A' Gazdagokat.

Szalay Sándor.

N é p d a l.

Hűs szél fuval nyugot felől
Szívem még is tüzel belől,

Tüzel belől ; mert szerelem
Lángja töltémeg kebelem.
Boldog férfi ki nem szeret
Nem tölt álmatlan éjeket
Lelke csendes, álma édes,
Minden napja öröm teljes.
Langyos szellő susog délről
Kedves Ro'sám' lakja felől,
Elmegyek kis gunyhóján túl
Hol patak zúg 's szekfű virúl,
Ott koszorút füzögetek
Melylyel neki kedveskedek ;
'S majd ha érte piczin szája
Mézsókjait rám pazarlja
Azt mondom, hogy legboldogabb
A' szerelmes, bár lelki rab.
Minden percz egy remény annak
Melyek más más kéjt sugálnak,
Egyítőjük égi szellem
A' határtalan szerelem.

Szalay Sándor.

Az én tapasztalásom.

Mint a' völgyben
Béke' — 's csöndben
Foly a' kis patak habja :

Íly csendesen
Íly lékesen
Folyt éltem minden napja ;

Mig gyerek én
A' nap fényén
Porban vigadva játsztam,

Vagy gond nélkül
Jó kedvemből
A' Lepkéket vadásztam.

Bajt éltemre
Bút szivemre
A' kelő nap nem hozott,

'S kétséget csak
Az álomnak
Csak játéka okozott.

Boldog idő!
Több ily nem jó!
És már örökre eltűnt,

A' halandó
'S már szánandó
Sziv boldog lenni megszűnt.

A' visszsemlék
Maradt fent még,
Mely a' multba visszazár

Leblem sohajt
Multat óhajt
'S egy nyugtató reményt kér.

És már szivem
Csügged 's lelkem
A' kétség közt félve jár,

Sejti, hogy rá
Öröm soká
Állandó soha se vár. —

Egy tündér hon?
Képzete von,
Mellyet a' remény ígér.

Hajh! de ebbe
Életemben
Sovár szívem el nem ér.

Hitegető
És csalárd ő
Remény után csak remény;

Mind az mire
Képzetekre
Ébredek csak tünemény.

Árny képzetek!
Hát tünjetelek
Ne ámítsátok szívem,

Mert érzem én,
Hogy a' remény
Nem volt 's nem is lesz hivem.

Biztat mindig,
Mind addig míg
Egyszer örvény tátogat:

E' buktatást
Meg csalatást
Tapasztaltam már sokat.

'Sebők Jó'sef.

*A' Z**hez.*

Röpülj szelid Zefirke
A' távolba el,
Hol kedvesem' szerelme
Sirba zárta el.
Röpülj szelid Zefirke!
'S hintsd rá könnyeim,
Enyhülnek úgy talán majd
Nagy keserveim. —

Galgóczy 'Sigmond.

Albius Tibullusból

I-ső könyv III-dik Elegia.

Nélkülem Aegaeum' vizein fogsz Messala jární,
Oh emlékezzék hős hadad, és te, reám!
Mí betegem fekszünk idegen Phaeaciá földén,
Karjaidat ki ne nyújtsd ellenem éji halál!
Karjaidat, kérlek, kine nyújtsd; nints nékem anyám itt,
A' ki megégett csont-vázam' ölébe szedi;
Nincs húgom, ki adand hamvamhoz syrusi fűszert,
És széltszórt hajjal sír temetése alatt;

Delia sincs; ki elébb, mint honról engede mennem,
 Istenitől, mondják, kérni tanácsot akart,
 Ő a' gyermektől haramszor húz vala sorsot:
 A' ki keresztútról jót hozza vissza neki.
 Minden, megtérek, mondá: 's ő egyre kesergett,
 'S arra, hol útam fog lenni, mereszti szemét.
 Én magam is, ki vigasztaltam, 's már menni parancsot
 Adtam, költék a' késedelemre okot.
 Majd madarak, hol más, rossz, szólek, tartana vissza!
 Majd Saturnus' szent ünnepe kelni tiloz.
 Hányszor elindúltam! szomorúság várakozik rám,
 Lábammat, mondván, a' küszölsön megütém.
 Senki ne induljon, ha Amor nem akarja, az útra,
 És, ha megy, istent fog sérteni, tudja-meg az.
 Délia! Isised énnékem most, mondsza, mijót hoz?
 És a' lant, mellyen játszani újod ügyes?
 Mit, hogy tiszteled őt, 's gyakran tisztára mosódol,
 És egyedül töltöd szűz nyoszolyádban az éjt?
 Most istennő, most védj, mert hogy tudsz te segítni,
 Házadban függő sok csuda tábla tanít:
 Hogy fogadalmát bétöltendő Délia üljön,
 Szent hajlekodnak, földve, nyílása előtt:
 'S napjában kétszer, szórt hajjal, zengjen-el ő dücst,
 Phárosi lányoknak leggyönyörűbbje neked.
 És én honnomnak boldog legyenek érni Penátit;
 'S Láresim új holddal nyerjenek illatözönt.
 Melly jólétünk, míg Saturn országlá felettünk,
 'S a' földnek nem nyílt messze vidékire út!
 Míg a' kék vízben nem járdalt a' magas árbocz,
 'S a' szeleket felnem fogta kitérve öle,
 És a' kósza hajós, hogy meg'érjen nyereséggel,
 Küljósággal megnem raka görbe hajót.
 Akkor még az ökör nem volt befogva igába;
 És a' gyors lónak zabla sem érte fogat;
 A' lakon ajtó 's kő nem volt a' telkeken addig,
 Melly birtok 's birtok közt kijegyezne határt.

A' bükk mézet adott, és a' gondnélkülieknek
 Önkényt a' júhnak hoz vala tölgye tejet.
 Nem volt had, harag, ütközet, és a' barna kovácsnak
 Vinnyéjében nem készülé éles aczél.
 Most hogy Jóvis az úr, gyilok, öldökléssel ijesztnek;
 Majd víz; 's más száz út hoz közelebbre halált.
 Ne sújts, kérlek, atyám! én nem szegtem hitemet meg,
 Istenek ellen sem jött ajakamra szitok.
 Hogyha tehát a' sors végét elhozta napomnak,
 Csontaimat földöző kőre ez írva legyen:
 Albius itt nyugszik, ki halálát lelte, midőn ő
 Szárazon a' Messalt és követendi vizen.
 Engem azonban, hogy mindég hive voltam Amornak
 Elkésér maga majd Elysiumba Venus.
 Ott ének van 's táncz, és a' repeső madaraknak
 Vékony torka vidor hangra fakadva zenéz.
 A' nem mívelt föld bőven terem itt casiákat,
 'S a' rósáknak jóillata szerte terül.
 Ifjakkal vegyelest ott játszanak gyöngé leányok,
 És őket mindég készli koczódni Amor.
 Itt minden szerető, ki korán meghalt vala. örvend
 És myrtus koszorú környezi ékes agyát.
 Míg a' roszfajtak' lakján mély éjszaka tesped,
 És szurkos folyamak' habja zuhogja körül.
 Hol rémülést szül kígyóhaja Tisiphonénak,
 És az elátkolt had majd ide, majd oda fut.
 Ott sárkány-szájjal sípít a' Cerberus egyre,
 'S a' rézajtóknál éberén ülve vigyáz.
 Ixion' tetemét ottan láthatni keréken,
 Júnót a' ki merész roszra kihíni vala;
 Ott fekszik Tityus hat 's három holdra terülve,
 A' ki' belét örökén tépi 's emészti madár.
 Itt van Tantalus a' széles tónak közepében,
 És a' híg víz fut tőle ha inni akar;
 Ott Danaus' neme, a' ki üres hordóba vizet mer,
 Mert kisérté átkos tette haragra Venust.

Ott kínlódjék mind, ki szerelmem' sérteni meré,
 És kívánta nekem, hogy katonácska legyek.
 Te pedig élj, akarom, szűzen, 's őrizze erényed'
 A' rád vigyázó gondos anyóka' szeme."
 Ő regeszót mondjon, neked és a' lámpa világnál
 Orsóján hosszú szálat eresszen alá.
 'S majd a' lány mellette nehéz munkába merülve,
 Szúnjon-el, és a' szösz-t hagyja lecsúszni kezé.
 Ekkor hír nélkül fogok én hozzátok elérni,
 Mint kit az égnek gyors szárnya sietve hozza.
 Kedves Délia majd ekkor, mint vagy, te mezítlen
 Lábbal 's felbontott hajjal elémbé szaladsz.
 Ezt akarom; 's ezt a' szép napfényt hozza nekem föl
 A' pirosan feslő tiszta derűnyye' lova.

Egyed Antal:

Ismét más

Albius Tibullusból

III-dik könyv. III-dik Elegia.

Mit használt az eget fogadalmmal víni Neéra,
 És kedves tömjény füsttel esengni neki:
 Nem vágytam soha én, oh nem, márvány palotára;
 Hogy fényes lakomért tisztelet érje agyam';
 Vagy hogy szántassak számas hold telket ünőkkel,
 'S a' termékeny föld bő aratásra vigyen:
 Inkább hogy veled én éljek sok víg napot által,
 És vénségemben nyughelyet adjon öled;
 Honnan, elérvén majd éltém' végére, mezítlent
 Jóakaró kéz a' Lethe hajóra vigyen.

Mert nekem a' dús kincs mit használ drága aranyból?
 Mit ha kövér földem' szántja ezernyi ökör?
 És mit Pbrigy szobron nyugovó ház, van Tenaréban
 Keszültön, vagy mit küldé Carysti határ?
 Úgy a' termekben ligetet képző hűves erdő,
 Márványból lábaly 's lak' szelemenjin arany?
 Mit csiga, melly a' rőt tengernek martairól jó?
 És gyapjú, mellynek színt ada Sídoni nedv?
 'S mit még bámúl a' köznép, és néz irigylve?
 Többnyire a' pór álszínek örülni szokott.
 Nem vídít keblet, nem lelket föl soha a' kincs;
 Hol napot a' vaksors' tarka kedélye vezet,
 Csak veled élhessek, ha szegény is, drága Neérám;
 Engemet akkor nem vonz fejedelmi vagyon.
 Oh boldog napfény! oh háromszor becses óra!
 Melly ismét téged visszafog adni nekem:
 Ámde ha, hogy megtérj, kértemre kegyelve
 A' haragos meeny nem fogja kinyitni fülét:
 Nem kell ország, és Lydiának arany vize nem kell;
 Nem kincs, melly a' föld' mélyibe rejtve vagyon.
 Ezt mások kérjék; én, bátor szűk helyzetben,
 Aggság nélkül csak nőmnek örüljek ölén.
 Add-meg, mit tőled kérek, Saturnia, félve;
 Nézz csigahintóból Cypria rám le te is.
 Vagyha nem engedi a' sors őt 's a' Párca megérni,
 A' ki fonalt ereget, 's verse jövőre kinéz:
 Engemet a' széles folyamak — 's barna tavakhoz
 Híjon bús Orcus, túnya vizeknek ura.

Egyed Antal:

Ne dicsekedj.

Minden e' földön lakozó teremtés
Egy teremtetőtől veve formalétet,
Egy Atyánk van, 's egy ki eget szünetlen
'S földet igazgat.

Ő adott a' napnak arany sugárt, ő
A' szelid holdnak deli szarvakat 's e'
Földnek embert, 's kékes egünknek égő
Csillagot, és fényt.

Halhatatlan lelket erős kezével
Önte keblünknek kicsi rejtekébe,
Szent utat mellyen kiki célra törjön
Nyujta mi nekünk.

Oh halandó hát ragyogó világunk
Nagy kerekségén mibe légy kevély nincs,
Ős Apáidnak diadalmi fényét
Szád ne fecsegje.

Egy az ég, 's földnek kegyes alkotója,
Tőle elfajzott gyerekek egy se volt, — né
Sérts ; vigyázz Istent dicsekedve, a' ki
Mindenek Attya.

Hütter

Epigrammák.

Fidelin Orv-Tanárra.

Orvosi Czimet van célom házamba kivonni ;
Mond Fidelin Orvos házi barátja előtt.
Mondsz azért millyen czímet legyek én kiteendő ?
Hogy ki ki ér se legott mit gyakorol Fidelin.
Jól van, szóllal emez ha tanácsom' béveszed, órád
Czímerül órát tész, a' kalapos kalapot.
Mert ki mit állít ön mesterségével elő ; azt
Szokta kitenni ; tehát tégy te ki egy koponyát.
Olly koponyát, mellynek fele része halál, fele élet,
Mert majd életet adsz, majd ma halálra itatsz.

Egy rágalmazóhoz.

Szűnj meg az ártatlant éles hyéna fogakkal
Marni, barom, másképp' megrovom a' nevedet.
'S rút belitől megürülendő sátányi agyodra
Könyvemből az utók e' sorokat jegyezik :
Embergyűlölet, irigység, valamennyi gonoszság,
'S ördögi fertelem e' rongy koponyába lakott.
